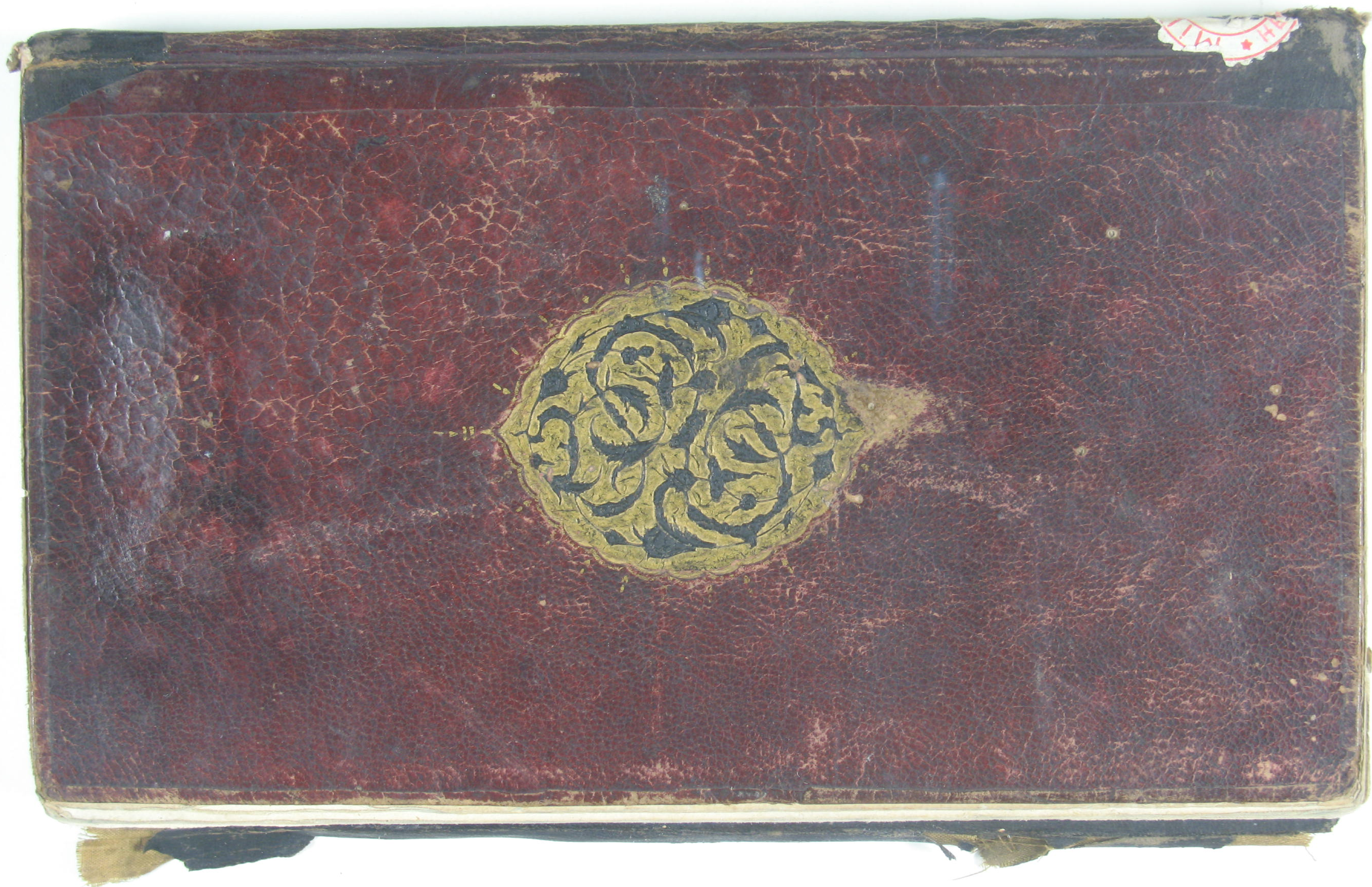

کتاب درة الغراء

قفاك تسلم قفاك

راحة الانسان في حفظ اللسان

دلك طونكم زبانكدر زيانك

پشيماندوشوكم ايشم دكلدر

بیک یتمش التی سنه‌سنده واقع اولان وجه المرحوم حبیب زاده ... کون یادلرده کونیدر
بعد العصر ... احمد ... سبحانه وتعالی حضرتلری جمیع امم
محمد اوله‌لر ... عمل صالح ... نجومدن سعید ...

ادنه‌ده قوجی باشی کوچک بحری اغادن کلدی کتاب

سنه ١٣٣٧

في ٢٦ را

بنم جوکوک کوکلم الدک یارم ایله آل جانم
تکری حقیچون حلال اولسون سکا قانم

سبحان من تلجم المتكبرون بلجام جبروته

بو تسبیحاتك بر مهم مرادی اولسه خلوص قلب وصوم ایله بو مذکوراته
بر هفته مداومت ایتسه باذن الله مرادی حاصل اوله

شنبه کون بیك کره
صلوة کتوره

یکشنبه کون بیك کره
لا حول ولا قوة الا بالله
العلی العظیم
دیه

دوشنبه کون
بیك کره لا اله
الا الله محمد
رسول الله
دیه

سه شنبه کون
بیك کره یا حی یا قیوم
دیه

چهارشنبه کون
بیك کره استغفر الله
واتوب الیه
دیه

پنجشنبه کون
بیك کره یا الله
دیه

جمعه کون بیك کره
سبحان الله والحمد لله
ولا اله الا الله والله اکبر
دیه

استصحبه الملك الوهاب لعبده العاجز بحري الحاج محمد
ابن عمر افندي [illegible] عفي عنه

٥٥٤

هذا ترجمة درة الغرا في نصايح الملوك والوزرا
الموسومة بغرة البيضا

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی جعل سلطاننا اعدل
سلاطين الارض وفوض اليه خلافة الاقاليم
السبع بالطول والعرض وتوجه باكليل انا
جعلناك خليفة في الارض والصلوة على محمد
الذی كان شفيعا للعصاة يوم العرض وعلى آله
واصحابه الذين روجوا احكام الشرايع والسنة
والفرض وبعد بو عبد فقير كثير التقصير متحير
وادی فضل وكمال وسرگشته بوادی عز واقبال
طالب مقاصد استفاضت وقاصد مطالب

استفادت

استفادت مترصد فيض كريم ومترقب
لطف رحيم تالی الابادی بالی الايادی الشهير
بابن فيروز شيخ محمود بن اسمعيل بن تاج الدين
ابراهيم رحمهم الله ابي سعيد محمد چقمق عليه
الرحمة الحق جنابنه لسان تازی وزبان بجاوزين
على سبيل النصيحة والموعظة تاليف وتركيب
وتصنيف وترتيب ایدوکی درة الغرا نام كتابنه
مطالعه قلوب درو مبانيسندن غرر معانی
استنباط اولنمغين من صنف فقد استهدف خاطرمه
ترجمه سنه بذل الجهد وصرف وسع ايدوب شمس فلك
السعادت والجلال وبدر سماء العظمة والاقبال
برجيس برج حشمت واعتلاء وناهيد اوج شوكت
وكبريا مطلع آفتاب فيض اله نير اعظم جلالت
وجاه موسس اركان الخلافة العثمانية ومشيد
بنيان السلطنة السليمانية السلطان ابن السلطان

السلطان سليم خان ابن السلطان سليمان خان
الغازى ابو الفتح والظفر والمغازى لا زالت
رايات رأفتهما منشورة على اهل الاسلام والايمان
وما زالت سيوف صوارم غزاتهما مسلولة لسفك
دماء اصحاب الكفر والطغيان الى انقراض الدهر
والزمان حضرتلرينك سمو نام واسم همايونه هفت
قباب افلاك برين كبى بدى باب اوزره تزيين وغرة
البيضا اسميله تبيين اولنوب غبار كيميا اثارلرينه نثار
وايثار قلندى اميدوارم كه حسن ارادت ويمن
اجابته قرين قلنوب بو ذرهٔ خاكسارى قعر ادلك
حضيض خمولدن اوج عزت ورفعته آفتاب عنايت
التفاتلرى دستگير سوريله باب اول در بيان امامت
باب دوم در شروط امامت باب
سيم در كيفيت حكم امامت باب
چهارم در قواعد امامت باب پنجم در احوال

امامت

امامت باب ششم در احوال وزرا
باب هفتم در قواعد سپاه فيا من
لا تدركه العيون ولا تناله ايدى الافكار والظنون
نسئلك ان تحرسه بعينك التى لا تنام فى ركنك الذى
لا يرام انك على كل شئ قدير وباجابة دعاء الداعين
جدير فالله الهادى الى سبيل الرشاد وعليه التكلان
والوثوق والاعتماد وفوضت امرى اليه انه بصير بالعباد

باب اول در بيان امامت

اى سليمان نژاد واى ملك سليم نهاد طبع نقاد و
ذهن وقاد كوزه دوشن وظاهر وبرهن وباهر
اولهكه بدرستى وراستى امام جمهور انام وهمام
اهل اسلام بر پادشاه شريعت پرور وعالمگير وشهنشاه
عدالت گستر وجم وسكندر نظيرك اسم سامى ونام
ناميلريدر كه فى الحقيقه اندن مامول ومرام ومسول
ومهام خلافت وشهريارى وسلطنت وتاجداريدر

وخلافت دعوای نبوتدن جدا • وقضا وشریعتدن
ماعدا دنیا ودینده ریاست عامه دن عبارت • و
دولت وآیینده اصالت تامه دن کنایتدر • وکتاب
تجریدده مرقوم ومسطور • ومرسوم ومذکوردرکه
حضرت رسالت پناه شفاعت دستگاه • صلی الله علیه
وسلم ایچون • اقامت قوانین شرع مبین • وادامت
آیین دین مستبین ده • وحمایت حوزهٔ اسلام • و
رعایت حومهٔ انام ده • برسلطان سلیمان نظیر آصف
وزیرک سلطنت وخلافتی درکه • اول سرداره اطاعت
واتکالی عامهٔ ملت عهده لرینه واجب • واول شهریاره
انقیاد وامتثالی کافهٔ امت ذمتلرینه لازب • بلکه
وجهی اوزره جامع الحقایقک دخی مختاری اولدر • پس
کافهٔ خلایقک مصالح وامورنی قایم ودایم اولودر •
امام نصبا تملک ذمهٔ جمهور انام اوزره اهم والزمدر
تاکه امام کندونک سطوهٔ باهره • وقوهٔ قاهره سی ایله •

جابر

جابر جائردن مجبور صابرک عدل وانصاف • وداد
وانتصافنی یرینه کتوره • کمال نصفت ومعدلت اوزره
تنفیذ قضایا واحکام • وتزویج فقرا وایتام • وقطع
نزاع برایا • وفصل خصومت رعایا • واقامت حدود
واعیاد وجمعات • واحاطت عشور وزکوة وصدقات •
ایدوب • برموجب نهج قویم • ومقتضای منهج مستقیم •
مصادقنه صرف ایلیه • وعوام انام ارتسام اوزره قهر
وایالتنی اقامت • وزجر وسیاستنی ادامت • قلوب
بیضهٔ اسلامی حراست وصیانت ایده • وجنود موحدینی
مزین وپیراسته • وجیوش مؤمنینی محلی وآراسته طوتوب
غنایم ومغانمی غزاة وباسلین • وکماة ومبارزینه توزیع
وتقسیم قلوب جمیع اموال بیت المالی امانت اوزره حفظ
وحراست ایده • اول تقدیرجه هذه الامورک اقامتی
واجب وادامتی لازب در • وشول شیکه واجبک دوام
وقیامی انکله ممکن اوله • اول شی واجب اولور • پس نصب

امام دخی عامهٔ انامه واجب اولور. وعلماء دین و
فضلاء یقین نصب امامده اختلاف ایدیلر که وجوبی
سمعیمی در یا عقلیمیدر. اهل سنت واکثر معتزله
نصب امامک وجوبی عقلا وسمعا در دیدیلر. اما
عقلا واجب اولمسی ذکر ایتدوکمزدن معلوم ومفهومدر.
واما سمعا وجوبی رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینک حدیث شریفی ایله ثابتدر که حضرت سرور
کاینات ومفخر موجودات من مات ولیس له امام عامة
فقد مات میتة جاهلیة بیورمشلردر. وهمچنان نصب
امامک وجوبنه جهت رسالتپناهک موتندن صکره اجماع
صحابه دلالت ایدر که موت رسولدن صکره نصب امامده
اختلاف واقع اولدی بلکه اختلاف تعیین امامده واقع
اولمشدر. وعصر واحدده ایکی امام نصب ایتمک جایز
دکلدر. خلاف بعضهم وافضلک کرانلر زعم ایدرلر که هر
عصرده ایکی امام اوله بری صامت وبری ناطق پس

بدوستی

بدوستی صحابهٔ کرزینی رضوان الله علیهم اجمعین بر عصرده
امامینک نصبنی تجویز ایتمدیلر. زیرا روایت ایدرلر که انصار
رحمهم الله برامیر بزدن وبرامیر سزدن. دیدکلرنده ابوبکر
الصدیق رضی الله عنه جواب مستطاب وخطاب
پرصوابنده لا یصلح سیفان فی غمد واحد بیوردیلر.
یعنی ایکی صمصام صرام برنیامده قیام ایتمک ممکن دکلدر.
دیمک اولور. وصحابه‌دن هیچ احد اکا انکار ایتموب
حضرت ابی بکرک گفتار دربارینی انصار قبول واختیار
ایتدیلر. اول تقدیرجه امامک واحد اولمسی اجماع صحابه
ایله ثابت اولمشدر. اگر امامت ایکی ذات خجسته سماته
عقد اولنسه امام اولکیسی اولور. نته کم رسول الله صلی الله
علیه وسلم اذا بویع لخلیفتین فاقتلوا الآخر منهما دیو
بیورمشلردر. امدی حدیث شریف نبوینک مفهومندن معلوم
اولدیکه امام ثانینک قتل وافناسی واجب اولور. امام
اولک دوام وبقاسی لازم اوله. واگر ایکیسی دخی معا عقد

اولنسه لو عقد استیناف اولنور امام ثانی امام اولك
تحت یدنده اولور امام ثانی اعراض وابا ایدرسه باغی
وطاغی کبی قتل اولنه وصحابه نك مذکور دوکه عصر
واحده اماملر نصبی جایز اولور فخر بربرینه تلاقی
متباعد اوله بروجهله که احدهمادن آخره مدد ایرشمیه
واندن حکمه لایق وسزا ومناسب دوکل ایدی دوکه هر
عصرده امام ظاهر واشکار اوله تا نصب اولندوغی
شینك حقی ادا ایدوب عهده سندن چیقه زیرا نصب
امام ادامت مهام انام واقامت امور جمهور واهل
اسلام ایچوندر نصب امام اختبا واختفا جایز
دکلدر خلاف روافضك که انلر خروج مهدی به منتظردر

بیلمکلك دردر دیکر حکایت ایدنلر بعضیدر وبعضی مختلف فیهدر دیدیلر

باب دوم دربیان شروط امامت

اما امامتك شرایط وضوابط وار دوکه بعضی شرط
لازمدر که امامت منعقد اولمز الا انوکله منعقد
اولور وبعضی شرایط لازمه دیدوکلر ذکوره حریت

وبلوغ

وبلوغ وعقل وعلم واصل شجاعت وبطالت درکه
قوی القلب وجری الباك اولمقدر وقرشی وباخود
قرشی نصب اتدوکدن اولمقدر اما ذکورت ومردی
شرط لازم اولدوغنه باعث اولدرکه اکثریا طائفه
نساده جور وقهر وغلبه وظفر وجز سپاه وعسکره و
تدبیر داد وکیره واظهار ایالت واصدار سیاسته
صالح وسزا ولایق دوکلدر نته که حضرت رسالت
پناه صلی الله علیه وسلم کیف یفلح قوما تملکهم امرأة
بیورمشدر اما حریت وازادی وبلوغ وعقل شروط
لازمه اولدوغنه وجه اولدرکه بنده وکودك و
دیوانه نك جمیع تصرفاتلرینه اوزدلرینه مولی ومربی وحکیم
وار دور اول تقدیرجه کندو نفسنه ولی اولمینلر ذات
آخره دخی ولایتی وامامتی بالطریق الاولی اما علم ودانش
شرط لازم اولدوغنه سبب اولدرکه بدیهی جمیع اشیاء
خفیه علم ودانش ایله روشن وواضح ومبین ومنضح

اولوب سلطنت وامارت علمله تمام وکامل اولور نته کیم
خبرده وارد اولمشدر که حضرت حق جل وعلا علم ایله
سلطنت اده سنی سلیمان نبی علیه السلامی مخیر قلوب
سلیمان پیغمبر علیه السلام علمی اختیار اتمکین حضرت عزت
بیچون علمله سلطنتی جمیعا حضرت سلیمان نبیه احسان
واعطا قلدی نته کیم سلیمان وداود نبی علیهما السلام حقنده
وکلا آتیناه حکما وعلما نازل اولمشدر وحضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم العلماء مصابیح الجنة وخلفاء
الانبیاء علیهم السلام بیورمشدر وسفیان ثوری رحمه الله
ایدر ملوک وسلاطین وامرا وخواقینک خیرلوسی
اولدر که اهل علمه قرین وانیس اولوب فضلا ایله همنشین
وجلیس اوله ومنقولدر که جمیع اشیا بنی نوع انسان ایله
مزین ومتحلی اولور وکافه انام پیرایه علمله موشح و
متحلی اولوب قدر وشانلری عقل واذعان وعلم وایقان
ایله عالی وسامی ونامی وگرامی اولور پس امرا وخواقین

ملوک

وملوک وسلاطین ایچون علم ودانشدن خوب وعقل
وخرددن مرغوب خیرلو نسنه یوقدر زیرا علم وایقان
ومعرفت وعرفان موجب دوام عز ودولت اولوب عقل
وادراک وفهم وذکا مستوجب قیام نظام سرور وبهجت
اولور وحسن بصری رحمه الله دن نقل اولنور که خطاب
پادشاهنده بیوردیکه نقش علم شریفک حرمت وشرفی فزون
ومزید ایدر عبید ومملوکی سادات وملوک مقامنه
اوکودمکله ممنون ایدر وقال الله تبارک وتعالی
اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم صحابه
وتابعیندن قول مفسرین بوکا منحصردر که اولی الامردن
مراد امرا وعلما اوله هر پادکه پادشاه منصف علم وایقان
ایله متصف اوله بالاجماع اولی الامردن مقصود اول
اولور پس نبوت مقامنه قائم اولن سلطان عدالت
عنوانک کافه بنی نوع انسانک اطاعت وانقیادی محقق
ومصدق اولور ودنلمشدر که امرا وملوکک شان

شریف وذات لطیفنه علم و معرفت و عقل لابد و لازم
دد زیرا علمك مثلی کواکب و نجوم کبی حیز احصادن بیرون
وعد و شماردن فزونددر و معرفتك مثلی مهر منیر کبی
جهان تاب ددر نور و ضیاسی زائل و منقطع اولمز و عقلك
مثلی ماه کبی کاه زاید و که ناقص و کاه منکسف اولور
و علمك کمال حرمت و فضیلتنه دلیل و برهان در که
حضرت حق جل و علی حبیبی محمد المصطفایه هر نسنه احسان
ایتدکده رب زدنی دیمدی الا علمده زیاده تمنی ایتدی
کما قال الله تعالی وقل رب زدنی علما امدی بر پادشاه
دین پناه و شهنشاه عدالت انتباه سلطنت و خلافتنده
تکمیل و تتمیم مراد ایدینسه اول سلطان رافت دثار
و خاقان معدلت شعاره سزاوار در که عالم و عارف
و فهیم و واقف اوله یا خود علمانك محب و ولاودوهوا
راغب و محضر پادشاهیده حضورلرینه طالب اولوب
وعظ و پندنی و نصح دلپسندنی کوش هوش ایله اصغا

واصغا

واصغا ایدوب حسن قبولله قبول ایلیه بیت نصیحت
کوش کن جانا که از جان دوست تر دارند سلاطین
سعادتمند پند پیر دانا را وامّا اصل شجاعت لازم
اولدوغنه سبب اولدر که امامتده اصل شجاعت
کفایت ایدر عسکر چکمکه و اقامت حدوده و اعداء
دین ایله مقابله و مقاتله یه قدرتی و مکنتی اولدوغی
حیثیت ایله اکرچه بالذات دشمن ایله حرب و قتال
و جنك و جدال ه قادر اولمیه و امّا قریشی اولمق شرط
لازم اولدوغی حدیث شریف نبوی ایله ثابت در که حضرت
رسالت پناه صلی الله علیه وسلم الائمة من قریش
بیورمشلردر الف و لام عموم افاده ایدر عهد ایچون
دکلدر و ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حدیث
مزبوری انصاره روایت ایدوب دلیل و برهان ایراد
ایتدکده کافهٔ صحابهٔ کرین رضوان الله علیهم اجمعین
بو حدیث شریفك قبولنه و معمول به اید و کنه اتفاق

اندیلر • وَاَمّا شرط کمال تقوی و پرهیزکاریدر •
یعنی امام و خلیفه حرامدن و شبهاتدن پرهیز ایدوب
صالح و دیندار • و اهل ورع و صاحب وقار اوله که •
جمیع انام اوّل ملك فلك مقامی نفسلرینه • و مالـ
نفسلرینه امین بیلوب • اندن جمهور انام • و قلوب خواص
و عوام اکا مودّت و محبّت ایدوب • اندن نفرت و
وحشت اتمیه لر • نته کیم ابی موسی الاشعری دن رضی الله
عنه روایت اولنور که بیوردیلر که • حضرت رسول
الثقلین یاران کرامندن برینی برامره تعیین بعث و ارسال
ایتسه بشّروا ولا تنفّروا و یسّروا ولا تعسّروا دیو
فرمان ایدردی • امدی امامتده تقوی شرط کمالدر • بزم
علمامز قتنده رحمهم الله • و حضرت شافعی رحمه الله قتنده
امامتده شرط جواز و شرط انعقاددر • و خوارج و معتزله
قتنده دخی ایله در • زیرا شافعی رحمه الله قتنده فاسق
شهادته و قضایه اهل و لایق دکلدر • پس خلافته اهل

اولمسی

اولماسی اولی بالطریق • و معتزله قتنده دخی ایله در
فاسق مؤمن دکلدر • زیرا فسق ایله ایماندن خارج اولور
و خوارج قتنده فسق ایله کافر اولور • خلافته اهل و
امامته محل اولمز • فتاوی منیه ده مذکوردر که امامت
و امارتده • و قضا و حکومتده عدالت و نصفت شرط
اولویتدر • شرط صحت دکلدر • و امّا حضرت امام اعظم
و مقتدای افخم ابی حنیفه رحمه الله قتنده • و سایر یاران
و اصحابی قتنده رحمهم الله • امام بنی هاشمدن اولمق شرط
دکلدر • اهل سنت و جماعتك دخی مذهبی بودر • و
روافضدن بعضی امام بنی هاشمدن اولمق شرطدر دیدیلر
و امّا امام کندو زمانی و ایامی خلقندن افضل اولمق
شیخ ابی المنصور الماتریدی قتنده شرط دکلدر • و
حسن بن فضل البلخی نك دخی مذهبی بودر • و اکثر روافض
دیدیلر که فاضلك قیامی ایله مفضولك امامتی منعقد
اولمز • و بعض اهل سنتك موافقت و مرافقت ایدوب

اشعری دخی کا مسائل اولمشدر صحیح اولان شیخ ابو منصور
رحمه الله ایما و اشارت اتدوکیدر و همچنان امام همام
معاصی و اتامدن محفوظ و مصون و معصوم و مأمون
اولمسی بزم قاتمزده شرط دکلدر خلاف باطنیه نکدر و اما
آگاه و خبیر و دانا و بصیر اولمق کرکدر که انعقاد خلافت
دوقت نسنه ایله در یا تنصیص خدا ایله در نته کیم کلام
قدیم و قرآن عظیمده **ان الله قد بعث لکم طالوت**
ملکا نازل اولمشدر یا خود تنصیص نبی ایله در نته کیم
سلیمان نبی علیه السلامک خلافتی باباسی و اماتی باباسی
داود نبی علیه السلامک تنصیصی واقع اولمشدر و بعضی
روایتده ابی بکر الصدیق رضی الله عنه حقنده تنصیص
رسول الله صلی الله علیه وسلم وارد اولمشدر اما
سلیمان نبی علیه السلام حضرتلرینک انعقاد خلافتنه
باعث اولدوغی حضرت ابی هریره دن رضی الله عنه
روایت اولنور که ایتدی حضرت داود نبی علیه السلام

آسماندن

آسماندن مختوم و ممهور مرقوم و مسطور کتاب نازل
اولوب انده مکتوب طقوز مسائل وارد دی او غلی سلیمانه
اندن سوال ایله اگر سلیمان اول مسائلی بلوب بیان ایدرسه
اولورسه سندن صکره خلیفه اولدر دیمش پس حضرت
داود نبی علیه السلام یتمش نفر قسیس و یتمش نفر حبر و عالم
دعوت ایدوب سلیمان پیغمبری محضرلرینه حاضر قلوب ایتدیکه
یا سلیمان آسماندن ممهور بر کتاب نازل اولدیکه انده طقوز
مسئله وارد انلری سندن سوال ایتمکی حق تعالی بکا
امر ایتدی اگر سن اول مسائلی سندن بکا خبر ویره سن سندن
صکره خلیفه سنسن سلیمان نبی دخی نبی الله کندو بر ظاهر
اولدن سوال ایدوسن و ما توفیقی الا بالله دیدی پس
داود پیغمبر علیه السلام ایتدی یا سلیمان اشیانک اقربی
و ابعدی و آنسی و اوحشی ندر و اکی قایملر و اکی
مختلفلر و اکی متباغضلر ندر و شول امر که انکا انسان
دکوب نهایته اخری محمود اولور و شول امر که انکا انسان

دکوب نیته آخری مذموم اولور نسنه در سلیمان
پیغمبر علیه السلام کلمات شریف و مقالات شکرین ایله
جواب بر آدابر آغاز ایدوب دیدیکه اقرب اشیا آخرت
وعقبی در وابعد اشیا دنیای فانیدن سنک فوت
اندوکك ذوق وصفادر واوحش اشیا شول تن وبدن
درکه اندن روح اوله وانس اشیا شول جسم وقالب
درکه انده روح اوله واکی قایملر بسیط زمین وچرخ
برین در واکی مختلفلر دفدان وملوانده واکی متباغضلر
موت وحیوة درکه صاحبلرینه بغض وعداوت ایدرلر
وشول امرکه دکوب انسان ایله آخری محمود اولور غضب
اوزره حلم ولینت در وشول امرکه دکوب انسان ایله
آخری مذموم اولور غضب اوزره حدتدر پس
داود پیغمبر خاتمی کتابدن رفع ایدوب هذه المسائل نازل
اولدوغنی اوزره موافق ومطابق ظاهر وباهر اولدیغی
ایله اولسه قسیسین واحبار بیز بوکا راضی دکلوز

حق

حق بر مسئله دن سلیمانه سؤال ایدلم اگر اندن خبر
ویرورسه سندن صکره خلیفه اولدر دیدیلر داود
نبی علیه السلام سلیمانه سؤال ایلکوز دردی پس احبار
ایتدیلر اول نه شیء درکه قچن اول صالح اوله هر شیء اندن
صالح اولور وقچن اول فاسد اوله هر شیء اندن فاسد
اولور سلیمان نبی علیه السلام اول شیء قلب درقچن
قلب صالح اوله هر شیء قلبدن صالح اولور وقچن قلب
فاسد اوله هر شیء قلبدن فاسد اولور دردی احبار
وقسیسین صادقتی داود نبی دن صکره خلیفه سنسن
دیدیلر پس داود پیغمبر علیه السلام بالارادة خلافت
وسلطنتی وراثتی حضرت سلیمانه دفع ایدوب دار بی بوددار
فنادن دار بقایه ارتحال وانتقال کوستروب سلیمان نبی
سریر سلطنت ونشیمن خلافته جلوس ایلیوب بیلیوب
یل والتی ای اهل دنیا ندن جن وانس دن ودیو وشیاطین
دن ودواب وطیور وسباعدن جمله سنه شهریار

کامکار وخلیفهٔ نامدار اولوب جمهور مخلوقاته
امر وفرمانی نافذ اولدی حتی علّمنا منطق الطیر واوتینا
من کل شیء ایتی حقنده نازل اولدی وبعضلر
ایتدیلر کذلک امام سابقك تعیینی اوزره تنصیصی ایله
خلافت منعقد اولور نته کیم امامت حضرت عمر رضی الله
عنه حضرت ابی بکرك رضی الله عنه استخلافی ایله
ثابتدر فاعلم ارشدك الله روایتدر که بدرستی و
راستی حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه کندودن
صکره حضرت عمرك رضی الله عنه خلافتی اوزره تنصیص
ایدوب اجل صحابه ایله مشاوره دن صکره حضرت
عمری استخلاف ایتدی حتی مشورت اصحابده دلرکه یا
ابا بکر بر فظ غلیظی یعنی بر زشت خلقی اوزرمزه خلیفه
ایلدك حق جل وعلا اوزرمزه عمری خلیفه قلدوغك
دن سکا سؤال ایتدوکنده نه دیرسن حضرت ابی بکر
اول اثناده بنی اجلاس ایلکوز دیو خطاب ایلدیکه

بنی خدای تعالی ایله قورقدرمسز قچن پروردکارمه
صحابه اوزره خیرلو قولکی استخلاف ایتدم دیدوکمده
سیزك جوابکز بدر دیدی وحضرت ابی بکرك اوغلی
رضی الله عنهما حضرت ابی بکره قریش عمرك ولایت
وخلافتنی اکراه ایدر عثمانك رضی الله عنه خلافتنی
سور دیدوکی زمانده ابو بکر الصدیق نعم الرجل
عثمان ولکن الوالی عمر دیو خلافتی حضرت عمره وصیت
ایلدی واتیدی یا عمر رعیت حقنی حفظ ایله ورعایت
اوزره اول که حق تعالی روز قیامتده سکا رعایا رعایتندن
سؤال ایترکن خجل وشرمسار اولمیه سن ونقل اولنور که
خلافت اهل معدلت وصاحب فراستك اختیاریله ثابت
اولور نته کیم بعض روایاتده ابو بکرك امامتی اهل رأیك
وصاحب عدلك اختیاریله ثابت اولمشدر واول روایت
اهل سنت وجماعتك قولیدر بونده اصلا اختلاف یوقدر
وروندی رحمه الله امامت وراثت ایله ثابت اولور دیدی

بو قول اجماع صحابه یه مخالفدر• و اما اکر خطهٔ
اسلامی اوزره شوکت و حشمتله مستعد اولان
کمسنه استیلا قلنسه• اول والی ایچون اهل سنت و
جماعت یانده شرایط مذکوره معدوم اولیجق امامت
ثابت اولمز• لکن دفع فتن ایچون اکا اطاعت و انقیاد
واجب اولور• و بعض روافض ایتدیکه امامت ثابت
اولمز الا تنصیص امامیله ثابت اولور• اندن صکره امامه
لایق و سزا و مناسب و روا بودر که انبیا و مرسلین
دن صکره چهار یار مختارک تفضیلنده اعتقاد و ترتیبی
اهل سنت و جماعت مجتمع اولدوغی سننه اوزرینه
اولا که اولسنه دره که بدرستی حضرت ابی بکر الصدیق
رضی الله عنه• حضرت رسالت پناهدن صکره افضل
ناس در• ابی بکردن صکره عمر عمردن صکره عثمان عثماندن صکره
علی رضوان الله تعالی علیهم اجمعین• عامهٔ اهل سنت
و جماعت قولی اوزره افضل ناس در• الا ابی حنیفه

دن روایت وارددر که بدرستی ابو حنیفه حضرتلری
رحمه الله علی رضی الله عنه و کرم الله وجهه حضرتلرینی
حضرت عثمان اوزره تفضیل ایدر• لکن اول تفضیل حسن
بن فضل البلخی قولیدر• امدی صحیح اهل سنت و جماعت
قولیدر• اول قول ابی حنیفه دن ظاهردر• و باقی
صحابه اوزره علی افضلدر که خلفاء راشدینک خاتمی
حضرت علی در رضوان الله علیهم اجمعین• نته کیم حضرت
رسالت پناهک حدیث شریفنده وارد اولمشدر که الخلافة
بعدی ثلثون سنة دیو بیورمشلردر که ایکی ییل
خلافت ابی بکر الصدیق• و اون ییل خلافت عمر الفاروق•
و اون ایکی ییل خلافت عثمان ذی النورین• و التی ییل
خلافت علی المرتضی در• بر موجب فحوای حدیث شریف
نبوی خلافت اوتوز ییلده ختم اولدی شعر

حولان للصدیق عشر للتقی ستان لعثمان ست للعلی

و اما اولاد چهار یارک تفضیلنده قول و کفتار بودر که

بعضیلر ایتدیلر که چار یاردن صکره بر فردی تفضیل
ایتمزز الا علمله و تقوی ایله تفضیل ایدرز و اصح بودر که
اولاد چار یار بابالرینک فضلی ترتیبی اوزره تفضیل
اولنه الا اولاد فاطمه دکل زیرا اولاد فاطمه ابی بکر
و عمر و عثمان اولادی اوزره تفضیل اولنورلر
احفاد فاطمه رسول اکرم صلی الله علیه و سلم حضرتلرینه
قریب اولدقلری ایچون و اسباط فاطمه عترهٔ طاهره
و ذریت باهره در که حق تعالی جل جلاله انلردن رجسی
کیدروب انلری پاک و طاهر قلمشدر و اما عموم صحابه
قول بودر که چهار یاردن صکره افضل امت عامهٔ
اصحابدر انلرک خیریتنه رسول الله شهادت ایدوب
خیر القرون القرن الذی انا فیهم بیورمشدر زیرا
صحابه صحبت رسول الله ایله مختارلردر و نصرت دین الله
ایله عامللردر امدی عمومی اوزره محبتلرینه منعقد
اولمق و لسانمزی صحابه یه قدح و طعندن منع و کف

ایتمك سنت سنیه دن معدود و محسوبدر لایق
بودر که اول انلرک اغراض جوب حقلرنده ناسزا کلمات
ایتمیه وز و امرلرینی حضرت پروردکاره تفویض ایدوب
دیه وز که تلک امة قد خلت لها ما کسبت و لکم ما کسبتم
و لا تسئلون عما کانوا یعملون الایه ابن عباس رضی الله
عنهمادن منقولدر که قال قال رسول الله صلی الله علیه
و سلم من احب اصحابی و ازواجی و اهل بیتی و لم یطعن
فی واحد منهم و خرج من الدنیا علی محبتهم کان معی
فی درجتی یوم القیمة پس امام و خلیفه اولنمسنه
خلفاء اربعه نک تفضیلده ترتیبلری خلافتده
ترتیبلری کبی ایدوکنه وثوق و اعتماد ایتدوکندن صکره
اکا لایق اولدر که عمرینی و روزکارینی یاد الله احمد و لخون
محمدا ولد و غیری شی ایچون بذل و صرف ایده که حضرت
اوزاعی رحمه الله بیان ایتمشدر که صحابهٔ کرین ملازمت
و مواظبت ایتدوکی اشیاء خمسه در که بری لزوم جماعت

ایکنجی اتباع سنت اوچنجی تعمیر عمارت ومساجد دردنجی
تلاوت قرآن عظیم بشنجی جهاد فی سبیل الله العلیم
وقال علیه الصلوة والسلام اربع الی الولاة الفیء
والجمعة والصدقات والجهاد یعنی ولاة وائمه یه
دورت نسنه یه مداومت لابددر اول اخذ باج وخراج
واقامت جمعه وصدقات فقرا وغزا وجهاد در و
دخی ابن عباسدن رضی الله عنهما روایت دردکه ایتدی
دورت نسنه یه امام غریم وضامندر بری صلوة و
بری زکوة وبری اقامت حدود وبری اخذ خراج الملك
فنعم کیم حکایات وروایات ولنور بدرستی شقیق البلخی
هرون الرشید سرایینه دخول ایدوب هرون کا سن
شقیق زاهد میسن دیدی اول دخی شقیقم زاهد دکولم
دیو جواب ویرجك هرون الرشید بکا وصیت ونصیحت
ایله دیدی شقیق بلخی دخی کفنا ام کاوب وصیت
ایلدیکه بدرستی حضرت ملك متعال جل عن الشبه

والمثالدن سنی ابی بکر الصدیق مکانینه نصب ایتدی
سندن ابی بکر صدیق کبی صداقت واستقامت طلب ایدر
وسکا عمر الفاروق موضعین ویردی سندن عمر
کبی حقله باطل فرقنی استر وسنی ذی النورین مقامنه
اقامت قلدی سندن عثمانك حیا وسخاسین طلب
ایلر وسنی علی بن ابی طالب محلنه وضع ایتدی سندن
علی کبی علم ومعرفت وکرم ومعدلت دیلر پس هرون
الرشید ایتدی وصیتدن زیاده ایله شقیق ایتدی بوللر
بدرستی حضرت حق تعالینك جهنمده بیکله معروف
براوی واردرکه الله تعالی سنی اول داره بواب ودربان
قلوب سکا اوچ نسنه احسان ایلدی بری بیت المال
بری سوط یعنی تازیانه بری سیف صارم در وبو
اشیاء ثلثه ایله خلقی ناره دخولدن منع ایتمك بیوردی
سکا برکسنه عرض حاجت ایچون کلسه انی بیت المالدن
منع ایتمه واول کیم امر دینه خلاف ایره انی بو تازیانه

ایله تأدیب وتعزیر ایله • واولکیم بغیر حق قتل نفس
ایده مقتولك ولیسی اذن ایله بوتیغ خونریز ایله انی قتل ایلیه
اکر الله تعالی نك مرادی وکنی اجرا ایدوب عمل ایتمز ایسك •
سن اهل ناوك غریبی وضامنی • واهل بوآوك پیشوا
ومتقدمی اولورسن ددی • هرکونا ایتدی وصیتدن
فزونا ایله شفیق ایتدی سنك مثلك معین ما مثلی
کبی در • وسایر علمانك مثلی سواقی مثلی کبی در • تجنکه
عین صاف وپاك اوله • سواقیك کدری کاضرر ویرمز
تجنکه سرچشمه مکدر اوله • صفای سواقی کانفع وسود
ویرمز ویو • وصیت قلدی رحمة الله علیه •

باب سوم در کیفیت حکم امام

قال الله تعالی یا داود انا جعلناك خلیفة فی الارض
فاحکم بین الناس بالحق ولا تتبع الهوی فیضلك عن
سبیل الله ان الذین یضلون عن سبیل الله لهم عذاب
شدید بما نسوا یوم الحساب وحضرت رسالت پناه

صلی الله علیه وسلم امر احقنده اللهم من ولی
من امر امتی شیئا فشق علیهم فاشقق علیه ومن
ولی من امر امتی شیئا فرفق بهم فارفق به دیو دعا ایلدی
وقال علیه الصلوة والسلام ان احب الناس الی الله
یوم القیمة واقربهم منه مجلسا امام عادل وان
ابغض الناس الی الله یوم القیمة وابعدهم منه امام
جائر وقال النبی صلی الله علیه وسلم من اهان
سلطان الله فی الارض اهانه الله وقال صلی الله
علیه وسلم قال الله تعالی فی بعض الکتب انا الله
ملك الملوك ومالك الملك قلوب الملوك و
نواصیهم بیدی فان العباد اطاعونی جعلتهم علیهم
رحمة وان عصونی جعلتهم علیهم عقوبة فلا تشتغلوا
بسب الملوك ولکن توبوا الی اعطفکم امام عادلك
شاننده احادیث کثیره وارد در حدیث کتابلرنده مطالعه
اولنه بو فقیر دخی ذوره سان بیان حدیثی ذبانمه رعایت

جنابنزه جاهز کبی نهان طوتوب روایتنه متصدی
اولمدم امید درکه یاران وخلان عدم عرفانه حمل
ایتمیه لر امدی خبیر واگاه اولمک که بدرستی حضرت
عزت جلت عظمته وتوالت نعمه وتتابعت آلاؤه
وسبقت رحمته آیت سابقه ده احکام عشره اثبات
ایلدیکه ملوک وامرایه رحمت ومرحمت دخی مملکت
وبرایانک حفظ وحراستنه واداب سلطنت ومملکت
کالنه تنبیه اولسون ایچون پس اول احکام عشره دن
حکم اول بودرکه بدرستی حق تعالی کلام مجیدنده
انا جعلناک خلیفة فی الارض بیوردی یعنی بدرستی
بز سکا خلافت اعطا ایلدک دیمکدر امدی ملوک
وسلاطینه لایق بودرکه دانا وعارف وعالم وواقف
اولهلرکه سلطنت وپادشاهی وخلافت وشاهی قبل
اللهدن وملوکلر اوزره خداآنان نعمتی دربعیندر
خالقک عزیزنن دکلدر نته کیم حق تعالی تؤتی الملک

من

من تشاء بیوردی ودخی ولا سلطانه لایقدرکه ولایت
وامارت وامامت وخلافت قدرینه عالم ودانا اولوب
حرمت وجلالتنه واقف وعارف اوله ذیرا ولایت
وخلافت نعم غریب ایچوندن بر نعمتدرکه حقنی اجرا
ایلدن امام همام بر سعادت عظمییه واصل وبر جلالت
کبرایه نائل اولور که اندن صکره سعادت اولمیه و
شول امیر عالم کیر که اول نعمتک حقنی نهوضدن تقصیر
ایده بر شقاوت تحصیل ایلر که اندن صکره شقاوت
اولمیه مگر کفر بالله اوله وولایت وامامتک قدرینک
عظمتنه وشرفک جلالتنه دلیل ساطع وبرهان
قاطع حضرت رسالت پناهدن روایت اولنان حدیث
شریفدرکه بیورمشلردر عدل السلطان یوما واحدا
افضل من عبادة سبعین سنة وقال علیه الصلوة
والسلام اذا کان یوم القیمة لا یبقی ظل الا ظل الله
تعالی ولا یستظل بظله الا سبعة انا من سلطان

عادل عدل فی رعیته وشاب نشأ فی عبادة
ربه ورجل یکون فی السوق وقلبه فی المسجد و
رجلان تحابا فی الله ورجل ذکر الله تعالی فی خلوة
واذری دمعه من مقلته ورجل دعته امرأة ذات
جمال ومال الی نفسها فقال انی اخاف الله تعالی و
رجل تصدق سرا بیمینه ولم یشعر شماله صدق رسول الله
فانهم اوشرك الله حضرت عبد الله بن عمر رضی الله عنهما
ایتدی حضرت رب العزته نیاز وتضرع ودعا وتوقع
ایدردمکه واقعه وخوابمده عمر حضرتلرینی کوردم واحوالنی
صوردم اون ایکی ییل مرور اتدکدن صکره حضرت فاروقی
منامده کوردمکه حضرت رسول الله صلی الله علیه
وسلم اوردنجه کلور وسلطان انبیا ایله دوقوز بیك
یوز یکرمی نبی مرسل ایله کلورلر بن ایتدم که ای پیر عزیز
بر ساعت توقف ایله زمان وقف دکلدر حضرت
رسول الله جمیع انبیا ایله حساب موضعنه کیدرلر ونیم

ایچون

ایچون شفاعت ایدرلر اولا که حق تعالی انلرك
شفاعتی سببیله بنی آدمی خلاص ایدوب انبیا حرمتنه
بکا مناصب دوزی ایردی بن دخی ای بر لطیف اون
اکی ییلدن بروحالك ندر دیدم ایتدی حضرت خالقك
عقاب وسرزنشندن ایمدی حق تعالی بندن دعایانك
حسابن طلب ایتدی شول کلامه وارنجیه دکین که
شامده بر کوپری واریدی ناکاه قنطره دلنوب
بر عجوز ماده بزغاله نك اول دلوکدن ایاغی کچوب
بر ایاغی صنوب سقط اولدی اول قنطره سن یخوب
ترمیم وتعمیر ایتمدك تاکه اول عناق عجوزه الم ورحمت
ورنج ومضرت اولمیه ایدی بن ایتدم یا ربنا بن مدینه
شهرنده اولوردم اول قنطره دن ناکاه وخبردار دکل
ایدم حق تعالی ایتدی یا عمر دنیا ولایتندن وکیتی
امارتندن خبرینه قادر اولمدوغك مقداری یری
نیه اخذ وضبط ایتدك دیو عتاب ایلدی دیدی

آمدی نحتکه امیر عادلك حالی بو وجهله اوله هر کون
بيك مسكين وفقيره وبيك عجوز وحقيره ظلم وستم و
جور والم ایدنا اهل ظلمك حالی نه اوله جق دوفهم ایلیکل
وبر روایتده دخی عبد الله بن عمر رضی الله عنهما حضرت
عمری منامنده کوردی حالندن سؤال ایلیجك حضرت
فاروق رضی الله عنه ایدیکه بنی قبرمه وضع اتدکاری
حینده سعیر جهنمه التدیلر نقیر وقطمیر جمیع رعایا
وبرایانك حالترندن سؤال اتدیلر شول محله دکین که
ولایتکده بر عجوزه عورت واوایدی بر بقره یه مالکه
ایدی اول بقره نك مه سنی محکم قید وبند اتمش ایدی
نیچون بقره بر ظلمدن غافل اولوب اول عجوزه نك بقره یه
ستمنی منع ودفع ایمدك دیدیلر بس خطر ولایت عظیم
وخطب مادت جسیم وشرحی طویل اید وکی بلکلك
لابد ولازمدر ولاة وسلاطین وحکام وخواقین
بوندن سالم اولوب فوز وفلاح ونجات ونجاح بولمزلر

الا علماء دين وفضلاء يقينه قرين اولمغله اولورطه
دن خلاص ومناص بولورلر وتحول علما ملوك وسلاطينه
نهج عدل وانصافی ومنهج داد وانتصافی اعلام واعلان
وهذا الامرك خطرنی امرا وسلاطینه اوزره افهام
واسان ایده لر وحکام وصناديد كلام الله نصب عين
قله لر وعلماء دينك دوغیته ومشاهده دیدار ابدا
مشتاق اوله لر ومواعظ ونصايح لرينی دعا واصغا
اتمکه حریص اوله لر وحریص دنیا اولان علماء سوءدن
دوغیتندن حذر واحتراز ایلیه لر زیرا علماء بالسوء
سکا دعا وثنا ایدوب سنی دنیایه حریص ومغرور قلورلر
وحرام وحلالی الكدر اولان خبيث حطامدن طمع
ایدوب وضاکی استرلر حتی مکر وحیله برله نسنه تحصیل
ایدرلر وعالم صالح اولدر که سندن مال ومنالکدن کرانی
وطمعی اولمیوب وعظ ومقالده ونصح وقالده سکا
بعض ایرقه نیه کیم حکایات اولنور بر بنی امیه

خلفاسندن هشام بن عبد الملك ابو حازمدن
سؤال ایدوب امور خلافتدن فلاح وخلاص و
نجاح ومناصه تدبیر وچاره ندر دیدی ابو حازم
ایتدی هر انچه حلال وجهدن الوب کرکسن وهم انی حق
موضعنه وضع ایتمك کرکسن هشام اکا کیم قادر
اولور دیدی ابو حازم ایتدی نعیم جنانه راغب
وعذاب نیراندن هارب اولندر واحکام عشره دن
ایکنجی حکم اولدرکه بدرستی حضرت حق کلام قدیم
وکتاب کریمنده انا جعلناك خلیفة فی الارض
دیدی یعنی خلافت وامامتی وسلطنت وولایتی
آخردن الدقاندن صکره سکا ویردك پس بو نعمت
عظمینك حقنی ادا ولوازمی قضا ایتموب مقابله سنده
حقه شکر وسپاس ایتمیه سن خلافتی سندن الوروز
آخره ویروز کما قال الله تعالی وتنزع الملك
ممن تشاء پس ملوك وامرایه احری والیق اولدرکه

بو عادی وفانی مملکتده معدلت ونصفت اسلوب
عمل صالح اشلیه تا که مملکت باقیه سلطنتی تحصیل
ایدوب دنیاده ثنای جمیل وعقباده اجر جزیل الدن
محروم اولمامسنه قصد واقدام وسعی واهتمام ایده
حکایت روایت اولنور که حضرت خضر نبی علیه السلام
وعظ ونصیحت ایچون بر پادشاه عالمپناهك حضرتنه
واروب ایتدی ای شاه زمان وای دارای جهان
دانا وعارف وآگاه وواقف اولکه بدرستی بن کونلرده
برکون بر شهردن سفر وبر مدینه دن کذر ایتدم اول
مدینه معمور وآبادان نعم فراوان ایله مشحون وملآن
بر شهر عظیم وبر کشور جسیم مشاهده قلدم اوچیوز
ییل اول ولایتدن غائب اولوب کیرو کلدم کوردم که
اول شهر عظیم دریای جسیم اولوب ایچنده آدمیزاد ایله
مالامال کیدر واروب کلمکده وکیرو اندن بشیوز ییل
جلای مکان ایتدم کیرو رجوع ایدوب کلدوکمده

اول شهر ایکه وبیشه اولوب کنف وطرفنده بر جزیره
وایچنده خلایق کثیره جمع اولوب اوچیوز ییل انی معمور
وآباد ایتدیلر اندن صکره اوچیوز ییل دخی غایب
اولوب کیرو کلدم کوردم که انده زعفران وکافور
بتمش بر وجهله زیبا کشور وعنا شهر اولمشکه دنیاده
انده اعز واشرف بر شهر دخی اولمق احتمال دکلدر
اندن صکره اول شهر معموردن بشیوز ییل دخی دور
ومهجور دوشوب کیرو کلدم سنی بو مدینهٔ عظمی ده
بر سلطان عالیشان کوردم امدی ای خان جهانستان
سکا سزاوار اولن بودر که آخرت فکرین تفکر ایدوب
سندن اقدم کلوب سندن زیاده بو مدینه یی تعمیر
ایدوب قویوب کیدن ملوك سالفه وامراء ماضیه دن
عبرت الغل که عمارت ایدکلرندن صکره فوت اولوب
خلفلرینه ووارثلرینه ترك ایدوب کتدیلر بو
دنیای دنیه ایله مغتر اولمه که کردون سرنکون

ودهر دون بر غداره ومکاره بی وفادر دار انس و
خانهٔ عمارت دکلدر بلکه خانهٔ عمارت دار آخرتدر
دیو خضر نبی علیه السلام وعظ ونصیحت قلدی
وقتاکه پادشاه خضر نبیدن بو خبری اصغا و بو حدیثی
اصغا ایتدی تختندن نزول ایدوب امارت وسلطنتی
ترك ایتدی وافسر یرینه سرینه خاکستر قویوب موت
ایرنجه طاعت وعبادته ملازمت وتوبه وندامته
اشتغال ومدام وقتدن خالی اولمدی ابو هریره
رضی الله عنه روایت ایلدیکه بدرستی رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلری بر کون اشتدیکه یا اباهریره
دیلرمیسنکه دنیایی سکا کوستره‌یم بن دخی یا رسول الله
استرم دیدم الیمه یاپشوب طشره چقوب بر مزبله
مزبله اوزره دوردی که اول مزبله ده آدم باشلری
اتلمش و حیوانات استخوانلری دوکلمش ونجاسته ملوث
اولمش بز پاره لری صاچلمش پس حضرت رسالت

بناه ایندی یا ابا هریره شول کوردوکک روس انسان
سیزک باشلریکز کبی دنیا جمعنه حریص اولمغه جهد
وکوششدن مملو وملآن ایدی وسیزک کبی طول
اعمار ودجاسنه اقدام وجمع مالده وعمارة دنیایه
اهتمام ایدرلردی هذا الیوم عظامی متغیر واجسامی
متلاشی اولمش کوردوکسن بو پلاس کرباس پاره لری انلرک
تجمل ودعونت وزیب وزینت ایچون وقتها کیدوکلری
قبا وثیابلری ولباسلریدر بوکون پاره عقیم ولفاخر
لباسلری نجاسته اتوب پریشان قلدی وبو عظام
واستخوانی انلرک سوآر اولوب اقطار عالمی سیر وطوآف
ایدکلری دواب وحیوانلری ایدی وبو نجاسات
انلرک اطعمه شکرین واشربه شیرینلری ایدیکه کسب
وتحصیلنده انواع مکر وخدعه ایدوب بعضی بعضیسندن
نهی ومنع ایدردی تحقیقا اول نعما والآلی بو فضیح
ومردار یره اتدیلرکه رایحه قبیحه سندن کسنه

اکا قریب ویقین اولمز بو مشاهده اتدوکک جمله احوال
دنیا دونته کیم کوردوکسن دیدی پس جهان فانی اوزره
کریان اولمق استین کمسنه بکا وکریه قلسونکه برکیجی
بو دار فنا موضع نوحه وبکادر مقر سرور وشادمانی
ومستقر جود وکامرانی دکلدر حضرت ابی هریره
رضی الله عنه بو حکایتی روایت اتدکده جماعة
حاضرین جمله بکا وکریه قلوب واویلاه دیدیلر فی الحال
ای پادشاه عالم وای شهنشاه امم عالم ودانا وبصیر
وبینا اولغلکه بدرستی بنی ادمک طائفه دن بر
جماعت دنیانک ظاهر حالنه ناظر اولوب عمر طویل
تاملنه تمسک وتشبث ایدوب نفس اخیر ملاحظه سندن
ذهول اتمشلردر وبر قوم عقلا ونبلا درکه نفس اخیرلرینی
کندو نفسلرینه نصب عین قلدیلر تا مصیبت ومرگ جملری
نه اولودن نظر ایدرلر ودنیادن خروج ومفارقتی
نه کیفیت ایله ایدرلر کوره لر وایمانلری سالم اولوب

دنیادن اخذ ایلدکلری نسنه ایله قوّوه نزول ایدوب
باقی قلان نکال وبالنی عدولرینه ترك ایدرلر امدی
بو منوال اوزره افکار کافّهٔ خلقه واجب ولازمدر
وملوك واهل دنیایه الزم واوجبدر زیرا ملوك
وسلاطین اکثریا قلوب خلایقی تحزین وازعاج ایدرلر
وقتل خلیقه وتلف نفس ایمکله افراد خزینه لرینه
رعب وهراس ایلاج ایدرلر ایله اولسه بالکلیه
بر رستی حضرت حق جلّ وعلانك ملك الموت دیمکله
معروف اسمی عزرائیل بر غلامی وار در اول غلام روح
آشامك تشبث ومطالبه سند تهییج فرده مهرب
ومناص وگریزگاه وخلاص یوقدر وملوك وامرانك
جمیع موکّللری سیم وزردن وطعام بر شکردن
جعل وباج ورسم وخراجلرینی الورلر واشبو
توکیلك موکّلی روح ورواندن غیری باج المز
وسایر سلاطینك موکّللرینه انولك قتنده شفاعت

شافعین

شافعین نفع ایتمز وجمیع موکّللر توکیل اولندقلری نجه
ایام مهل ویرمك اولور لکن بو موکل بر آن وبر دم امهال
ایتمك احتمال دکلدر اکا کوره بصیرت وتدارك اوزره
اولمق کرکدر واحکام عشرة دن اوچنجی حکم اولدر که
سلطان زمان وجهانبان کامران اذعان ایتمك کرکدر
بر رستی محقق ومصدّق سلطنت وامارت حضرت
عزّت جلّت عظمته جنابندن ولایت وخلافتدر
نیسنزا ومناسبدر که ملك ملك خصلت وامیر فلك
رتبت خداوندکار کدك عباد وپرستارلرینه اخلاق
حسنه والطاف مرضیه ومراحم واعطاف
رضیّه ایله تصرّف ومعامله ایره نته کیم نبی علیه
الصّلوة والسّلام تخلّقوا باخلاق الله دیو امر عام
قلدی ودخی حضرت رسالت پناهدن روایت
اولنور که قچن اصحابدن برینی بر امره کوندرسه بشّروا
ولا تنفّروا ویسّروا ولا تعسّروا دیو تنبیه ایدردی

وبر حديث شريف دخی واردر اولمشدر که حسن الخلق زمام
من رحمة الله تعالى في انف صاحبه والزمام في يد
ملك والملك يجر الى الخير والخير يجر الى الجنة
وسوء الخلق زمام من عذاب الله تعالى في انف
صاحبه والزمام في يد الشيطان والشيطان
يجر الى الشر والشر يجر الى النار صدق رسول الله
امدی سلطان کردون وسپهر سریر وخاقان
فریدون نظیره لایق اولان اولدر که تمام امکن هر
امور ومصالحك تمامنه رفق ولطفله سعی واقدام
وجهد واهتمام ایدوب عنف وشدتله اختتام اتمکه
قصد تام وجد تمام اتمیه زیرا رسول الله صلی الله
علیه وسلم كل وال لا يرفق برعيته لا يرفق به يوم
القيمة بیوروب دخی اللهم الطف كل وال يلطف
برعيته واعنق على كل وال يعنق على رعيته دیو
دعا قلدی پادشاه شریعت پرور وشاه معدلت

کستر

کستره کذلك لایقدر که شرع شریف نبویه موافقت
ومتابعت ایله جمیع رعایاسنك کندودن راضی
وخشنود اولمسنه اجتهاد ایده کما قال النبی صلی الله
علیه وسلم خير امتي الذين يحبونكم وتحبونهم وشر امتي
الذين يبغضونكم وتبغضونهم ويلعنونكم وتلعنونهم
ودخی حکام عالمه سزاوار در که کندویه وصول بولوب
ثنا ایدن شخصك دعا ومدحنه مغتر اولمیه وحمله
دعا یا اولثنا ایدن کیمسه کندودن خشنود وراضیدر دیو
اعتقاد واعتماد اتمیه زیرا شول داعی کیم سکا بالمواجهه
دعا وثنا ایده خوف واحتیاطندن ایدر بلکه لایقدر
درکه متعذر ومعتمد علیه امینلر ترتیب ایده که پادشاه
احوالنی رعایا وبرایادن سؤال ایدوب السنه انام
وافواه خاص وعامدن نامنك عیوبنی تجسس وتفحص
ایلیه وهمچنان شاه عادله لایقدر که شرعه مخالفت
ایلیه بر شخصك رضاسیچون خدانك خشم وغضبن

طلب اتمیه زیرا بر کسنه شرعه خلافی قضیه یه رضا
ویرمیوب ناخشنود اولسه اول سخط ناخشنودی
اکا کرند وضرر ویرز معاویه عایشهٔ صدیقه یه
رضی الله عنها مکتوب کوندروب اختصار وایجاز طریقی
اوزره بکا پند ونصیحت ووعظ وموعظت ایله دیدی
عایشه رضی الله عنها دخی جواب مستطاب ویردیکه
اشتدم فخر عالم صلی الله علیه وسلم ایدر برکسنه
الله تعالی حضرتلرینک رضاسنی حق تعالینک ناخشنود
لغنه دلسه حق جل وعلی حضرتلری انک اوزرینه
سخط وخشم ایدوب خلقی دخی انک اوزرینه ناخشنود
واسخاط ایدر مثلا خلقی طاعت وعبادته امر اتمک کبی
وامور دینی اهل اسلامه تعلیم اتمک کبی وانامه حرام
اطعام اتمک کبی واجیره اجرتن ویرمک کبی واول مقوله
شخصلر اوزرینه الله تعالینک خشم وسخطی واجب
اولوب اندن ناس خشنود وراضی اولمز واحکام

عشره

عشره دن دردنجی حکم اولدرکه حق سبحانه وتعالی
فاحکم بین الناس بالحق آیتن انزال ایدوب انوکله
شوکا ایما واشارت قلدیکه ملوک وامرا کرکدرکه
رعیتاده سندن بنفسه حکم ایدوب آخرک حکمنه اعتماد
اتمیه زیرا بدرستی حق جل وعلا امرا ووزرانک
قلبنده رعیت شفقتنی وضع قلدی نته کیم والدین فؤادنده
اولاد واحفاد شفقتنی قومشدر که کمال رحمت ومرحمت
وتمام رأفت وعاطفت اشیاء خمسه ده موضوعدر
اول عباد اوزره رحمت خدا اکنجی امت اوزره شفقت
انبیا اوچنجی رعیت اوزره رأفت ملوک وامرا دردنجی
اولاد اوزره رأفت پدر ومادر بشنجی تلامیذ اوزره
عاطفت پیر واستاددر روایت ایدرکه عبد الرحمن بن عوف
ایتدیکه بر کیجه عمر ابن الخطاب رضی الله عنه بنی دعوت
قلوب دیدیکه شهر قپوسنه قافله نزول اتدی خوف ایدرم که
نومه وارد قلرندن متاعلرینی نسنه سرقه اولنه بس

حضرت عمر ایله قافله اوزره واردوغنده حضرت
عمر بیکاسن حضور واستراحته اول دیوب کمنز وبنی
طول لیلده کاروانی پاسبان واری حفظ وحراست
وحضر وصیانت قلدی **حکایت** زید بن اسلم رضی الله
عنه دن منقولدر که ایتدی بر کیجه عمر بن الخطاب حضرتلری
رضی الله عنه کوردم عسس ایله طواف ودوران
ایدوبندخی اکا تابع اولوب بیله طواف ایتمکه استیذان
ایتدم اول دخی اذن واجازت ویروب مدینه دن
خروج ایتدوکومز حینده مسافه بعیده دن نار وآتش
کوردوب اول منزله عبور کاروان نزول ایتمش اوله
دیو ناردن یکا قصد وعزیمت ایدوب آتشه وصول
بولدقده بر خاتون کوردک اوچ نفر اطفال صغار اولادی
واردکره ونکا ایدوب جلوس ایتمشلر اول خاتون
اولادیچون نار اوزره چولمك وضع ایدوب واشعال
آتش ایلیوب یاربنا عمردن انصافمی نسن الیو برکه اولسیر

وشبعان

وشبعان ونیم اطفالم کرسنه وجیعاندر دیو
کفت وکو ایلر وقتا که عمر رضی الله عنه اول عورتک
سوزنانك سوزنی اشتدی تقدم ایدوب اکا سلام
ویردی واکا قریب وتقین اولمغه استیذان ایتدی
عورت دخی خیرلو مرحبا بسك بسم الله دیوب عمر
رضی الله عنه اکا تقدم ایلدی واول مجالك
ملالندن واطفالنك کیفیت احوالندن سوال قلدی
عورت دخی حال پر اختلالنی علی الاجمال بیان قلوب
ایتدیکه مسافرت ایله بو مکانه واصل اولدم بو اطفال
صغار اولادمدر مکان بعیده دن کلورز فقیره
کرسنه وآچ واطفالم جیعان وقوته محتاجلردر
تحقیق بکا واولادمه مشقت جوع بلوغ ایدوب
دیرم عمر دیرلر بن خواب وهجوع ممنوع اولدی
ددی پس حضرت عمر رضی الله عنه بو قدر ودیکده
نه وار دردی عورت ایتدی اشتعال نار وایدرمکه

اطفالم قدرده طعام وار دیو ظن ایدوب جوعه
بو مقدار صبر و اصطبار کوستروب سکون و قرار
ایلیوب کریان و زار اولمیه لر ایله اولسه حضرت
عمر رضی الله عنه شهره عودت و رجعت ایدوب
دقاقدن اون و سماندن یاغ صاتون الوب ظرف و
انایه قویوب و جمله سنی یوکلنوب ول خاتونله اولادنک
طلبنه عزم ایلدی نه ایتدم یا امیر المؤمنین دقیق و
روغنی بکا تحمیل ایله بن کوتوره یم عمر ایتدی اکر سن
انلری دنیاده یوکلنه سن آخرتده بنم وزر و کناهم کم
یوکلنوب کوتوره ونم مابینمله بو ماده دعاسنک
اره سنی کم در واوزه و طواف ایدوب سعی ایدر دیوبت
خاتونک کریه و بکا ایلدی و اول عودتک فلان
افضل جزا ایله الله تعالی سکا جزا و عوض ویرسون
دیدی اندن صکره عمر رضی الله عنه حضرتلری
یاغدن و اوندن بر جزو الوب قدره قویوب آتشی یاقمغه

سعی ایدوب ناری نفخ اتدکده رماد و خاکستر حضرت
عمرک رضی الله عنه وجهی و محاسنی اوزره سقوط
و هبوط ایدر ایدی حتی قدرده اولان طعام پشوب
کاسه یه قویوب اطفاله تناول ایدکدیوب اطفال
والده لری ایله بیدیلر پس عمر رضی الله عنه ایتدی
ای خاتون عمر اوزره ادعا ایلمه که تحقیقا عمرک
سندن و اطفالکدن علم و خبری اولمدی دیو عذر
قلدی **فصل** امیر المؤمنین دیمکله دعوت اولنن
کمسنه نک اولی عمر بن الخطابدر زیرا ابا بکر رضی الله عنه
حضرتلرینه ناس خلیفه رسول الله دیرلر ایدی و قتا که
امر خلافت حضرت عمره ایرشدی اصحاب عمره دخی خلیفهٔ
رسول الله دیو دعوت ایدرلر دی مسلمانلر اوزره
امر عظیم ممتد و طویل اولیجق عمر رضی الله عنه بن
سیزک امیرکز دکولمیم دیو خطاب ایلدکده ناس حمةً
بلی امیرمزسن دیدیلر عمر دخی بنی دعوت قلدقکزده

امير المؤمنين ديمه سزردی **حكايت** عمر بن عبد
العزيز رحمه الله زماننده قحط عظيم اولوب عربدن
عمر قتنه بر جماعت گلوب ادالرندن بريني خطابته اختيار
ايلديلر پس اول شخص ايتدی يا امير المؤمنين ضرورت
عظيمه ايچون سكا گلدك كه فقد طعامدن جلودمز
اجسادمزده يابس وخشك اولوب قورودی و
خزينه ده مخزون اولان مال اوچ قسمدن خالی دگلدر
يا الله ايچوندر يا خود عباد الله ايچوندر ويا خود سنك
ايچوندر اگر الله ايچون ايسه حق تعالی اندن غنيدر
اگر عباد الله ايچون ويا سنك ايچون ايسه اني بزه
تصدق ايله كه حق تعالی متصدقلره عوض وجزا سن
ويرر ددی عمر بن عبد العزيزك اكی گوزلری ياشك
ودموع ايله تغرغر ايدوب اول ديدوگك گبيدر
ديوب بيت المال مسلميندن حوايجنی قضا ومصالحنی
روا قلدی وقتا كم اعرابی خروجه قصد ونيت

ايلدی

ايلدی عمر اكا يا انسان انك خيرلوسنه كيم تكری قوللرينك
حوايجنی بكا عرض ودفع ايدوب انلرك كلامنی بكا
اشتدردك بنم دخی حاجتمی حضرت حق دركاهنه
دفع ايدوب كلامی الله تعالی يه ايصال ايله ددی پس
اولدمده اعرابی يوزنی آسمان جانبنه دوندروب يا ربنا
عمر بن عبد العزيز زبون وعاجز قوللرك حاجاتنی
قضا اتدوگی گبی انك مراداتن دخی روا ايله ديو دعا ونياز
ايدوب هنوز دعاسی تمام اولمدين بر سحاب پيدا
اولوب باران فراوان جريان قلوب امطار اوسندن
بر اولو طلو گلوب بر صخره اوزرينه دوشوب شكست
اولدی واندن بر كاغد ظاهر اولديكه اوزرنده هذه
براءة من الله العزيز الی عمر بن عبد العزيز للنجاة
من النار يازلمش **احكام عشره دن** بشنجی حكم اولدركه
بدر سنی حضرت حق جل وعلی **فاحكم بين الناس بالحق**
بيوردی يعنی شرع موجبی اوزره عدل وداد ايله

حکمی امر ایلیوب جور وظلم ومیل وشوق ایله حکمی
نهی ایلدی کما قال النبی صلی الله علیه وسلم ما من
امیر عشرة الا یاتی یوم القیمة مغلولا حتی یفك
عنه العدل او یوبقه الجور پس سلطان عالیشان
وخاقان فلك مکان کرکدرکه دعاویده قوی و
ضعیف ووضیع وشریفده تساوی ایدوب
فقر وغنایه نظر ایدوب احدهما علی اخر تفضیل ایتمیه
زیرا روز رستخیز ویوم ستیزده خزف وگوهر وخزف
جوهر برابردر وهیچ بر مرد ضعیفك پادشاه شریف
اوزره حقی وشرعی دعواسی اولسه حاکم وداوره
کرکدرکه صاحب تبتی صدر منزلتدن قالدروب
غریم جلیل ایله قیام وقعودده برابر قلوب بینهما فی
حکم الله ایله حکم ایلیه ومقتضای شرع اوزره عدل
ونصفت ایله ضعیف ومحقی خشنود وارضا قلوب
اهل منصبدن استحیا قلیه که ان الله یامر بالعدل

و

والاحسان نازل اولمشدر وحضرت رسالت پناه
کل راع یسئل عن غنمه وکل سلطان یسئل
عن رعیته بیورمشدر وآکاه وخبیر اولنلر که
سلاطین متقدمین وخواقین پیشینین واساطین
سالفینك همت واجتهادلری علمه استناد ایله شهر
وبلادلرینك عمارتنه معطوف ومصروف ایدی
هر بار که ولایت ومملکت اعمار اوله رعیت وفقرا شاکر
اولوردی وحکما وعلمانك کلمات ومقالاتی بلا ریب
صحیح ایدوکنه عالم ودانا اولدی واقاویل حکما بودکر
بدرستی دین ملك ایله وملك جند وسپاه ایله وجیوش
وعسکر مال ایله ومال عمارة بلاد ایله وعمارة بلاد عدل
وداد عباد ایله دوام ونظام دوتر وملوك متقدمین
جور وستم وجفا والمه هیچ احده مرافقت وموافقت
ایتمدیلر وخدم وحشم وسپاه ولشکرلرینك حیف
وستم وشور وشرلرینه رضا کوسترمدیلر زیرا عقب

جور واذیته قرار اتمیوب ترک دیار ایلیوب ولایت
لرندن فرار ایدرلر چنکه ظلمه ولایته استیلا قلنه
اهل ولایت ارض الله واسعة دیو متفرق اولوب
معدلتکاه مملکته هرب وفرار ایدرلر اول تقدیرجه
پادشاهلغه نقص طاری اولوب مداین وامصارده
برکت قلیل اولور وخزاین اموالدن تهی وخالی
اولوب عیش رعایا کدر اوزره اولور زیرا رعایا
جابر وظالمی سومزلر وعلی التواتر ظالم اوزره بددعا
اتمکدن زائل اولیوب اول ستمکر مملکتدن متمتع اولوب
حاصل المراد اول ولایته بلیت کسب اولیوب دوامی
هلکت سرعت کوستردر وایدرلرکه ظلم ایکی نوع اوزره در
بر نوعی سلطانک رعیته وقوینک ضعیفه وغنینک
فقیره ظلمیدر ایکنجی نوعی سنک کندو نفسکه ظلمک
درکه اول ظلم معصیت شامتندندر امدی سن
نفسکه ظلم ایلیه که سندن سلاطینک ظلمی رفع اوله

مثل

مثل ذی القرنیندن سؤال اولندیکه ولایت ومملکتده
قنغی شیدرکه انلک ایله سرورلر موفور وجورلر
نامحصور اوله ذو القرنین ایکی نسنه در دیدی
بری عدل وداد واحسان ایکنجی بو احسان ایدنه
احسانلرندن ذکر وامتناندن فرعوض ومکافات
ایدیم ابن عمر رضی الله عنهما حضرت رسالت پناهدن
روایت قلدیکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
امر وفرمان ایتدیکه الله تعالی بسیط ارض وروی
زمینده عدل وانصافدن افضل بر شی خلق اتمشدر
عدل حق جل وعلا حضرتلرینک وجه ارضده
قسطاسی ومیزانیدر هرکم ذیل عدله تعلق وتشبث
ایتسه عدل اول کمسنه یی دائمیا ایصال وادخال
ایدر دیدی وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ان للمحسنین فی الجنة منازل حتی المحسن الی اهله
وعیاله واتباعه وحضرت قتاده رضی الله عنه

ألا تطغوا في الميزان ایتنك تفسیرنده میزاندن عدل مراد
ایدینوب طغیاننه جور وستم دردی وابن عمردن
رضي الله عنهما روایتدرکه بندر رسننی حضرت رسالتپناه
صلى الله عليه وسلم بیوردیکه وقتاکه حق تعالى آدم علیه
السلامی جنتدن یره اندردی حضرت حق آدمه درت
کلمه وحی ایدوب یا آدم سنك عملك وجمیع ذریتك عملی
بودرت کلماته اوزره در واول کلمات اربعه دن بر کلمه
بکا مخصوصدر وبر کلمه سکا مخصصدر وبر کلمه بنم ایله
سنك اکرمکدر وبر کلمه سنکله ناس اوره سندردر
اما بکا مخصوص اولان کلمه سنك بکا عبادت وطاعت
ایدوب بر نسنه یی بکا اشراك اتمکلکلکدر وسکا مخصص
اولان کلمه اولدرکه بندر رسننی بن سکا عملکله مجازات
ایدوم دیمکدر وسنکله بنم بیننده اولان کلمه سندن
دعا بندن اجابتدر وسنکله ناس بیننده اولان
کلمه سنك ناسه عدل وداد اتمکلکلکدر دیدی

وقتاده

وقتاده رضي الله عنه ایدیکه ظلم اوچ ضربدر ضرب
اول بر ظلمدرکه صاحبنی بر لمزکرا اول شرك بالله در کقوله
تعالى ان الشرك لظلم عظيم وضرب ثاني شول ظلمدرکه بقاسی
یوقدر اول عبادك بر برینه ظلمیدر وضرب ثالث شول
ظلمدرکه صاحبنه مغفرت ایدر اول عبدك نفسنه
ظلمدرکه صاحبنه مغفرت ایدر اول عبدك نفسنه ظلمیدرکه
ذنوب ارتکاب ایدوب صکره خدای درکاهنه رجوع
وتوبه ایده وحق تعالى انك توبه سن اجابت ایده ومغفرت
ایده وفضلیله جنته ادخال ایده حکایت بنی اسرائیلده
بر ماهی صیادی وار ایدی که ماهی صید ایدوب
اطفال وعیالیله قوت ایدینوردی اتفاقا بر کون
شبکه سنه بر سمکه کبیره دوشوب شادان وخرم وخندان
وبی غم اولدی وبنفسنه دیدیکه بو بالغی سوقه واروب
التونه بیع ایدیم وثمنی اولادمك نفقه لرینه صرف
وخرج ایدیم ناکاه بر عوانی بو صیاده ملاقی اولوب

صول بالغی صاتمزمی سن ددی صیاد دخی اندیشه و
ملاحظه ایلدیکه اکر صاتمزن درسم بکا اذیت و جفا
و بلیت و بلا اولور اکر بیع ایدرم درسم نصف بهاسن ویرر
بس بیع ایتمزم ددی عوانی دخی خشم و غضبه کلوب
النده کی چوبله صیادک بالغی کوتوردوکی اغاجی اوروب
غضبناکیه باسمکه صیادک الندن الدی بس صیاد
ناشاد خالق العباد درکاهنه توجه ایدوب عوانیه
بد دعا ایلیوب الهی بن بنده کی مسکین و ضعیف و انی
قوی و عنیف یاراتدک بو دنیاده بکا اندن حقمی الیویر
آخرته صبر ایتمزم ددی و اول غاصب ستمکر سمکه اوینه
النوب خاتوننه کباب ایتسن دیو امر ایلدی و قتاکه
بالغی کباب سفره یه کتوریلوب یمکه ال صوندوغی کبی
بالغک آغزی آچوب برماغنی بر وجهله صردیکه شدت
وجعندن اضطراب و قراری زائل اولوب طبیبه
شکایت ایلیوب سرکذشتن ذکر و حکایت قلدی

طبیب اول برمغی کسمک کرکدر دکه المی و وجعی جمیع کفنه
سرایت ایتمیه ددی و اول برمغی قطع ایلدی و الم و وجع
جمله کفنه ساری اولوب بلکنه ایرمسون دیو کفنی قطع
ایلدی و زحمت و الم ساعدنه سرایت ایتمسون دیو بلکن
کسدی و زحمت کتفنه ساری اولمسون دیو ساعدن
دخی قطع ایلدی و وجع و الم کتفنه ایرشوب زیاده
رنج و زحمت ویرمکین مکاندن خروج ایلیوب یوزن
خاکه اوروب کندویه عارض و نازل اولان آلام
اسقامدن انکسار ایچون درکاه رب العزته مناجات
ایدوب دعا و مناجات ایلدی و بر درختک سایه سنده
نومه واروب واقعه سنده کوردیکه بر کمسنه یا مسکین
الوکی نیچه یه دکین کسدورورسن صیاده وار خشنود
و راضی ایله ددی اول دخی خوابدن اویانوب
تفکر و تذکر ایلدی و بیلدیکه بالغی غصبا الدوغیچون
بو حاله مبتلا اولدم دیو بشرته عزم ایدوب صیادی

جست وجو ایلیوب بولدی وصیادک ایاغنه دوشوب
انواع اعتذار له کناهندن عفو واقاله التماس
ایلیوب صیاده بر مقدار مال اعطا ایلیوب فعل
وعملدن توبه واستغفار ایدوب اول صیاد اندن
راضی وخشنود اولدی واول حالده رنج وسقمی
ووجع والمی ساکن اولوب فراشندن حضور واستراحت
اوزره اویودی وکمال اخلاصله استغفار وانابت
قلوب ایکنجی کون حضرت پروردکار محض رحمتی ایله انک
تدارکن ایدوب کمال قدرتی ایله انی صحت وسلامت
اوزره رد ایلدی وموسی پیغمبره وحی نازل اولدیکه
یا موسی عزتم وجلالم وقدرتم وکمال حقیقتم حقیچون اکر اول
شخص خصمنی راضی وخشنود وارضا ایتمسه حیاتی
ممتد اولدقجه اکا عذاب وعقاب ایدردم احکام
عشره دن التنجی حکم اولدرکه وقتا که حق تعالی حقله
حکم ایتمکی امر ایتدی حاکمه کرکدرکه لاجل الخالق حکم

ایدوب

ایدوب خلقک خاطریچون ودنیا وسمعه ایچون حکم
ایتمیه تاکه دنیاده ثناء جمیل وعقباده ثواب جزیل
حاصل اوله کما قال النبی صلی الله علیه وسلم عدل فی
حکم ساعة خیر من عبادة سبعین سنة وجور فی
حکم ساعة یحبط عبادة سبعین سنة وقال
النبی صلی الله علیه وسلم کل مجلس لا ذکر له کبستان
لاثمرة له وکل شاب لا ادب له کفرس لالجام له و
کل امرأة لاحیاء لها کطعام لاملح له وکل عالم لاورع
له کسراج لادهن له وکل صدیق لاوفاء له کقوس لا
وتر له وکل غنی لاسخاوة له کشجر لاثمار له وکل امیر لاعدل
له کبیت مظلم لانور له کتاب سیر ملوکدن اسمعیل سامانی
حکایت اولنور که ایتدی جدم ملک غازی واوایدی
هرکون عصر محلنده منادیه خلقه ندا ایتسون دیو امر
ایدرلردی ودفع حجاب ایلیوب خدادن ثواب رجا
ایدرلردی وهرکیمک تظلمی واداسی یه کلوب بالمواجهه

مخاطبه ومكالمه ايليوب حاجتلريني قضا ايدردى
وبالجمله قضاة وولاة كبى اكى خصمك ارهسنى حكم ايدوب
تراعى ودعاوى قطع وفصل ايدرايدى بمرم مكان
مألوف ومقر معروفنه دونوب كيدردى ولحيه ومحاسننى
طوتوب آسمان طرفنه توجه ايدوب الهى بونم جهدم
وكوشش وطاقتم در تحقيق بن اول جهد وطاقتمى
بذل وصرف ايتدم ويا الهى سن عالم السرائر وعارف
الضماير سن بنم خلوص نيتم سن بيلورسن بن عاجز و
زبون قنغى يرستادكه حيف وظلم وقنغى خدمتكاره
عدل وداد ايتدم بلمزم وظلمم اوزره اصحابمه عدالت
ونصفت ايتدم الهى عالما اولميوب غافل اولدغمدن
بكا مغفرت ورحمت ايله ديو دعا ونياز ايدردى
پس مجتكه نقى النيت وپاك اعتقاد وجميل الطويت
اولدى لاجرم انك امرى عالى وقدرى سامى
ودرجه سى نامى اولدى وبو عدل وداد بركاتندن

مدرع ومقنع بيك نفر براق ودلير عسكره قادر اولوب
انوكله عمرو بن ليث اوزره حق تعالى ظفر ونصرت وغلبه
وفرصت ويروب ودیار خراسانى فتح ايدوب عمرو بن
ليثى قبضۀ تسخيره كتوروب در زندان قلدى وعمرو اكا
محبسدن خبر انفاذ ايدوب ديار خراسانده اموال
كثيره وكنوز موفوره واردر جملهسنى سكا تسليم ايدهيم
همان بنى زنداندن اطلاق واخراج ايليه ديو نياز ايتدى
چونكه اسمعيل بو پيامى اصغا وبو كلامى دغا ايتدى
خنده وتبسم ايدوب ايتديكه بو حين وآن وبو وقت
زمانده كه عمرو بن ليث بكا مستقيم اولميوب قديمى
ارتكاب ايتدوكى جميع مخايف ومخالفى بونم كردنمه تحميل
ايتمك استر وكندوسى آخرتده آثام واوزارندن ثقل
وكرانلقدن فوز وخلاص ونجات ومناص بولمق ديلر
اكا ايدك كه بنم انك مالنه وكنج وخزينهسنه احتياجم
ونكرانم يوقدر واول دمده عمرو بن ليثى سجندن اطلاق

واخراج ایدوب بغداد دار الاسلامه انی ایلچی لك
ودسول طریقی اوزره انفاذ وارسال ایتدی وحین
وصولده حضرت امیر المؤمنین دن خلع وتشاریفه
واصل ونائل اولدی واسمعیل عمر بن لیثك ولای
خراسانده امین وسالم ومطمئن البال ومرفه الحال
سریر امارته قعود وجلوس ایدوب سرور ولذت ایلدی
حکایت انوشیروان عادل بر عاملی بر عمله
مولی قلمشدی عامل انوشیروانه باج وخراجدن
اوچ بیك اقچه زیاده ارسال ایلدی انوشیروان
عادل مال زایدی خزینه سنه ادخال اتمیوب اصحابنه
دفع ورد اتمه سن فرمان ایدوب عاملك صلب وبردار
اولمه سن امر ایتدی انوشیروان عادل قائل اولوب
دیدیکه هر پادشاه دولت دستکاه که رعیتدن
غصب واذیت وجور وبلیت ایله برنسنه الوب انی
کنج وخزینه سنه تخزین اتمش اوله انك مثلی شول رجلك

فعل وعملی کبیدر که بر دیوارك اساسنی بنیاد ایدر و
پوسته وجفته توقف اتمیوب هنوز یاش ایکن اول
اساسك اوزرینه بنیان وضع ایدر دخی اساس
ودیوار قرار واستوار طوتمیوب ایکیسی دخی معا منهدم
اولور ودخی پادشاهه کرکدر که دنیاده تنعم ایچون
اونیلم تمامته اهتمام ایتدوکی کبی امور دین مبین واحوال
آیین مستبین ده سعی واقدام وجد وتمام ایده ودخی
شاهه کرکدر که رعیتدن اخذ وقبض ایلدوکی باج
وخراجی مقدارنه کوره الوب وعطیه وبخششی
اندازه دن بیرون اولمیوب لیاقت واستحقاقه کوره
اوله زیرا امورنیك هر بریچون حد تعیین اولنمشدر
حددن تجاوز اتمك جایز دکلدر **حکایت** اسکندر
ذو القرنین سلطان الخافقین کونلرده برکون سفره
عزم وقصد ایدوب حکماسندن سؤال ایلدیکه اشغالك
علم واذعانني واعمالك معرفت واتقانی حکمت ایله بکا

ایضاح واشکاره ایلکوز بس علم علمای عظام و
حکمای فخام دیدیکه ای دارای گیتی کشای خاطر خطیرم
وقلب منیرم برشیئك حبنی وبغضنی ایلاج وادخال
ایلمه زیرا قلبك خاصه سی همان اسمی گبیدر وقلبه
متقلبا اولدوغیچون قلب دیو تسمیه ایلدیلر امدی
رای وفکری دستور ووزیر وعقل وهوشی صاحب
ومشیر ایلیوب پادشاه لقدم یقظان وانتباه اوزره
اولمغه سعی واجتهاد ایله ومشورتسز برکار وعمله
آغاز وشروع ایلمه وعدل ونصفتدن دمندم میل و
محاباتدن اجتناب ایله چونکه بو وجهله عمل ایدرسن
جمیع اشیاسنك ایثار واختیارك اوزره جاری
وساری اولوب متصرف اولورسن وملك ملك
سیرته لایق بودرکه وقور وحلیم وحمول اولوب
تیز وستیز وعجول اولمیه حکمادن منقولدرکه اوچ
قبیح نسنه اوچ کسه دن قبیح اولور اولکی ملوکدن حدت

اکنجی علماده حرص اوچنجی اغنیاده بخل حکایت
وزیر یونان ملك عادل انوشیروانه مواعظ ونصایح
تحریر ایدوب دیدیکه ای پادشاه روی زمین سلطنت
وامارتکه سزاوار اولدرکه اشیاء اربعه دایم سنکله
اولوب سندن جدا ومنفك اولمیه که اول عدل
وعقل وصبر وحیادر وهمچنان لایق اولدرکه اشیاء
اربعه کندو ذاتکدن نفی وسلب ایدرسن که اول حسد
وکبر وبخل وعداوتدر وای سلطان جهانگیر عالم
ودانا اولعلکه بدرستی سندن متقدم شاه اولان
ملوك وسلاطین دنیای دوندن مرور ودهر بوقلموندن
عبور ایتدیلر وسندن صکره پادشاه اولاجقلری
واساطین دخی واصل ونائل اولمدیلر حکایت روایت
اولنورکه انوشیروان عادل زمان ربیعده سیر
وتفرج طریقیله سواره اولوب گشت گشت وسبزه زار
وسیر ریاض واشجار قلوردی وکروم عامره یه

ناظر اولوب قادر بر کماله حمد و آفرین شکر متکاثر
ایدوبن سمند سعادت متمند و رخش نزهت بخشندن
نزول ایدوب و عذار و رخسارنی غباره قویوب سجده
ایدردی و سجده دن باشن قالدروب اصحاب و احبابنه
خطاب ایدوب دیر ایدیکه ممالک خصب و آوازان
اولدوغی ملوک و سلاطینک عدل و انصافندندر و
امرا و سلاطینک داد و انتصافندندر و رعایا و برایا
حقنده حسن نیت و جمیل طویتلری اولدوغندندر
منت بی قیاس و شکر و سپاس اول خالق مخزون ناسه
که بیزم حسن نیتمزی و جمیل طویتمزی اشیاء سایره ده
اظهار و آشکارا ایلدی ددی اکا بناءً بویله دیر ایدیکه
اکثر اوقاتده تجربه و امتحان اتمشم ایدی **حکایت**
روایتدرکه انوشیروان عادل برکون صید و شکار
نیتنه آتنه سوار اولوب صیدگاهده بر شکار شهریارک
اوکندن فرار ایدوب شاه کامکار دخی نخجیرک اردنجه

دوان ودوان عسکرندن جدا و تنها دوشوب تاب
آفتابدن بی تاب اولمغین کمال عطشندن بر قریه یه
واروب بر شخصک قپوسنه اوروب تسکین عطش
ایچون دوا اتدن آب روان طلب ایتدی و اول خانه دن
بر قز جوغز چیقوب و شاهی کوروب و اونیه کیروب
نی شکردن بر دانه قصب دوکوب و عصیره سنی صو ایله
ممتزج ایدوب نوش روان اوله دیو بر قدحله انوشیروانک
النه صوندی نوشیروان اول صوده کرد و ایتردن
اثر کوروب تمام اولنجه آهسته آهسته نوش جان
ایتدی و اول قیزه خطاب ایلیوب نه زیبا آب
خوشگوار اولوردی اکر ایچنده نقع و غبار اولمسه
ددی قیز دخی جواب ویروب اول صویه غباری بن
عمداً القا ایتدم ددی انوشیروان صویه غبار نثار
اتمکه باعث ندر ددی قیز ایتدی ای میر نخجیرگیر
سنی زیاده تشنه دل و خشک لب کوردم اکر صوبی

تیره ومغبر ایتمشیم اول آب زلالی نوش ایتمکه استعجال
ایدوب ایدک شربت سکا مضرت ویردی دیدی
انوشیروان عادل قیزک کلامنه تعجب ایدوب مقالدن
ذکاوت وفطانتن فهم ایلدی بعده قیزه سؤال ایدوب
بو شربت قاچ قصبه دن ددی قیز دخی جواب ویروب
قصبهٔ واحده دن دردی پس انوشیروان خیلی
شکفت وتعجب ایدوب نفسنده اضمار قلدیکه جریده
خراجه نظر ایدوب دفترلرینه باجلرین زیاده قلدی
وانوشیروان شهرینه عودت ورجعت ایدوب
بعد زمان اول ناحیه دن کذر ایدوب قریهٔ مزبوره یه
کیرو منفرداً کلوب صو طلب ایلدی اول قیز چوغ
بشخصها اوندن چقوب ملکی کوروب بیلدی و
صو کتورمکه کیدوب اول حین ستره برمقدار اکلنوب
شاهی انتظارده قودی وشاه اضطرابه کلوب بو قدر
اکلندوکنه سبب ندر دیدی قیز ایتدی قصبهٔ واحده

چقدوغی

چقدوغی قدر عصیر اولمدوغندن تأخیر ایدوب
اکلندم پس انوشیروان بو قحط وکرانه سبب ندر دیدی
قیز ایتدی پادشاهک نیتنه تغیر کلدوکیدندر زیرا
علماء عظامدن استماع اولنمشدر که چون سلطانک
بر قومه اولان نیتی متغیر اوله اول قومدن برکت
زائل اولور وخیراتلری قلیل اولور دیو نقل ایلدی
انوشیروان اول محلده خنده وتبسم ایدوب نفسنده
مضمر وکامن اولان نیتی قلبندن ازاله ودفع وازاحه
ورفع ایدوب قیزک حسن کلامنه وکمال ذکاوت
وفطانتنه تعجب ایدوب کندویه تزوج ایتدی
احکام عشره دن یدنجی حکم اولدر که بندر سنی حضرت
حق جل وعلا ولا تتبع الهوی دیدی یعنی جمیع اوقات
وجمیع امورکده تماماً هوایه اتباع ایله دیمکدر زیرا
اتباع هوا جمیع اوزار ومعاصینک اصلیدر دیکه فرعون
لعین هوایه اتباع ایله دعوای الوهیت قلدی ونبوی اسرائیل

هواسنی ایله عجله عبادت قلدیلر کما قال الله تعالی
أفرأيت من اتخذ إلهه هواه وهر کیسه که جمیع اوقاتنده
وجمله احوال وامورده هواسنه مخالفت ایده
تحقیق جنت انک مأواسی اولور علی بن ابی طالب رضی الله
عنه ایتدیکه قاضی ایکیدن قاضی غرابه حین ملاقاتده ویل
واردر الاشول قاضیه که عادل اولوب حقی وذره حکم
وقضا ایدوب اقاربنه میل ایتمیوب خوفا وهوایه
اتباعا حکم وقضاسنی تبدیل وتغییر ایتمیه وکلام الله
مجیدی قسطاس ومیزان بیلوب قرارنده اولان ایله
حکم ایده اکا ویل یوقدر بس سلطان عالیشانه
لایق وسزا دکلدر که دایما لعب وشطرنج وصید و
شکاره مداومت وملازمت کوستره زیرا لعب ولهو
وسیر وشکار شهریاری الها ومشتغل ایدر وهر عملک
بر وقتی واردر تحین وقت فوت اوله درج خسرانه
وسود زیانه وسرور احزانه وجمعیت وعودتا دره

وملوك

وملوك ماضیه یوم ونهاری دوت قسمتلو تمشلردر
بر قسمنی خدای بیچونه طاعت وعبادت ایچون واکنجی
قسمنی امور وسلطنت واحوال امادته ومظلوملک
انصاف وانتصافنی یرینه کتوروب ارباب عصیانه سیاست
وایالت ایتمک ایچون وتنفیذ مراسم واحکام وارسال مراسلات
ورسل ایچون واوچنجی قسمنی تنعم ایدوب عیش وعشرت
وذوق وصفا ومسرت کسب ایتمک ایچون ودردنجی قسم
صید وشکار وکوی وچوگان ایچون وسایر اکابر بر
لعبلر ایچون ودوایت درکه بهرام کور نهاری دخی ایکی قسم
ایدوب وهر قسمنی ایکی نصف ایلیوب نصف اولده جوانح
انامی قضا ایدردی ونصف ثانیده حضور واستراحت
وصفا ایدردی ونقلدر که بهرام کور جمیع ایامنده بر
کونی تمام بر عمله اهتمام ایتمامشدر حکایت نوشیروان
عادل اصحاب وباراتنه خطاب وفرمان ایدردیکه سنه ده
بر بلند ومرتفع مکانه صعود وعروج ایدوب اهالی

مدینه نك بیوت وسرایلرینه نظر ایدرلردی شول
کسنه نك كه اوندن دود و دخان چقمیه اول
مكان رفیع ومحل منیع دن نزول وهبوط ایدوب
صاحب دارك حالندن وكارندن سؤال ایدرلردی
اگر غموم وهموم مدهشه سلطان عزت نشانه عرض
واعلام ایدوب اندوه وغصه لرینی دفع ورفع ایدرلردی
حکایت معاویه احنف بن قیسه سؤال ایدوب
یا ابا یحیی زمان نیجه دوردی ابو یحیی دخی جواب ویروب
زمان سن سن اگر سن صالح اولور ایسك زمان دخی
صالح اولور اگر سن فاسد اولور ایسك زمان دخی
فاسد اولور دیدی ودخی ایدیكه دهر وعالم معدلت
ونصفت ایله معمور وآباد اولور كذلك جور و
اذیت ایله خراب ویباب اولور زیرا عدل وداد
نوری بیك فرسخ مسیره دن مضی ولایح اولور وجور
وعنادك ظلامی بیك فرسخ مسیره دن قیام ایدوب تراكم

تراكم

تراحم ایدر حکایت فضیل بن عیاض ایدیكه اگر
بن درویشلر بیشدن جناب حقده مستجاب وقبول
ونیازی مجاب مقبول اولسه سلطان عدالت عنوان
وجهانبان نصفت نشاندن غیری دعا اتمزدم زیرا
ملك عدالت شعار صلاح عباد وزیور بلاد در
وخبرده المقسطون علی منابر اللؤلؤ یوم القیمة وارد
اولمشدر كلمه حكمت اسكندرینك كه ایتدی ملوك
وسلاطینك انفعی وامرا وخواقینك ارفعی شول ملك
ملك نظیر وشول امیر فلك سریردر كه سنت سیئه یی
سنت حسنه یه تبدیل ایده واشقی اول سردار ظلم كردار
دركه سنت حسنه یی سنت سیئه یه تحویل ایده حكایت
روایت اولنور كه برتازه جوان سلطان وارایدی
بركون ایتدیكه بن اما ذوق وسلطنتده ذوق ولذت
بولمدم بلمزسایر ملوك وامرا ملك وامارتدن ضكره
صفا ومسرت بولورلرمی یا بن دخی بولوردیم دیدی

دعاسی

پس دده بکر که امراء ماضیه امارتلرن حفظ اوفی و
ذوق مستوفی کسب ایتمشلردر سز دخی صفای بی حد
وذوق بی عدد تحصیل ایدرسز اول جوان ایتدی ملك
وشاهی و امارت و پادشاهی نرسنی ایله قیام ونظام
ودوام وانتظام دوتر عقلا ونبلا دده بکر که ملکك
اقامتی و امارتك دامتی سنك حق جل وعلایه اطاعت
وطاعت ایتمکلك وخدمت عبادتده قصور ونقصانك
اولمامغله در علما وزهاد وصلحا وعبادك
ولایت ومملکتده هر کم وار ایسه اول شاه عدالت
انتباهه خیر دعا ایلدی شاه دخی نیم محضرده حاضر
اولکوز وطاعة اللهدن کوردوکوکزی بلدوکوکزی
بکا امر ایلکوز ومعصیة اللهدن کوردوکوکزی بلدوکوکزدن
منع ودفع ایلکوز دیدی پس جمیع علماء عظام
وفضلاء فخام پادشاهه حق تعالینك اوامر و
نواهیسنی بالتمام اعلام وافهام ایتدیلر سلطنت

امارتی اول جوانه دوتیوز ییل استقامت قلدی
برکون ابلیس لعین آدمی شکلنده اکا کلوب اوزونه
کیردی ملك قورقدی وفریاد ایدوب سن کیمسن دیدی
ابلیس پرتلبیس بن ملائکه دن بر فرشته یم لکن سن کیمسن
دیدی پادشاه بن بنی آدمدن بر رجلم دیدی شیطان
علیه اللعنه معارضه ایدوب اکر سن بنی آدمدن
اولیدك بنی آدم فوقنا ولد قلری کبی سنده تحت
فوقنا اولیدك لکن سن اله وخداسن ناسی عبادت و
طاعتکه دعوت ایله دیوب شاهك قلبنه برآزلق
ادخال ایتدی شاه دخی منبره صعود ایدوب ای ناس
بن سزدن بر امری اخفا ایدردم اظهاری قریب اولدی
معلوم سزکزدر که دوتیوز ییل بن سزك ملکوکز وامرکزم
اکر بن بنی آدمدن اولیدم آنلرك کبی فوت اولیدم
لکن بن اله ومعبودم بکا عبادت وطاعت ایلکوز
دیدی پس حضرت حق جل وعلا آنك زمانه سنك

بیسی زبانی اوزره اول شاه کمراهه خبر ویرمکلکی
وتحاشی بدرستی وراستی ایله امارت وسلطنته
ادامت واقامت برایدم مادامکه شاهلغی استقامت
اوزره اولدی اول شهدی بنم طاعتمدن معصیته
تحول ایلدی عزتمه عظمتم حقیچون اول سرور بختیارک
اوزرینه بخت نصری حواله ایلدم کفریدن وخطاسندن
رجوع ایلیسون دیدی وحق یادی مسموعی اولمیوب
حق تعالی انک اوزرینه بخت نصری حواله ایدوب
بخت نصر شاه کمراهی انتباهک باشینی کسوب جریمه سندن
تمشکمی طلوسی التون الوب کتدی احکام عشره دن
سکزنجی حکم اولدر که حضرت حق سبحانه وتعالی فیضلك
عن سبیل الله قولیله هوایه متابعت ایتمك صاحبنی
طریق حقدن اضلال ایدر وهوایه متابعت ایتمك صاحبنی
جنته رهنمون ودلیل اولور دیمکه ایما واشارت
قلدی لقوله تعالی ونهی النفس عن الهوی فان الجنة

هی المأوی اسدی پادشاه عدالت انتباهه کرکدرکه متدین
ومتشرع ومتقی اولوب دین اسلامه متعلق اولان امور
ومتورع
واحواله محب ویار وعلما وصلحایه دوست وهوادار اوله
زیرا دین ایله ملك همشکماردر کما قال النبی علیه الصلوة
والسلام الدین والملك توأمان وملك ملك سیرته
واجبدرکه امور دین مبین واحوال آیین متینده
واوقاتنده فرایض وواجبات وسنن ونوافله اقامت
وادامتنده سعی واقدام وکوشش واهتمام ایده ودخی
اهل هوا وبدعتدن ومنکرات وشبهاتدن پرهیز واجتناب
ایده اکر ولایت وکشورنده دین ومذهبنده متهم کمسنه
عالم ودانا اولورسه اولکی مذهبنه احضارنه وتهدید
وزجر وسیاستنه وتوبیخ وتعریك وحقارتنه فرمان
ایده ووعد ووعیدنی اکا امر ایده اکر مذهبندن رجوع
وانابت واستغفار وندامت ایدرسه فبها واکر توبه ورجوع
مسموعی اولمیوب مذهبندن تحول ایتمز ایسه تعزیر بلیغ ایده و

ولايت وكشوردن نفي ايره تاكه انك اغوا واضلالندن
وبدعت وافعالندن مملكت پاك وطاهر اولوب اهل
هوادن خالي اوله ودين اسلام عزيز وقوي اولوب عمارت
ثغور وسرحد انفاذ جيوش بيعداله مستديم ومستقيم
اوله واعراض حقده اقدام تام واهتمام تمام ايره و
پادشاه شريعت پرور وعدالت گستر گركدر كه سنت نبويه نك
رونقي اوله سنده احتياط ايره تاكه حق تعالى اقتدى
انك راه وسلكى واضح وروشن اولوب ابتهاج واغتباط
اوزره اوله وقلوب كافه وافئده عامه عوامك اول
پادشاهك هيبت ومهابتي وخوف وصلابتي متعظم
ومتعالي اوله وسطوت وحشمتندن اعدا ودشمنان
هراسان اولوب قدر ورتبتي سامي ومجد ومنزلتي
نامي اوله ودخي پادشاه عالمپناهه گركدر كه رعايا و
برايانك امور ومرام واحوال ومهامنه ناظر اولوب
قليل وكثيرنيه واقف وجليل وحقيرنيه عارف اولا

و

وافعال مذمومه يه رعايا بي مشاورت قليله وعلما وقاره
حرمت وصلحا وعباده عزت قلوب بفعل جميل اوزره
ثابت قدم وراسخ دم اولوب نفس نفيسني فعل رديدن
منع ورد ايره وفواحش وقبايح ارتكاب ايدنلره عتاب
ايدوب مناهي يه مصر اولنلره عقاب ايليه تاكه ناس و
انام خيرات ومبراته راغب وخطيات وسيئاتدن
هارب اوله وتحت كرسي سلطان جهان ستانك زجر و
سياستي وقهر وايالتي حاوي وساري اولميه واصحاب
فساد وارباب عناد افساددن منع اولنموب كندو
هوالري اوزره دفع اولنه لو پادشاه صاحب دولت
كشور وبلاد آباد ندر شاه عالي نژاد وپاك نهادلك
جمهور وامور ديخا فساد ايدنلره احكام عشره دن
طقوزنجي حكم حق سبحانه وتعالى حضرتلري ان الذين
يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد قولي ايله ايما
واشارت قلديكه حق تعالى نك شريعتندن ضلالت

آخرتی فراموش ایتمکه سبب در و آخرتی فراموش ایلمك
حضرت رحمانی نسیانه باعث در و حضرت سبحانی
نسیان جنابندن حرمانه موجب و عذاب نیرانه مستوجب در
کما قال الله تعالی نسوا الله فنسیهم کلمهٔ حکمت
بزرجمهر وزیر آصف نظیر و صاحب تدبیر شویله تعبیر
و تقریر ایتدیکه پادشاهه سزاوار اولدر که ولایت
و مملکتن حفظ و حراست و حرز و صیانتنده باغ
بانك بستان و گلستانی حفظ ایتدوکندن ناقص و کم
اولمیه زیرا اول باغبان چمن ریاض و گلستانده گل
و ریحان و سنبل و ضیمران زراعت ایدوب اراسنده
خس و خاشاك ظاهر اولسه مکانندن یابس حشیش و
خاردن امین و طاهر اولمغچون خاکدن خاشاکی قلع و
قمعنه استعجال ایدر افلاطون ایتدیکه اعداسی اوزره
منصور و مظفر و غالب و برتر اولان سرور و سکندر فر و
غضنفر فرك اثاره علامتی اولدر که قوی القلب و

وجری البال و محبوب الخصال و مرضی الاعمال اوله و
رعایا قلوبنده لذیذ و شیرین اولوب برایانك سایر اعماله
رفیق و معین اوله و سبقت ایدن ملوك و امرانك
عهد و زمانلرنی تجربه قلوب کار و عملارندن آگاه و
خبیر اوله و دیننده صلابت و استحکام اوزره اوله
و هر پادشاهده که خصال مزبوره و فعال مسفوره محتوی
و مجتمع اوله اعداء سلطنت عیوننده محجوب گوزیندن
عیبین اولنلرك محضرنده معیوب اولمز بقراط
ایتدی ملك و سلطنتی دایم و امادت و خلافتی قایم اولان
سلطان عادل و جهانبان عاقلك نشانه سی اولدر که عقل
و دین جان و روان کبی قلب و جنانده اکی سوکلو خویکری
اوله تا که قلوب رعایاده مرعوب و افئدهٔ برایاده
محبوب اوله و دخی عقل و فهم اولشاهه یقین و قریب اوله
تا که اعراب علما و زمرهٔ فضلادن اوله و دخی فضل و
احسانی موفور و بر و امتنانی نامحصور اوله تا که

افاضل بی فضائل حضورلرینه معظم و محترم و منعم
و محتشم اوله و دخی ولایت و کشورندن عیوب بین
و ذنوب چین اولانلر غایباً بلاد ایره تا که اندن
منقصت و عیوب مهجور و مسلوب اوله هر پادشاهده که
خصائل مزبوره و شمائل مذکوره موجود اولمیه اول
پادشاه ولایتی ایله فرحان و مملکتی ایله شادان اولمیز
و دواعی هلکت و مقتضای خسارته مبادرت
و مسارعت ایدوب متعلقات و اتباعی و منسوبات
و اشیاعی خصوم و اعداسی الینده ضایع و تلف و منتشر و سیر
علف و تیر تدمیرینه هدف اولور احکام عشره دن
اونجی حکم اولدر که بدرستی حضرت حق سبحانه و تعالی
آیت مذکوره ایله شویله اشارت قلدیکه سلطنت و
امارت نبوت اتوکله مجتمع اولدوغی اموردندر
امدی ملوک و سلاطینه و امرا و خواقینه لایق
اولدر که خلافت و امارتی ایله عبادت و مصالح

دین و دیانت و امور مؤمنینه ملازمت ایدرلر بلکه
خلافت شول امور که اتمیدر که امور دین و دنیا انکله
صالح اولور عباد انکله خدایه قریب اولور و بدرستی
علم و نبوت خلافت و سلطنتک کمالنه اوکوردلر اول
سببدن سلیمان نبی علیه السلام حضرت حق جل و علادن
خلافت و سلطنت طلب ایدوب علم و نبوته استمداد
کما قال الله تعالی وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی و حضرت
حق جل و علی حضرت آدم علیه السلام اوزره خلافت ایله
منت ایدوب انی جاعل فی الارض خلیفة دیدی
جعلناک عالما و نبیا ایله خطاب قلدی و دخی اول
اجلدندر که علم و نبوت تحت خلافت و سلطنته مقارن
اولسه امور دین و دنیا علم و نبوت ایله زیاده اولور
و ثواب اعمال صالحه فزون اولور کما قال النبی علیه
الصلوة والسلام عدل ساعة خیر من عبادة سبعین
سنة و دخی شول سببدندر که بدرستی دین مبین نبوی

وآیین متین مصطفوی سیف صارم ایله قوی اولوب
دینك شرف وعزتی زیاده اولور وتیغ تیز وسیف
خونریز خلفا وسلاطینه مختصدر دوننه کیم نبی علیه
الصلوة والسلام دعا ایدوب الهی عمرله ابوجهلله دین
اسلامی اعز واقوی ایله دیدی حق تعالی رسولنك
عمر حقنده دعاسن مستجاب قلدی ذکرده عمری ابی
جهل اوزره تقدیم ایتدوکیچون ونبی علیه الصلوة
والسلام کندو نفس نفیسنی سیف وتیغ ایله
مدح ایدوب انا نبی بالسیف دیدی صدق رسول الله
آمدی وقتا کیم امرا وخلفا یرنده خلیفة الله
اولدیلرسه ملوك وخواقینه لایق وسزا اولدر که
بر موجب شرع شریف ومقتضای آیین منیف عفو و
مساهله ایله رعایا وبرایا بیننده عدل وداد ایدهلر
وظلمه وفسقهیی ظلم وزور وفسق وفجوردن
منع ایدهلر وضعفایه تقویت ایدوب اغنیایی تأدیب

ایدرلر

ایدرلر وصلحا وفقرایه اکرام واحترام ایدوب علما و
فضلایه غایت تعظیم ونهایت تفخیم ایله توقیر وتبجیل ایدرلر
تاکه علوم وسعادتك تعلم وتعلیمنه اشتغال ایتمکه حریص
اولهلر که خبرده وارد اولمشدر ان لکل شیء عمادا و
عماد هذا الدین الفقه وحکما دیدلر که علمدن اعز واشرف
برشی یوقدر زیرا خلفا وسلاطین حکام انامدر و
علماء متبحرین حکام ملوك خاص وعامدر اول سببدن
ابراهیم ادهم رحمه الله امرانك شرّی علما وفقرادن ابعد
اولنلردر دیدی وفقرا وعلمانك شری امرایه اقرب اولنلر
دردیدی ودخی سلاطین وامرایه لایق اولدر که فقرا
وعلمانك وظایف واقاقتن زیاده ایدهلر زیراکه
سلاطین وملوکك دولت وسعادتلری فقرا وعلمانك
ادعیه صالحهسی برکتیله زیاده اولور کما قال النبی
علیه الصلوة والسلام لا یرد القضاء الا الدعاء ولا
یزید فی العمر الا البر وهمچنان سلاطین وخواقینه

لایق اولدوغی ابدا علماء دین و فضلاء یقینک رؤیتنه
مشتاق اولوب مواعظ و نصایحن ارغا و اصغاسنه
حریص اولالر و حریص دنیا اولوب خبث حطام دنیا
ایچون کاه دعا و ثنا ایدوب انی مغرور ایدن علماء سودن
احتراز ایدهلر و عالم و صالح اولدوغی سنک مال و
منالکه طمع ایتمیوب پند و مقالده سکا نفع ایرر کما قال
افضل الانام علیه افضل الصلوة والسلام افضل الجهاد
من قال کلمة الحق عند السلطان و دخی سلاطین و
ملوکه لایق اولدوغی خلایقک حاجتن قضا و مرادن
روا ایدوب حوایج خلقی قضا و ایفا ایتمکله مغتنم اولهلر
زیرا نبی علیه الصلوة والسلام اذا احب الله عبدا اکثر
حوایج الخلق الیه بیورمشدر و بر حدیثده دخی من قضی
حاجة لاخیه المسلم قضی الله تعالی له سبعین حاجة
من حوایج الدنیا والاخرة بیورمشدر صدق رسول الله
و دخی امرایه لایق اولدوغی خلایقک عرض حاجاتی دمنده

احتجاب

احتجاب و اجتناب ایتمیه لر زیرا اول حینده احتجاب
ایتمک ملوکک دولتی زوالنه اعظم آفتدر و مملکتک
خراب و یباب اولمسنه اعظم سببدر نته کیم عمر بن مرهدن
روایت اولنور اول روایتده حضرت رسالتپناهدن
صلی الله علیه وسلم که حدیث شریفده من ولاه الله تعالی
شیئا من امور المسلمین فاحتجب دون حاجتهم وخلتهم
وفقرهم احتجب الله دون حاجته وخلته وفقره بیورلمشدر
و بر روایتده اغلق الله ابواب السماء دون خلته وحاجته
ومسکنته بیورلمش فائده والی و حاکملرک
ارباب حاجات و اصحاب مهماتدن احتجابندن مراد اولدر که
ارباب مآرب و مطالب پادشاه درگاهنه ولوج و
دخول ایدوب عرض مرام و دفع مهام ایتدکلرنده پادشاه
انلرک قضایاسنی اصغا و استماعدن اجتناب و ترفع
ایده و احتجاب خدادن مراد اولدر که حق تعالی پادشاهک
دعوتن اجابت ایتمیوب آمالندن خائب و خاسر ایده

متقاسنه وصولدن دوروم ایجو دایرم و متمناسنه ملا
قاتدن منع ایدوب اول پادشاه حاجتنه سبیل ومرادنه
دلیل بولمیه وحاجت ایله خلت وفقر اراده سندن فرق اولنه
بدرستی حاجت اضطرار عامدر استعمال اولنور وخلت
اضطرار خاصدر استعمال اولنور وفقر کاسر الظاهر اولان
یرده استعمال اولنور ابن عمردن رضی الله عنهما روایت
اولنورکه حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
حدیث شریفنده من کان وصلة لاخیه المسلم الی
ذی سلطان فی منفعة برٍ او تیسیر عسیر اعین علی اجازة
الصراط یوم دحض الاقدام بیوردی وحسن بن علی رضی الله
عنهمادن روایت اولنورکه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حدیث شریفنده من ابلغ سلطانا حاجة من لا یستطیع
ابلاغها ایاه ثبت الله قدمیه یوم القیمة علی الصراط
بیورمشدر ودخی ملوک وامرایه لایق اولدر که بر موجب
شرع شریف وطریق منیف امر بالمعروف نهی عن المنکر ایده لر

ودر

ورعیتی حضور وراحتده وامن وسلامتده قلمغه قصد
ایده لر تاکه فارغ البال ومرفه الحال طاعت وعبادته
اشتغال کوستره لر وقطاع طریقدن وسراقدن طرق و
کذرکاهلری امین ایده لر وبلاد وامصاردن اهل بغی
وعنادک وسایر کفار وخاکسار ضلالت آثارک تبار
شرارینی دفع وقلع ایده لر وغزا وجهاده مایل وحریص
اولوب غزاة مسلمین وکماة مؤمنینی دخی جلاد وجهاده
تحریض وترغیب ایده لر تحقیق کم اشیاء مذکوره قوتدن فعله
ونیتدن عمله کتوره لر آنلرک دیوان اعماللرنده وجریده
افعاللرنده جمیع ممالکی خلقنک عبادت وطاعتی ثوابی کبی
ثواب جمیل واجر جزیل یازیلور واول تقدیرجه ولایت
ومملکت آبادان ومعمور وذات مجسته سماتی شادان
ومسرور اولور وزاد وقوتده برکت وقوت وصحت
حاصل اولور واعمار ملوک زیاده اولوب رخاء
معیشت حاصل اولور امّا تحقیق حق اوزره عدل وانصاف

وداد وانتصاف ایتمیوب علمایه تعظیم وعزت وفقرایه
رأفت ومرحمت قلیوب ومال وقافی بر موجب شرط واقف
مصارفنه صرف ایتمیه لر وخیرات ومبرآتی قطع ایدوب
وامر بالمعروف ونهی عن المنکر ایتمیه لر اول تقدیرجه حق
سبحانه عز وجل اول شاهه کمراه اوزرنه بری سننه
ادسال ایدر کما جاء فی الحدیث اذا قل الدعاء نزل البلاء
واذا جار السلطان حبس المطر وان قطر فلا منفعة له واذا
منع الزکوة ماتت مواشیهم وقحط فی بلادهم واذا قلت
الصدقة کثرت الامراض واذا خان بعضهم بعضا صار
الدولة للمشرکین واذا ظهر الزنا زلزلت الارض
علی اهلها واذا شهد وشهادة الزور نزل الطاعون
وهو الوبا ومصداقه قوله تعالی ان الله لا یغیر ما بقوم
حتی یغیروا ما بانفسهم والله تعالی اعلم

باب چهاردهم در قواعد امامت

اما قواعد امامت اولدر که بر رشتی وداسنی سلطنت

وامامت

وامامت وامارتده بناده اصل عظیم در زیرا خلافة
الله ارضنده تحجکه امر خدا وسنت مصطفایه خلاف
ایتمیوب مملکتنده عدل وداد ایله رعایاسنی سرکیوب
دلشاد ایده اما بر امیر که بو صفاتله متصف اولمیوب
عادل ومنصف اولمیه خلیفه شیطاندر اولوب حق
حق تعالی عبادندن بر بنده سنی ممتاز قلوب امارته
مخصوص قلوب کا امر بالمعروف ونهی عن المنکر امر
ایتسه واطیعوا الله واطیعوا الرسول واولوا الامر منکم
قولیله اکا تعظیم ایتسه وخلایقک اموال ونفوسنه
اول ملکک امرنی تنفیذ ایتسه اول ملکه واجب اولوردکه
حق تعالی اکا فرض ایتدوکی جمیع سننه ادا ایتدکدن
صکره بین الناس عدل وداد ایدوب فانلره کرم واحسان
ایده ودین وشرعک مناری مرتفع وبلند ایده وجنود
وجیوشنده تظاهر وخرم وخشمنده نصادد اولن
حیف وظلمه متفطن ومتیقن اولوب بعد العلم منع

ودفع ایرە که اولظلمه دن واقع اولان آثام واوزار
کندویه تحمیل وبار اولمیه واما تحنکه رعیته داد
ومعدلت وبر ونصفت ایلیوب کتاب وسنت مقتضاسنجه
حکم ایرە بر کوننك طاعت وعبادتنك اجر وثوابی عابدسنك
جمیع عباداتی ثوابنه مقابل ومعادل اولور یاخود
دخی زیاده اولور کما قال النبی صلی الله علیه وسلم
عدل ساعة خیر من عبادة سبعین سنة
ودخی حق تعالینك سایهٔ مرحمتی تحتنده مستظل اولور
اعلم ارشدك الله بدرستی امیر وشاه مصالح انامی وقامت
ورعیتنه داد ومعدلت تمام الا قواعد عشره یه رعایتدن
صکره ایدر قاعدهٔ اول هر قضیه که واقع اولور
پادشاه اول قضیه ده کندوبی رعیت منزلنه تنزیل
ایدوب آخری ملك فرض ایرە وهر سنه دنکه کندو
نفسی راضی وخشنود اولمیه آخره تحمیل اتمکه راضی اولمیه
قاعدهٔ دوم ارباب حاجات واصحاب مهمات

دیوان عدالتده انتظارده ترقبنی سهل وحقیر عد
اتمیوب انك خطر خطیرندن حذر واحتراز ایرە زیرا
حق تعالی حوایج انامك قضاسنی تاخیر ایدنلردن سؤال ایدر
حکایت حکیم ارسطاطالیس بر کون ذی القرنین حضرتنه
پند ونصیحت ایدوب یا خلیفة الله فقیر ارباب امور
سندن حوایجنی توقع ایرەلر قضا وادا سندن تهاون
وتکاسله رخصت واهماله مهلت ویرمه تا که حضرت
حقدن رحمت ومغفرتندن محروم ومردود وخائب و
مهجور اولمیه سن قاعدهٔ سوم پادشاه جمیع ازمان
واحیانده شهوات نفسانیه یه مستغرق اولمیوب اکثر
اوقاتی سلطنت وخلافت ورعایت رعیت تدبیرنه
منعطف ومنصرف اولمغه اجتهاد واقدام وکوشش
اهتمام ایرە حکایت حکماء یونانندن بر حکیم عالیشان
پادشاهه وعظ ونصیحت وپند وعظت ایدوب ای پادشاه
اصحاب غفول وارباب ذهول نومی کبی خواب ومنامه

وآدمه كه طلاب عدل وداد درگاهكدن محروم ونا
شاد كيتمیه لر نصفت ومعدلتكدن خائب وخاسر
اولمغه غفلتكدن حضرت عزته شكايت ايدرلر اول تقديرجه
دولت وسلطنته نقص طاري اولور زيرا ملوكك دولتی
آفتاب جهان تاب كبي دركه نوري صبحدن شام كيدنك
داري جهانده ساطع اولور وزمان نساده جاري
ديوانده طالع اولور وادنی عاصي ايله دولت آفل و
نور عزت زائل اولور ددي وحكما ايديلر كه سكز
نسنه سم قاتل وزهر هلاهلدر وسكز نسنه ترياق
دافع ودارو نافعدر اول دنيا سم قاتلدر وترياقي
زهادتدر ايكنجي مال زهر هلاهلدر ودارووسی زكوتدر
اوچنجی كليه كلام زهر قاتلدر وترياقي ذكر حضرت
عزتدر دردنجي جمله عمر سم قاتلدر دارووسي طاعتدر
بشنجي ليل ونهار زهرمادر طرياقي خمس صلواتدر التنجي
سنه وعام سم هلاهلدر ترياقي شهر رمضاندر يدنجي

معصيت

معصيت زهر قاتلدر درياقي توبۀ نصوحله انابتدر سكزنجي
سلطنت ولايت زهر قاتل وسم هلاهلدر ترياقي بر ومعدلت
وداد ونصفتدر قاعدۀ جهاندر پادشاه هر امرك
تحصيلنه وهر مهمك تكميلنه رفق وسهولت ونرمی و
لينت ايله جهد وكوشش قلوب عنف وخشونت ايله
اجتهاد قليه زيرا پيغمبر عليه الصلوة والسلام دعا
ايدوب اللهم ارفق كل وال رفق على رعيته واعنف
على كل وال العنف على رعيته ديمشدر حكايت
اكابر خلفادن هشام بن عبد الملك زبدة العلماء العظام
وصدر الفضلاء الفخام وحيد زمانه وفريد اوانه
مجمع المكارم حضرت ابي حازمدن سؤال ايدوب
امارت وسلطنتده مظلمه ارتكابدن مناص وخلاصه
تدبير وچاره ندر ددي ابو حازم امارتده مظلمه دن
فوز ونجاح وخلاص وفلاحه چاره اموالي موضعندن
اخذ وقبض ايدوب بر وجه شرع شريف محالنه صرف

ونصریف ایمکه سعی واجتهاد اتمکلکدر دردی پس
هشام اکا کم قدر قابر شدر دردی ابو حازم عذاب
جهنمه طاقت کتورمیز قادر اولور دردی قاعدۀ پنجم
ملك شرعه موافقت حسبی ایله اکثر رعیت کندودن
راضی اولمسنه بقدر الوسع والطاقه کوشش واجتهاد
ایدر حکایت فضلاء دهر وبلاء عصردن بر عالم وکامل
ودانا وعاقل بر سلطانه عظت ونصیحت ایدوب
ای شاه عدالت انتباه حضرت الله سندن خشنود وق
راضی اولوب وذرکه حضرت عزتك رحمت بی غایتی
ومرحمت بی نهایتی علی التوالی ولمقلغی مراد ایدنور سك
خلایقی من غیر وجه عبث یره دوکوب سوکمه سنك
حق رضاسنی رعایت ایتمکه قصدك خلقك سندن
راضی اولمسنه سبب وباعث دره قاعدۀ ششم
پادشاه الله رضاسنه مخالفت ایله بر فردك رضاسی
طلب ایتمیه وکندونك مقتضای نفسی اوزره مواجب

شرعی تقدیم ایره اکر منسوباتندن برینك اوزرنه مقتضای
شرعله حکم ایدوب اولحکمدن اولکسنه شاهه بغض و
عداوت ایدرسه اصلا شاهه ضرر مترتب اولمز قاعدۀ هفتم
اکر رعیت پادشاهدن حکم طلب ایره شاه داد وعدالت قله اکر
رحمت استرسه عفو ومغفرت ایلیه واکر وعده ایره خلاف
ایتمیه کما قال النبی صلی الله علیه وسلم العهد من الدین
یعنی ایفاء العهد من الدین وقال علیه الصلوة والسلام
ان حسن العهد من الایمان لا ایمان لمن لا امانة له ولا
دین لمن لا عهد له وحکما دیدیلر که امانت ذوق جالب
وخیانت فقره جاذبدر قاعدۀ هشتم پادشاه علمی ایله
عامل متقی وپرهیزکار وعالم دوك ملاقاتنه طالب وپند
ونصایحی اوغنا واصغا ایتمکه راغب اولوب وحلال
وحرام کسب اولنان حطام دنیادن کندولرم اعطا
واحسان ایچون شاهلر مزاجنه موافق وعظ وپند
ایدوب دعا وثنا ایدن علمای سویه ملاقاتدن

احتجاب واجتناب ایرم قاعدهٔ نهم پادشاه
سلطنت پناه مباهات ومراهات وکبر وغضبی ترك
ایتسنه اجتهاد ایرم زیرا غضب عقلك عدوسیدر
وغضبك آفتی بی نهایتدر قاعدهٔ دهم پادشاهك
وتنها بنفسه ظلم وستم ایتمدوکنه قانع اولمیه بلکه
اجناد وعبادنه وکتاب ونوابنه وخدم وحشمنه
رعایایه جور وستم ایتدرمکه سعی واقدام وجد واهتمام
ایرم زیرا آفت ظلم دولت سلاطینك ازاله سنه
اسرع وشتاباندر شعر لمؤلفه تیر آه شك چشم گریاندر
سحر میکنجوز سهم مردم اکدر وقال
النبی صلی الله علیه وسلم ثلث لا ترد دعوتهم الصائم
حین یفطر والامام العادل ودعوة المظلوم
یرفعها الله فوق الغمام ویفتح لها ابواب السماء ویقول
الرب وعزتی وجلالی لانصرنك ولو بعد حین ابی
ذردن رضی الله عنه روایت اولنور که ایدر حضرت

رسالت

رسالت پناهه یا رسول الله صحف ابراهیمده نه واردی دیدیم
رسول الله صلی الله علیه وسلم کلیا امثال واردردی
جمله امثالدن بری بودر که حق تعالی خطاب ایدر که ای
ملك توانکر مسرور وای شاه برتر ومغرور بن سنی دنیا و
خزینه جمع ایچون بعث ایتمدم لکن مظلومك دعوتنی بندن
رد ایدرسن دیو بعث وارسال ایلدم ایمدی بن مظلومك
دعوتنی رد ایتمزم کرکسه کافردن صادر وظاهر اولسون
وایتدم یا نبی الله صحف موسیده نه واردر رسول الله کلیا
عبرت واردر جمله عبردن بری بودر که حضرت حق عز وجل
ایدر که بن شول کمسنه عجب ایدرم که مرك وموته یقینی وارکن
نیجه شاد وخرم اولور ودخی شول کمسنه عجب ایدرم که دنیانك
انقلابنی کوره دخی اکا مطمئن اوله وشول کمسنه عجب ایدرم که
فرداکی حساب ایدوب عمل ایتمیه وعلی ابن ابی طالبدن
رضی الله عنه روایت اولنور که خطبه سنده ایتدی
ای ناس اشتدم که رسول کریم صلی الله علیه وسلم ایتدیکه

یوم قیامتده قضاة وولاة کلوب حضرت حق محضرنده
صراطه اوغرادوقده ملائکه مربو دینک صحایف اعمالنی
رعایایه نشر ایدوب علی ملاء الناس قرائت وتلاوت
ایدرلر اکر والی عادل ایسه حق تعالی فوز ونجاح
ویرر واکر حاکم ظالم ایسه صراط انی بر وجهله انتقاض
ایدوب طاغدر که هر بر عضوی یوز کونلک مسیره یره کیدر
ودخی پادشاهه لایق اولدر که کندویه اصحاب رای و
تدبیر وارباب عقول واهالی افکار تقرب ایدرلر وشاه
انلره اعظام واکرام ایدوب ونصیحت وشفاعتلرین
قبول ایدوب انلرکله مشورت ایدر زیرا علما وفضلا
مشورتیله اوتاد دولت ثابت واستوار وراسخ وبرقرار
اولور اول اجلدن درکاه حقدن وشاورهم فی الامر
آیتی نازل اولوب حضرت رسالت پناه دخی لا مظاهرة اوثق
من المشاورة بیوردی وهر پادشاه بو قواعد عشره رعایت
اولنه هرکون دولت وسلطنت ترقیده واثار امن وامان

وراحت

وراحت وعمارت ولایت ومملکت ارتفاعده اولور و
بلاد وامصار وممالک ودیارده انک آثار حسنه سی
منتشر وعدل ودادی سایر اولور وقلوب عباد اکا مایل
اولوب احوال کشور وولایت نظام وانتظام اوزره
اولوب وکافه انام احسان واکرامندن متمتع ومغتنم
ومنتفع ومتنعم اولور وحکایت اولنور که حکماء یونان
ایتدیلرکه پادشاهک دولتی زیاده اولمسنه علامت اولدرکه
شاهک محضرنده ارباب علم ومعرفت واصحاب زهد و
فضیلت متردد وملازم اوله لر ودولتک نقصنه
وولایتنک خراب وبیابنه آیت اولدرکه محضرنده فساق
وسفها واهل ظلم وبدع وصاحب شنیعت مترصد ومدام
اوله لر واکابر علما اکا لقادن اجتناب قلوب
محضر شاهیدن حضورلرنی کریه کوره لر حکایت
روم پادشاهی عجم شاهی انوشیروان عادله صونه مکتوب
کوندروب سلطنتی ورعیتنی نه ایله ضبط وحفظ ایلدک

اول آندن بو زمانه دكن هيچ احد سكا مخالف اتمز
و يوماً فيوماً دولت و سلطنتك و عمارت و مملكتك
متزايد و متضاعد در ديدى انوشيروان عادل
ملك دومه جواب ياذوب بدى نسنه ايله ضبط
و حفظ ايلدم ديدى اول زبانمى رعايايه شتمدن حفظ
اتدم ايكنجى رعايايه امر و نهى اتمكده هزلا اتمدم بلكه امر و نهيم
جداً اولمشدر اوچنجى رعيته وعده اتدوكمه اصلا
مخالفت اتمدم هر نسنى كه انلره وعد قلدم اعطا اتدم
و همچنان وعيدم خلاف اتمدم هر نه وعيد كه اتدوم
انلره عقوبتى اصابت اتدم دردنجى هر امرى لايقنه
و اهلنه تفويض و محلى و مستحقنه تقليد اتدم بشنجى
هر بار دكر رعيته عقوبت امر اتدم لاجل الادب ايدوب
لاجل الغضب اتمدم التنجى قلوب رعيتى عدل و انصاف
و بر و انعطاف ايله حفظ اتدم يدنجى كفاد و دستيله
قلوب رعيتى سوكولى اولدم حكماء عظام ديديلركه

سلاطين

سلاطين و امرايه و صناديد و وزرايه لايق و سزاوار
اولدر كه بدكردار عملدارلرى سپاه و انصار و مرد
كار زادادنميه لر و رعيته شفقت و رأفت و اهل
علم و معرفته حرمت و عزت اتيوب تميز حل و حرمت
اتمين عمال بد فعاله امارت و مملكته متعلق امور
تقليد اتميه لر زيرا هربار كه عملدار و زشت كردار حرام
خوار امور ولايت و احوال مملكت تفويض اولنه
پادشاهك كمال شفقته اعتماد و تمام مرحمته انقياد
ايدوب رعيت مالنه آلوزادب و محارمى كندويه
منفعت صانوب جميع سعى و اقدامى و جمله جهد و اهتمامى
همان كندونك نفس خسيسى راحتى اولمسى اولور
كركسه رعيت و آحتى كركسه كربت و محنت واولسون
امدى اول تقديرجه ظلم و فساد و بغى و عناد سدادى
منفتح اولور دخى امير فلك سرير و مشير آصف نظر و دفعا
للضرر اول دخنه ند سدى تعذر و متعسر اولور

على الحقيقه عمال بدفعال قبیح الاعمالك تصرفاتی
ضررینك مثلی شول عذابه بكزر كه جسم وتن وجسد و
بدنده نفع وسودی موجود اولمیه وهركون اولغدادن
اكل وتناول اولدقجه دروندن وباطنده اخلاط
فاسده ظاهر اولوب یوماً فیوماً ترقی ایدوب اثری
اعصاب وعروقنده وسایر اعضاده قوی ومحكم اولور
دخی اول دخل اندن مریض وخسته اولور وعنصر
وطبیعتی دفع وازاله ورفع وازاحه سندن عاجز
قالوب مزاجی متغیر اولور بعده طبیب حاذقه محتاج
اولور وطبیب حاذق بولنمز ویاخی تقدیرجه
معالجه سندن قاصر وخاسر اولور زیرا كه اول
مریض هلاك وموت قریب ویقین اولمشدر ذلك
المرضدن طبیب توقع شفا وصحت وامید نجات وسلامت
ایتمز الا معالجه كبیره ومداوات كثیره دن صكره وجا
صحت ومناء عافیت ادر اسی معلوم اولسونكه

عامل ظالملك رعیته بركون ضررنی طول زمان ایله
پادشاه معدلت پناهك عدل وانصافی وداد و
انتصافی اصلاح ایتمز وحكما دیمشلردر كه پادشاهلره
اوچ نسنه رعایت ایلمك لازمدر اول ولایت
ومملكتك عمارتنده سعی واقدام واجتهاد واهتمام ایره
زیرا دنلمشدر كه ولایتك خرابی ومملكتك یبانی ایكی
شیله در یا امیرك عجزی ایله ویاخود ظلمه نك
رعیته ظلم وجوری وستم وجبری ایله در ایكنجی
رعیت اوزره رحمت وشفقت ایدوب اره لرنده
معدلت ونصفت ایله امر وحكم ایره لر اوچنجی پادشاه
امر خطیری لایق ومستحق اولمیان مرد حقیره تفویض
ایتمیه زیرا نامحله توجیه تخریب ولایته باعث در
مثل حضرت رسالت پناهدن صلی الله علیه وسلم
سؤال اولندیكه آل ساسان اوزره دولت بیك
ییل سلطنت وامارتنك سبب ایله ممتد اولدی رسول

الله حضرتلری صلی الله علیه وسلم ایتدیکه عباده رأفت
وبلادی عمارت ایلدکلریچون ممتد اولدی • وآل
ساسانک بعضندن سؤال اولندیکه آل ساسان
بوقدر مدت سلطنت وامارتده مستقر ومستمر
اولدقلرندن صکره انعزاله باعث وسببندر جواب
ویروب دیدیلرکه انعزاله سبب امور معظمه واحوال
مبهمه اخساء رجاله تقلید وتوجیه ایتدکلرندندر
زیرا امور ولایت ناکسلره تفویض اولنمغین اصحاب
رای وتدبیر • واکابر واعیان واهل تجربه وارباب
دول وشرفا ضایع اولوب عقوللری هوالرینه اسیر
اولان اخس ناس ولایت ومملکته والی وحاکم قلنوب
کشور وولایت قبضه تصرفلرندن خروج ایدوب
امر دعوت قلدی حکایت انوشیروان عادله خبر
ویردیلرکه امیر خراسان خلوتده نادم ایکن اوندن
اکثر اموالی سرقه اولندی انوشیروان خراساندن

اول

اول امیری عزل ایتمک فرمان ایدوب ایتدیکه بر پادشاهکه
دزدوساردن کندو بیتنک حفظ وحراسته قادر اولمیه
ولایت ومملکتنی ضبطه نیجه قادر اولور پس امرا وسلاطینه
واجب اولدرکه امور ولایت واحوال مملکت اوزره بر
کسنه نصب ایدهلرکه عقلادن اولوب صاحب مروت
وعار • واهل شفقت ووقار اوله • وحقله باطل وحلالی
ایله حرامی اده سنی فرق وتمییز ایده حکایت ارسطاطالیس
برکون ذی القرنین حضرتنه پند ونصیحت ایدوب دیدیکه
اکر دنیاده ذلیل اولمامق دلرسک خدانک امرینه مخالفت
ایتمه • واکر کنج ومالک ضایع اولمسون دیرسک اول
مالی مستحقلرندن منع ایلمه • وجمیع امرک صواب اولسون
دیرایسک امرکده عجله ایتمه • واس مالکی عمل صالح وامردن
الیکل حکایت معاویه برکون احنف بن قیسدن زمانه
نیجه دردیو سؤال ایتدی احنف ایتدی زمانه سن سین
نیجکه سن صالح اوله سین زمان دخی صالح اولور ونیجکه

فجنکز سن فاسد اوله سن زمان دخی فاسد اولور شعر
اذا ما اللحم انتن ملحوه ونتن الملح ليس له دواء اندن صکره
احنف معاويه يه ديديکه عدل وداد کندوکه جنه وسپر
ايله تاکه حق تعالينك عقابندن خلاص اولوب جنته
داخل اوله سين کما قال النبي صلى الله عليه وسلم
العدل جنة واقية وجنة باقية حکايت ملك عادل
صاحب عباد زماننده کندويه خبر ويرلديکه فلان بازرکان
فوت اولوب بی حد اموالی وانقالی قالوب واولادی
اطفال صغاردر نفقه دن کفايت قدری اعطا ايله
ماعداسنی بيت مال المسلمينه وضع ايله ملك عادل
ذلك الخبره مخبره مکتوب کوندردی الميت رحمه الله و
المال ونمّاه الله والوارث رزقه الله والساعي لعنه الله
والله الموفق للصواب ددی باب پنجم در احوال امامت
ملوك وسلاطينه لايق اولدوکه احوال وسيرتلری
رعيت بيننده آيت وحديث مقتضاسی اوزره اوله اما

حديث

حديث مقتضاسی اوزره اولدوغی رسول الله حضرتلرينك
ان افضل عباد الله عند الله منزلة يوم القيمة امام
عادل رفيق وان شر عباد الله عند الله منزلة يوم القيمة
امام جائر خرق قوليدر واما آيت مقتضاسی اوزره
اولدوغی حق تعالينك ان الله يأمر بالعدل والاحسان
وايتاء ذي القربى وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغي يعظكم
لعلكم تذكرون آيتيدر آکاه وخبير ودانا وبصير
اولنلرکه ملوك وسلاطينك احوالی ثلثه در اولدر
اوّلکی کندو نفسلری ايله ايکنجی کندولر بينی ايله رعيت
بيننده اوچنجی کندولر بينی ايله الله بينی در بو التی امر و
ملوك احوال ثلثه دن هر برحالده اوچ نسنه ايله مأمور لر
واوچ نسنه دن نهی اولنمشلردر يعنی عدل واحسان
وايتاء ذی القربی ايله مأمورلر وفحشاء ومنکر وبغی دن
نهی اولنمشلردر نته کيم آيت کريمه اکا ناطقدر وپادشاه
ايچون احوال ثلثه دن هر برحالده آيت کريمه ده مذکور

اولنی التی احواله مناسب معنای آخر واردر. اما حال
اول پادشاهک کندو نفسنه عدلی حالی الله تعالی
توحید ایتمکدر. واحسانی حالی نفسنی حق تعالینک
جمیع فرضلرنده وکندن اخراج ایتمکدر. وایتاء ذی القربی ده
حالی جوارح واعضاسنک حقوقنی ویروب قلبنی حق
تعالی یه یوللدوب وحواس ظاهره وباطنه سنی الله تعالی
امرلرنده وکی اشیا اوزره حفظ ایدوب نهی ایتدوکی
جمیع حواسنی نهی ایتمکدر. واما پادشاهک فحشا ومنکر
وبغی ده حالی کندو نفسنی کذب ودروغدن وغیبتدن
وسخن چینلکدن وافترا وبهتاندن وزنا وفسق وفجوردن
وکفردن وناحق یره غضبدن وحرص وحسددن
وکبر وعجبدن وجور وظلمدن وحقددن عدولدن
دور وبعید ایتمکدر. وپادشاهک نفسی اوزره عدلنه
عدل خاص وخلایق اوزره عدلنه عدل عام دیرلر.
امدی برکسنه که نفسی اوزره عدله قادر اولمیه خلایق

اوزده

اوزده وممکلتا اوزره عدله قادر اولمیه. وحضرت
رسالت پناهک صلی الله علیه وسلم کلکم راع وکلکم
مسؤل عن رعیته حدیثی عدلک کی نوعنه شاملدر
یعنی هر رجل پادشاهدر. ورعیتی اعضاسی وجوارحی
وحواس خمسه سی ونفسی وقلبی وروحیدر. ورجلک
جوارحنه عدلی جوارحندن هر برینی الله تعالی
خلق ایتدوکی اوزره حفظ ایتمکدر. ودیده وعینده
عدل حرامه نظردن چشمنی حفظ ایتمکدر. والکی الارنده
عدل انو کله خیر اشلمکدر. ودخی انلری شر عملدن
منع ایلمکدر. ولسان وزبانده عدل غیبتدن وشتم
ودروغدن انی حفظ ایتمکدر. وبطن وشکمده عدل
انی حرام طعامدن وشبهاتدن حفظ ایتمکدر. واذن
وکوشده عدل غیبت ونمیمت ومساوی خلقی استماع
ایتمکدن انی صیانت ایتمکدر. وقلب وفوادده عدل
وادغل وغشدن وحقد وحسددن وبغض و

عداوتدن نانی حفظ ایتمکدر و جسم و بدنده عدل
حرام کیمکدن صاقلمقدر عدالت جوارح و داد اعضا
معلوم اولدقدن صکره پادشاهه واجب اولورکه جمیع
مذکوراتی حق جل و علی حضرتلرینک عبادت و طاعتی
اوزره حفظ و حراست ایده و جمیع جوارح و اعضاسنی
آتش و ناره کیرمکه باعث اولان افعالدن منع ایده کما
قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا قوا انفسکم و اهلیکم
نارا الآیة امدی هرکسه که عدل خاصک عهده‌سندن
کلیه عدل عامک عهده‌سندن کلمک ممکن اولور کقول
علی رضی الله عنه رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد
الاکبر صدق ولی الله جهاد اصغردن مراد جهاد کفار
و ارباب بغی و عناددر و جهاد اکبردن مقصود نفس
سرکش ایله جهاددرکه کشی نفسینی حق تعالی‌نک امرلری
ننه اوزره حفظ ایده و نفسنی ما نهی الله دن
منع ایده و دنیلورکه عدل خاص عدل عامدن اسهل

ولسان

وآساندر زیرا ملوک و امرانک نیجه‌سی نفسلری اوزره
عدل و داده قادر اولور خلایق اره‌سنده عدل و داده
قادر اولمز زیرا خلایق بیننده عدل حق تعالی عبادینه
خلافتدر و خلایق بیننده عدل اشیانک اشقی و دشوارلریدر
و عدل و دادک مشقتی کثیر اولدوغیچون اجر و ثوابی
عظیم و کبیردر اول جهتدن دنلمشدرکه ملوک و سلاطین
ایچون ثواب و مزد جهتنده عدلدن افضل برشی یوقدر
کما قال النبی صلی الله علیه وسلم ان المقسطین عند الله
علی منابر من نور عن یمین الرحمن وقال النبی علیه الصلوة
والسلام ان افضل عباد الله منزلة امام عادل رفیق
و حق جل و علا قتنده عدلک حرمت و شرفی و رتبت و
منزله‌سنک رفعتی اولدوغیچون بر ساعت عدلک
ثوابی التمش یللق عبادتدن افضل اولدی کما مر فی الحدیث
و کندو نفسنه عدل ایتموب رعیتنه عدل ایتمکه قصد
ایدنلر میوک مثلی شول رجله بکزرکه غرق اولدن نفسنک

نجات وخلاصنه قادر دکل ایکن اول حالده اخرك
غرقدن خلاصنه سعی ایدر اولخود محال وممتنع در
وحضرت رسالت پناه صلى الله عليه وسلم ایتدیکه عصای
موسیده مکتوب درت کلمه واردر کلمهٔ اول فحش بر
پادشاهده عدل اولمیه اول فرعون ایله برابردر کلمهٔ
دوم فحش بر عالم علمی ایله عامل اولمیه اول ابلیس ایله برابردر
کلمهٔ سوم فحش بر غنینك فقیره مرحمتی اولمیه اول قارونله
برابردر کلمهٔ چهارم فحش بر فقیرك صبری اولمیه اول
کلبله برابردر وقال النبي صلى الله عليه وسلم من أمر
بالمعروف ونهى عن المنكر فهو خليفه رسوله حدیث شریف
نبوی دلیلدر که امر بالمعروف ونهی عن المنکری اقامت
ایدن امیر وملکی جهانده حرمت وعزته لایق ومستحق
اوله اما امر بالمعروف ونهی عن المنکرك اقامتنده
مقصر اولانلر شهریارلر دنیاده وعقباده ذلیل وخوار اوله
اما شول ذات فرخنده صفاتلر که حق تعالی خلافت روی

قلدی

61

قلدی اکا لایق اولدیکلری اولا نفسی اوزره عادل اولوب
امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایله عامل اوله اولتقدیرجه
نفسنی خساسته امتادیه‌دن اخراج قلوب جناب حضرت
عزته راجع قلوب بس قلب ودلی صفات حمیده ایله
متصف اولوب صفات ذمیمه‌دن مجرد اولور وروح
وروانی اخلاق حسنه علیه‌یه متعلق اولوب جمیع
جسم وبدن وجثه وتنه تاثیر ادر اولتقدیرجه
قلب وجنان عبادت وطاعتده خضوع وخشوع
اوزره اولور ودخی والذين هم في صلوتهم خاشعون
قولنك سری ولو خشع قلب هذا لخشع جوارحه حدیثك
سری اولدر اندن صکره اول شاهلرك جمیع عمر وروز کاونی
حق تعالینك طاعت وعبادتنه صرف ایلر وحکم شرعدن
بر لحظه عدول وخروج ایلمز نفس اولتقدیرجه
مطمئنه اولور کما قال الله تعالى يا ايتها النفس
المطمئنة ارجعي الى ربك راضية مرضية فادخلي

فی عبادی وادخلی جنتی ایله اولیجق جمیع ناس وانامه
وجمله خاص وعامه واجب اولورکه اول امیر عادله
اطاعت ایده کما قال الله تعالی اطیعوا الله واطیعوا
الرسول واولی الامر منکم فان تنازعتم فی شیء فردوه
الی الله والرسول ان کنتم تؤمنون بالله والیوم الآخر
ذلک خیر واحسن تأویلا بلکه واگاه اولغل که
بو دستی هذه الآیتک ما قبلنه مناسبتی اولدر که حق
تعالی وقتا که ولاة وحکامه رعیته عدل الله امر وفرمان
اتدی ابسه رعیته دخی ولاة وحکامه اطاعت
ایتمکی امر ایلدی فقال تعالی یا ایها الذین آمنوا اطیعوا
الله واطیعوا الرسول الآیه اول جلدن حضرت علی
کرم الله وجهه ایتدیکه حقا امام اولدر که حق تعالینک
انزال اتدوکی نسنه ایله حکم ایده وامانتی ادا ایده
قجنکه حاکم عادل بو طریقیله عمل ایده رعیته اوزره حق
اولورکه اول مبارک امرنی صغا واستماع ایدوب

فرمانته انقیاد واطاعت کوستره لر وبو آیتک سبب
نزولنده ایکی قول وارد در بر قولده عبد الله بن حذافه
بن قیس السهمی حقنده نازل اولمشدر وبر قولده عمار
بن یاسر حقنده نازل اولمشدر تفاسیر کتابلرنده
مسطوردر آیت مزبوره نک تفسیری بیاننده در قوله
اطیعوا الله یعنی کتاب الهیه اطاعت ایلکوز دیمکدر
قوله واطیعوا الرسول یعنی رسول الله حضرتنک حیاتنده
امرنه امتثال ایدوکوز ونهی اتدوکندن اجتناب ایدوکوز
ومماتندنصکره سنت سنیه سنه اتباع ایلکوز دیمکدر
قوله واولی الامر منکم اولی الامرده درت قول وارد در
قول اول بودرکه اندن مراد امرا وولاة در قول ثانی
اندن مراد علما وفقها در قول ثالث اندن مراد اصحاب
نبی علیه الصلوة والسلام در قول رابع اندن مراد ابو بکر
وعمردر رضی الله عنهما وبعضلر دیدیلر که اولی الامردن
مراد امرا سرایادر قوله تعالی فان تنازعتم فی شیء

زجاج ایتدی معناسی اختلفتم دیمکدر٭ وهر بلوك قول
بنم قولمدر دیدی قوله فردوه الی الله والرسول نوردك
کیفیتنده ایکی قول واردر٭ بر قولده خدایه رددن مراد
کتاب خدایه رددر٭ ورسولنه رددن مراد سنتنه
رددر٭ وبر قولده خدایه ورسولنه رددن مراد اولدر که٭
برنسنه یه عالم اولمین کشی الله ورسولی اعلم دیه دیمکدر٭
وتاویلدن مراد ده درت قول واردر٭ قول اول جزا
وثواب دیمکدر٭ قول ثانی اول عاقبت دیمکدر٭ قول
ثالث اول تصدیق دیمکدر٭ قول رابع اولدر که٭
انك معناسی ردکم الی الله ورسوله احسن من تاویلکم
دیمك اولور٭ والله اعلم بالصواب واما ملوکك ایکنجی
حالتی که رعیت ایله کندولر بیننده در٭ بیانی اولدر که٭
همچنان ملوك وامرا بو حالتده دخی اشیاء ثلثه ایله
مامورلر در که٭ اول عدل واحسان وایتاء ذی القربی
در٭ واشیاء ثلثه دن که نهی اولنمشلردر٭ اول فحشا ومنکر

وبغی در

وبغی در٭ اما رعیته عدل ایله مامور اولدقلری٭
اولدر که ملوك وسلاطین کرکدر که بر موجب شرع قویم
عدل وداد ایدوب باقتهم رعیته حیف وظلم ایتمیه لر٭
ورعیتك بر برینه ظلمنی دفع ومنع ایده لر٭ زیرا که بادشاه
رعیتك بر برینه ظلمنی دفع ایتمکه قادر ایکن منع ایتمسه٭ اول
بادشاه آثم وکناهده اول ظالملره شریك اولور٭ دخی
ناس وانامك کا اطاعتی واجب اولمز٭ کما قال علیه الصلوة
والسلام لا طاعة لمخلوق فی معصیة الخالق برکون عمر بن
عبد العزیز رحمه الله اباحازمه موعظه دن سوال ایتدی٭
ابو حازم اکا ایتدی که تجنکه نومه واره سن مرك وموتی
باشك التنده وضع ایله٭ وهر بار که موت کلمات ایلیه٭
سنا وذونه مصتر اولوب انی الزام ایله٭ وشاه جهانبناه
کرکدر که کندو دخی ظلم وستمدن منع ایده وکنه تابع اولنلر
خدم وحشمنی٭ واصحاب وبادانی وعمال ونوابنی
وسپاه وعسکرنی جور وظلمدن منع ایده٭ وبر وجهله

ظلم و تعدیلرینه رضا و رخصت ویرمیه زیرا پادشاه
کندو جوروندن سؤال اولندوغی کبی انلرک دخی
ظلملرندن سؤال اولنور عمر بن الخطاب رضی الله عنه
ابی موسی الاشعریه مکتوب یازوب دیدیکه بدبختی
ولاة و حکامک اسعدی اولدر که رعیتی کندو ایله
سعید اوله و سکا فراخ دولت اولسونکه بدبختی
سنک عمالک که سکا اقتدا و اتباع ایدرلر سنک مثلک
شول دابه یه بکزر که بر سبز مرعی و چراکاه کوره دخی
سمیز و فربه اولنجه اندن اوتلیه دخی سمیزلکی کندونک
هلاکنه سبب و باعث اوله زیرا اول دابه اول فربه لکدن
ذبح اولنوب اکل اولنور و توراتده مکتوبدر که هر جور
و ستم که عمالدن صادر اولوب پادشاه اکا عالم اوله
دخی سکوت ایده اول ظلم اکا منسوب اولور و انک ایله
مأخوذ و معاقب اولور و دخی حاکم و والییه کرکدر که
بر غیرک دنیاسیچون دین و آخرتنی بیع ایتمک کشیه عیب عظیم

ایدوکی وانک فوقنده دخی بر عیب اولمدوغنه دانا و
عالم اوله و جمیع خدم و حشم و سایر عمال دنیادن کندو
حظلری و نصیبلریچون والی مغرور قلورلر و
محضرنده جور و ستملرنی حسن کوستررلر و دخی والی
ناره القا ایدرلر و بالجمله رعیت اوزره معدلت
رعایت و نصفت حمایت ایتمک استیین کسنه یه کرکدر که
خدمتکار و پرستاری و عامللرنی عدل و داد ایچون
تربیت ایده و اهل و عیالنک و مکان و منزلنک
احوالنه ناظر اولدوغی کبی احوال خدم و حشمنه
و عماله حافظ و ناظر اوله و بو مذکور اتمام پذیر
اولمز الا عدل الله انجام کیر اولور و بلکه عقلک
مهر منیری اولا صدورده ظاهر و زاهر اولور بعده
اول نور اهل بیتنه طالع و لامع اولور اندن صکره
شعاع آفتاب رعیته و اطراف عالمه منتشر اولور
امدی ای شهریار کامکار انتباه و تیقظ اوزره بیدار

اولغله که عدالت ظهوری عقلک کمالندندر اگر حقایق
اشیایی کماهی مشاهده ایدوب وباطنی ادراک ایله بسن
وظواهری ایله مغتر اولوب الدنیه بسن عقلک کمال اوزره
اولوب سندن عدل ونصفت ظهور ایدر مثلا اگر سن
ناسه دنیا ایچون جور وجفا ایدرسن دنیادن مراد ایدندکک
نسنیه نظر ایله اگر مرادک پاک ونظیف طعام
یمک ایسه صورت آدمیده شهوت بهیمیه در زیرا اکل
وشرب وعیش ونوشه حرص طبایع بهایمدندر
واگر مرادک دیبا وحریر گیمک ایسه اد صورتده عورتدر
زیرا تزین وتجمل اعمال النساء دندر واگر مرادک اعدا
اوزره خشم وغضب گوسترمک ایسه صورت انسانده
شیر ژیانسن زیرا قلبک خشم وغضبی امضا اتمک
طباع سباعدندر واگر مرادک عباد الله استخدام ایسه
انلر کندولرینک شهوات نفسانیه لرینک گرفتار و
خدمتکارلریدر انلرک عبودیت ورقیتلری کندو نفسلرینه در

دد

دد سندن ایچون دگلدر ایله ایدوگنه علامت ونشان
اولدوغکه فرضا اراجیف خبر ظهور ایدوب ولایت و
مملکت سندن آلندوغی ویرلوردیو استماع ایتسه لر
جمله خبر متکدر اعراض ایدوب اول شخصه تقرب ایدرلر
والحاصل هر قدر کیم دراهیم ودنانیر گوره لر اول سمته
سجده وخدمت ادرلر عاقل ودانا اولدوغکه اشیانک
حقایقنه واو واجنه نظر ایدوب ظواهر اشیا ایله مغتر
اولمیه وهذه الاعمال حقایقی ذکر وایضاح اتدوکردر
هرکیمک کما کانیقنی وتفطنی اولمیه اول کمسنه عاقل
دگلدر اولکیم عاقل اولمیه عادل اولمز انک متقی نادر
اولور اول جهتدن جمیع سعاداتک راس مالی عقل ودانش
اولور واما رعیته احسانله مامور اولدقلری
اولدوغکه ملوک وامرا رعیته آثار مکرمت ومروتلرینی
ایصال ایده وفقرایه احسان ایدوب اغنیائی تادیب ایده
وفقرا وغربایه ومساکین وابن السبیله صدقات اعطا ایده

ودیار بعیده دن گلوب احسان وکرم توقع ایدنی محروم
کوندرمیه لر وعلما وسادات حرمت وعزت وزهاد
وعباده اکرام واحترام ایدوب مدارس وزوایایه
احسان وکرم ایصال ایده لر تاکه علما وصلحا تحصیل علم
وطهارته مشتغل اوله لر ودعالرینی برکت بیلوب بغیر
سؤال حوایجلرنی قضا ایدوب مؤنت فقردن خلاص ایده
زیرا دنیانک عمارتی وامرا وملوکک ارتفاع دولتی وارتقاء
عزتی انلرک ادعیه صالحه لری برکتیله در ومحتاجان
ملوک وامرایه گرکدر که خلایقه شفقتی وارفقی اوله لر
زیرا خدانک مخلوقاته مرحمت ورقت ثمرت حقه ایماندن
صکره دخول جنته باعث در کما قال النبی صلی الله علیه وسلم
لزید رضی الله عنه بدلاء امتی لم یدخلوا الجنة بکثرة صوم
ولا صلوة ولکن دخلوها برحمة الله وسلامة الصدور
وسخاوة النفوس والرحمة لجمیع المؤمنین اما مجرنکه پادشاه
دنیا هان انعام واحسانی وجوه مشروحه اوزره مصروف

ایله

اولیه اول پادشاه ظالم اولور دخی اول ذاتدن برکت گیدر
وولایت خرابه متوجه اولوب رعایا اطراف واکنافه پریشان
ومتفرق اولورلر واول شاهک اسمی عالمه ظلمله منتشر
اولور وسوء عمل ایله وعدم صلاحیت ایله مشهور اولور
وبونک جمیعسی حکم شرعه مخالفتدن ناشی اولور وبالجمله
ملوک وامرایه گرکدر که لیلاً ونهاراً سراً وجهاراً احسان
وانعام عالملرینی جمیع خلایقه ایصال ایده لر کما قال الله تعالی
احسن کما احسن الله الیک وقال النبی صلی الله علیه وسلم
احسن قبل ان یفوتک الاحسان وقال علی کرم الله وجهه
بالبر یستعبد الحر اکابر یونانیه دن فنا خسروه سؤال
اتدیلر که سنک قتکده انواع احساندن قنغیسی احب واحسندر
جواب ویروب دیدیکه اصحاب زلاتک وارباب عثراتک
ذنوب وآثامنی عفو واقاله ایتمک بکا احب اشیادر
حکایت حضرت شاه شهیدان دشت کربلا حسین بن علی المرتضی
رضی الله عنهما بر گون صایم اولوب افطاری دمنده خردمند

بر غلام بيك فرجامى كلوب حضور شريفلرينه سماط نشر
ايدوب طعام كتوردكن اياغى طاينوب كاسه ده اولان
شوربا حضرت شاهك اوزرينه دوكلوب حضرت حسين خشم
وغضب ايله غلامه نظر ايلدى غلام والكاظمين الغيظ
ددى حضرت شاه ذى غيظ وغضبى نعمت نازاله ودفع
وازاحه وروغ اتدم ددى غلام والعافين عن الناس
حضرت حسين رضى الله عنه عفو اتدم ددى غلام والله
يحب المحسنين ددى حضرت حسين لوجه الله سنى عتاق
وازاد اتدم ددى سهيل بن معاذدن روايت اولنور
اول روايت ايدر اتاسندن بدرستى حضرت رسالتپناه
صلى الله عليه وسلم بيوردى كه شول كمسنه كه خشم و
غضبنى انفاذه قادر ايكن هضم وكظم ايده حق تعالى على
ملاء الناس انى دعوت ايدوب حتى حور عيندن كمسنه
اختيار ايليه وابن عمردن رضى الله عنهما روايت ايدر كه حضرت
رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث شريفنده ما تجرع

عبد

عبد جرعة افضل عند الله من جرعة غيظ يكظمها ابتغاء وجه
الله كظم امتلادن منع برشى حبسلمكدن عبارتدر قوله
والعافين عن الناس ابو هريرة رضى الله عنه روايت ايدر
رسول اكرم بيوردى مازاد عبد بعفو الا عزا وقال صلى الله
عليه وسلم اذا قدرت على عدوك فاجعل العفو عنه شكرا
لله تعالى على القدرة عليه حكايت برشخص عمر بن ذر
حضرتلرينه شتم اتدى عمر ايتدى بكا شتمده تفريط ايتمه
صلحه يجون بر بر اليقو زيرا بن حقمزده خدايه عاصى اولنه جزا
ايرمز الا حقه اطاعت ايدرز ددى وبر شخص
شعبى يه دشنام ويروب سن شويله وشويله سن ددى شعبى
ذى اكر كلامكده صادق ايسك الله تعالى بكا رحمت ومغفرت
ايليسون اكر كاذب ايسك سنى ياولغه سون ددى و
فضيل بن عمروانه ددلركه فلان كمسنه سكا شتم اتدى فضل
ايتدى شول كمسنه كه سنى كا امر اتدى اكا خشم وغضب
ادوب حق تعالى اكا وبزه مغفرت ايسلتونى ددى ودشنام

امرایدن کمدر ددلر ابلیس علیه اللعنه دردر دی وعلمای
عظام وفضلای فخام ددلرکه احسان وانعام اشرف
اشیادر اکر بیکانه واجنبیلره واصل اوله دوست صادق
ویار موافق اولورلر اکر اصدقا واشنایه واصل اوله
احسان وانعام سببی ایله عبید ورفیق اولورلر حکایت
بدر سبتی حضرت موسی علیه السلام برکون طوردن رجوع
اتدی سامری کوردیکه التوندن بر عجل پیدا ایدوب
وقوم موسی یه وسوسه ویروب عجله عبادت اتدیلر
حضرت موسی علیه السلام عجلی احراق بالنار ایدوب
سامری طلب اتدی قرق کوندنکن بولیمدی بعد زمان
بولوب موسی محضرنه کتوردیلر قرق کوندن برو قنده
ایدک ددلر سامری ایتدی یا رسول الله براتمک التنده
مستور ایدم یعنی سندن زیاده خوف ایدوب بر مسکینه
براتمک تصدق اتمش ایدوم حق تعالی بنی قرق کون
حفظ ایدوب هیچ برکسنه بنی کورمدی اما رعیتک

ایتا

ایتاء ذی القربی ایله مامور اولدقلرکه ملوک وامرا کوکرده
رعایانک حقوقنی ادا وقضا ایدوب یرینه قویه زیرا
رعیت پادشاهه قرابت منزله سنده در بلکه شاه صاحب
دادک اولاد واحفادی منزله سنده در اول جهتدن حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم من ولی امور المومنین ولم
یحفظهم کحفظ اهل بیته فقد تبوء من النار ددی
ودخی آخر عمرنده الصلوة وما ملکت ایمانکم دیو وصیت
قلدی یعنی فرایض وواجباتی ایله وتعدیل ارکانی ایله نمازکزی
ادا ایدکوز وتحت ایادیکوزده اولان رعایا وبرایانک
حقوقنی ادا ایدکوز دیمکدر وحقوق رعایا انلره
عدل وداد ایدوب بذل احسان وانعام ومدارا ولطف
اتمکدر ودخی لصوص وقطاع طریقدن وشرطلردن
حفظ وحراست وحرز وصیانت اتمکدر وبو مذکورلرک
هربری پادشاهه ایچون صله رحم ومروتندر وملکک
دوام وثباتندندر کما قال النبی صلی الله علیه وسلم الملک

والملك توأمان وقال عليه الصلوة والسلام الملك
يبقى مع الكفر ولا يبقى مع الظلم وسلطان عادل اولدركه
عبادی اوره سنده عدل وداد ایدوب جور وفساددن
حذر ایده وسلطان ظالم برشوم ومشوم کسنه دورکه
ملکی باقی وملکی دایم قالمز فانی اولور دنیانک معمور وآبادانی
خراب و ویران اولدوغی مرا وملوکدن ایدوکی بلنمک کرکدر
فحینکه پادشاه عدالت پناه دادخواهه عدل ونصفت ایده
ولایت معمور وخلق مسرور اولور نته کیم زمان انوشیرواننده
ایله ایدی وقچنکه پادشاه جابر وجائر اوله دنیا
یباب وخراب وخلقی تاب اضطرابده خوار وخواب اولور
نته کیم عهد ضحاک سفاکده ایله ایدی وهرسنت حسنه که
پادشاه رعیتا اوزره وضع ایده رعیت انکله حضور و
استراحتده اولور وهرسنت سیئه که رعیتا اوزرندن
دفع ودفع ایده انک جمیع ثوابی وعاملنک ثوابی قیامته
دکین کتابت وتحریر اولنور اول پادشاهک صحایف اعمالنه

اما

اما فحینکه ملک رعیته جور وستم ایدوب بداً اوزرلرینه
بدعت وضع استه یاخود بدعت کندودن اقدم وضع
اولنمش اولوب منعنه قادر ایکن منع ودفع ایتیوب اهمال
استه انک کناهی واول بدعت ایدنک کناهی اول امیرک
صحیفه اعمالنه تحریر وتسطیر اولنور کما قال علیه الصلوة
والسلام من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من
عمل بها ومن سن سنة سيئة فله وزرها ووزر
من عمل بها الى يوم القيمة وهمچنان پادشاهه واجب اولورکه
جمیع بدعتلری وقواعد شرعدن زاید وضع اولنان
عشر وخراج ورسم وباجک فضله سنی رد ومنع ایده
واوزرینه دفعی لازم اولان زمانمزده احداث اولنان
بدع دردیو جانک دفعی ایله قائم اولوب زمانمزده اولان
بدعتلرک دفع ودفعی ذمتمزه لازم دکلدر دیمیه زیرا
ملوک وسلاطیندن بو عذر مقبول اولمز بلکه منعنه
قادر ایکن دفع ایتمیجک بو احداثاتک جمیعسی اوزرینه

اولملك معاقب اولور زيرا ملوك راعيه ورعيت رمه
غنمه بكزر وراعي رمه غنمي ارسلاندن وقورددن
وساير سباعدن حفظ وحراست اتمك واجب اولور اكر
جوبان رمه ده برشاخدار قوچ بربوينو دشر غنمه تعدي
ايدوكني كوره واجب اولوركه صاحب قرنك تعديسني
نجشاخ غنمدن دفع ورفع ايده مثلا كفرهٔ فجره وظلمهٔ برستم
رمهٔ اسلامك قورديدر ورمهٔ اسلامه راعي اولان
ملوك وسلاطينه واجبدركه كفاره وضلالت اتارك
وظالم وجبارك ثلهٔ اسلامدن وجميع رمهٔ انامدن
مكايد وشرارتني منع ودفع ايده وفجرن ملوك وامرا كفاردن
ولصوصك واهل فساد ظلمه نك رعيتدن ضررلرني
وشرلريني دفع ومنع ايميه ولايت ومملكتدن ورعايا
وبرايادن انك يدي حرام اولور زيرا پادشاه عهدسنه
واجب اولني برينه كتورميوب رعايايي حفظ وصيانت
اتماميش اولور حق تعالى يوم سؤالده انلردن حسابن ايستر

كما قال عليه الصلوة والسلام الا كلكم راع وكلكم مسؤل
عن رعيته وامام انام رعيتدن مسؤل در وطائفهٔ
بنا آدلرينك بيننه واولادنه راعيه در انلردن سؤال
اولنور وفجرن كفار بدكردار مسلمين اوزرينه قصد وهجوم
ايتسه مسلمانلر اوزرينه كفره ايله قتال اتمك فرض اولور
اما فجرن كفار وعزيمتسه كفاره غزا اتمك ملوك وامرايه
فرض اولور تاكه كفرهٔ نك عروض واموالني اخذ ايدوب
قلعه لرين فتح ايده لر وغرضلري اعلاء كلمة الله وقهر اعداء
الله اوله واما رعيتده منكر وفحشا وبغي دن نهي ايله
نهي اولنمز قدري اولدركه ملوك وامرا فسقهٔ وفجرهٔ فسق
وفجوردن ورعيت اوزرينه ظلم وتعديدن كندولري ممنوع
اولدقلرندن غيري آخري دخي منع ايده لر اكركسه ظلم و
ستم دنياده صغير وحقير اولسون عقبيده جزاي عظيم
اولور حكايت روايت اولنوركه بر ترسا عيسى پيغمبر عليه
السلام برقبرك اوزرندن كچركن قبرده عذاب اولنور

کوردی عیسی پیغمبر علیه السلام اول قبر اهلنک احیاسیچون
حضرت حقه دعا قلدی حق تعالی محض قدرتندن قبر
صاحبینی دیری قلدی پس عیسی علیه السلام قبرده معذب
اولدوغنه سبب ندر دیدی اول شخص ایدی شهرمزده آدم بزم
اوتوردم خلاله محتاج ایدم اتفاق بر شخصک خزینه سندن
بردکی قوپاروب دشلریمی خلال للدم فوقتا اولدن برو
دورت بیک یلدر که یا نبی الله انک عذابنده یم عیسی علیه
السلام بو محلده ایدی بو قدر مدت عذاب بردکنک
خلال ایلدندر یا صاحب جزعک حالی ندر دیدی بعده عیسی
پیغمبر علیه السلام ایدی موتی و سکرات موتیه کیفیتی ایله
مشاهده ایتدک اول شخص ایدی یا رسول الله درت
بیک یلدر که فوت اولدم مرارت موت دخی بوغازمده در
عیسی علیه السلام اول حینده اللهم یسر علینا سکرات
الموت دیدی خبیر و واقف و آگاه و عارف اولملر که
هر بار که بر پادشاه اهل فسق و اهل جور و عنادی رعیت

اوزده ظلم و تعدی و جور و ستم و فسق و فجور ایتمکدن
منع ایلمیه رعایانک ماللرینه و ازواج و اولادلرینه و اقربا
و محارملرینه فتنه و فساد و جور و عناد واقع اولوب
غصب و جبر و زنا و لواطه یه و خیانت و خباثته
مباشرتدن خالی اولمزلر و پادشاهک نام همایونی فتحیله
و فسق و ظلم ایله عالمه منتشر اولوب و امر بالمعروف و نهی
عن المنکر مختل اولور و امر دین ضعیف اولوب علما و صلحا
و عباد و زهاده مذلت و خواری طاری اولور و ابواب
شر کشاده اولوب ناکس و بد اصللر فضلا و عقلا و حکما و نبلا
اوزره والی اولورلر دخی دین و آیین و احترام اهل فضل
و کمال ضایع اولور و یوما فیوما بدعت زیاده اولوب
آثام و معاصیدن خوف ایتمز اولورلر و ادرار و وظایف
مرتزقه دن قطع اولنور نجنکم بو حال مقرر اوله ارباب
حوایج ابواب مرادن منع اولنوب عدل مرفوع اوله و اول
امیردن طباع ناس تنفر ایدر و صلحا ادعیه سندن محروم

قالور. وتحت يدنده اولان رعايانك باباو وآدى اول
شهريارك ذمتنده اولور. زيرا بو قدر اضرارده اول امير باعث
اولمش اولور. اضطرارى ولايت و ديار خراب و ويران
اولوب ارزاق واقواتدن بركت بالكليه زايل اولور.
وپادشاه خسر الدنيا والآخرة اولور. و ولايت ومملكته
اعادى مسلط ومستولى اولور. وبو وقايعك جميعسى
دنياده ظاهر اولور. پادشاه وذيرك تحت يدنده اولنلرى
فحشا ومنكر وبغى دن منع ونهى اتمديكچون. اما عقبيده
ملوك وسلاطين عند الله مطالب اولور. وحقوقى
مستحقلرينه ايصال اتدوكندن صكره نقير وقطميردن سؤال
وحساب اولنور. كما قال تعالى فمن يعمل مثقال ذرة
خيرا يره ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره. اما ملوكلرك
خدا بينده اولان حالات ثلثه دن پادشاهك عدلنده حالى
اولدركه پادشاهك درون وبيرونى وظهور وخفاسى
الله ايله استقامتده اوله. ودخى پادشاهك مادامت

و

وسلطنتده غرضى ومرادى حق مستحقنه ايصالده وخلايقدن
ظلم وبدعتلرى دفع ودفع اتمكده حضرت پروردگارك
رضاسى اولوب اتباع واشياعنك واولاد واحفادنك
واقارب ومحادمنك رضاسى اولميه. واحسانده حالى
اولدركه ملوك وامرا حق تعالى يه اخلاص ايله عبادت
وطاعت ايده. كما قال عليه الصلوة والسلام الاحسان ان
تعبد الله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك وفرايض
وواجباتى وسننى ادا اتدكدن صكره طاعات
نوافلنه. وتلاوت قرآن وقراءت فرقانه مشغول اولوب
اكثر اوقاتده خلايقك امور ومصالحنه اشتغال كوستروب
ارباب حاجاتى ابوابدن محروم كوندرميه لر. ودخى
پادشاهه كركدركه ولايت ومملكتك صلاح وفسادندن
غافل اولميه. ورعايانى ظلمه نك الوينه ويرميه
وبلاد وعبادك دوز وشب احوالنى تفقد وتفحص ايدوب
حقوق مسلمينك رعايتنه مداوم اولوب عباداده سنده

احکام شرعیه ایله متصرف اوله کانه خدا انی کورر

وبو حالت قلبنه دوشمز ایسه دخی اعتقاد ونه تیقن ایده که

الله انی کورر واکا نظر ایدر امدی بو وجهله اولیجق

هر حکم که پادشاهدن صادر وظاهر اولور کتاب وسنت

مقتضاسنجه اولمش اولور واکر پادشاه کرین عند الله شانده

ان المتقین فی جنات ونهر فی مقعد صدق عند ملیك

مقتدر نازل اولان طائفه‌دن اولور وپادشاهك

ایتاء ذی القربی‌ده حالی اولدرکه تدبیرستی وواسی

امارت وخلافت صله دخی موجود ایدندر یعنی شاهه

کرکدر ذکر اناء اللیل واطراف النهار باشنی عبادتدن

دفع ایتمیه وزخاریف دهر ولذات دنیا ایله مغرور

اولمیه تاکه نعیم ولذات جناندن غریب قالمیه کما قال

تعالی ولا تغرنکم الحیوة الدنیا ولا یغرنکم بالله الغرور

ونهی فحشا ومنکرونهی‌ده حالی اولدرکه پادشاه خلقك

کثرت احتیاجندن عجب وتکبر اولوب نفسنی حقدن

مستغنی

مستغنی علا ایتمیه زیرا عجب واستغنادن عصیان وطغیان

متولد اولور کما قال تعالی ان الانسان لیطغی ان راه

استغنی الایه بلکه پادشاه عباد الله مرحمت ورافت و

رقت وعاطفت ایله نظر ایده تاکه الله تعالی دخی نظرندن

دوشمیه کما قال الله تعالی محمد رسول الله والذین معه

اشداء علی الکفار رحماء بینهم تریهم رکعا سجدا یبتغون فضلا

من الله ورضوانا وقال النبی صلی الله علیه وسلم

ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء وقال علیه الصلوة

والسلام اذا رایتم المتواضعین فتواضعوا واذا رایتم

المتکبرین فتکبروا فان التکبر علی المتکبر صدقة وقال

علیه الصلوة والسلام لا یدخل الجنة من کان فی قلبه

مثقال ذرة من الکبر والله الموفق والمرشد الی الصواب

باب ششم در بیان وزارت

قال الله تعالی واجعل لی وزیرا من اهلی هارون اخی اشدد به

ازری واشرکه فی امری کی نسبحك کثیرا ونذکرك کثیرا

وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله
بملك خيرا جعل له وزيرا صالحا فان نسى ذكره وان
ذكر اعانه واذا اراد الله غير ذلك جعل له وزير سوء
ان نسى لم يذكره وان ذكر لم يعنه بلكل وآگاه اولنكه
بو دستى وزارت سلطنته تابعدر ومملكت وولايتك
ركن اعظمى در پادشاهه وزير صالحدن لابددر كه اهل
راى وصاحب تدبير اولوب رعيته مشفق ومهربان اوله
عالم وعادل اوله زيرا انبيا عليهم السلام وزيره محتاج
اولمشلر سلاطين وامرانك وزيره احتياجى اولى بالطريق
حضرت رسالت پناه صلى الله عليه وسلم ايتدى بنم ايكى وزيرم
آسمان برنده وايكى وزيرم روى زمينده واردر سماده كى
وزيرلرم جبرائيل وميكائيل در وغبراده وزيرلرم ابو بكر
وعمر رضى الله عنهما در پس هر پادشاهك ذو حرمت وكامل
وزيرى اولميه انك دولت وعزتنه زين وشرف وطراق
ثبات اولمز وملوك وسلاطينه كركدر كه ديوان همايونلرى
ابوابنه

ابوابنه بر معتمد به ومعتمد عليه متدين وخالص الاعتقاد
نامدار حاجب نصب ايده لر تاكه وزيره مظلومينك وساير
ارباب حاجاتك امور واحوالنى بوابه اشعار ايده وبو اول
دخى جميع قضايايى قصه ايله پادشاهه عرض واعلام ايده
ووزير رعايانك حوايجنى قضا ايتمكى عمده سنه امور
واجبه دن بله وغنيمت عظمى دن عد ايده نته كيم خبرده كلمشدر
اذا احب الله تعالى عبدا اكثر حوايج الخلق اليه هر كيمكه
مسلميندن بر محتاجك پادشاهه ووزيره احتياجى اولسه
ايكسنه دخى كركدر كه نوافل عباداته مشغول اولميوب
خلقك حوايجنى قضا وروا ايتمكه كوشش واجتهاد ايده لر
زيرا قضاء حوايج ناس نوافل عباداتدن افضلدر وملوك
وسلاطينه كركدر كه ولايت وممالكده عالم ومتدين
حرامدن احتراز وشبهاتدن پرهيز ايدر قاضى نصب ايده لركه
صاحب مروت وصالح واهل انصاف اولوب اموال
ايتامه واموال اوقافه بغير وجه شرعى دست درازلق

اتمیه دعاویده قبل الحکم و بعد الحکم رشوت المیه
و بیت المالدن کندونك و عیالنك وظیفه سنه قانع
اولوب ناسك اللرنده اولن مالدن طمعی قطع ایده و
همچنان کرکدرکه قاضینك خدم و حشمی دخی عالم و
متدین و صالح و زاهد اولوب دعاوی ده جور
و جفا اتمیه لر و طمع فاسدی ترك ایدوب حقی
باطل اتمیه لر بلکه باطلی ابطال ایدوب کتاب الله
نصب عین قله لر **حکایت** اردشیر بابکدن
سؤال اولندیکه قنغی اصحاب پادشاهه صالحدر اردشیر
ایدی عاقل وزیر مشفق امین صالح مدبر صالحدرکه
پادشاه انکله تدبیر ایدوب امور ملکیده انوکله مشاوره
قله و نفسندن اولا ناول وزیره اسرار و اظهار ایده
و قاعده وزرا اولدرکه اندن مهما امکن امر سلطنتك
اصلاحنده مراسلات رسالایده لر اکر مکاتبات ایله امر
پادشاهی صلاح پذیر اولمیه احتیال تدبیر ملاحظه ایده لر

ویاخود

75

ایلها اجتهاد

ویاخود اعطاء مال و بذل منال ایده لر و چتکر سپاه
و عسکر شاه ناکاه منهزم اوله و ذرا ایر لایق بوده که
جنودك آثام و ذنوبندن عفو و اقاله ایدوب چریلر
و جیوش و عسکرك قتل و هلاکنه و شتم و دشامنه
استعجال اتمیه زیرا احیانك قتلی ممکندر اما مقتولی
احیا اتمك ممکن دکلدر و اکر جند و سپاهدن
بری اسیر اولسه و یاخود پادشاه قوللرندن برینی
عدو طوتوب حبس ایلسه انی عدودن صاتون الوب
خلاص اتمك وزرا و ذمنه لازمدر تاکه عسکر و بولك
بو مقوله فعلنی و عملنی اصغا و ادراك ایدوب حرب و قتال
و جنك و جدال مباشرتنده کوکللری قوی اوله و
عسکرك قوتی و رزق و زادنی حفظ اتمك و هر
کشینك حالنه کوره کفایت قدری علوفه و وظیفه
ترتیب اتمك وزیره لازم اولور و دخی غزاة و مبارزین
و کماة و مجاهدینه ایچون ادوات پیکار و آلات کارزاری

حاضر ومهیا قلوب احسن کلام ایله سپاهیه خطاب ایده
وامر وخطاب ایتدوکنده بشاشت اوزره اولوب
ترش روی اولمیوب ملاطفت اوزره عسکره جواب
ویره وعسکردن صادر اولان زجر وقهره متحمل اولوب
عیوبنی یوزلرینه اورمیوب ستر واخفا ایده زیرا زماندن
قدیمده سپاه وعسکر وزرادن خیلی کسنه هلاک
ایلدکلری ثابتدر وپادشاهک اقبال وسعادتندن
ویمن طالعندن وعلو جدندندر که اکا حق تعالی
وزیر صالح ومشیر ناصح ارزانی ایده تا که پادشاه
فراموش ایتسه وزیر یاد ایده اکر وزیردن استعانت
ایتسه شاهه معین اوله حکایت نوشیروان ایتدی
وزیرک شرلوسی وضررلوسی اولدر که جنک وجدال
وحرب وقتال اولمادین اعدا ایله صلح وصلاح ممکن
اولدیغی محلده پادشاهی جنک وحربه سوق ایلیه زیرا
محاربه ومقاتله ده خزاین ودفاین ونفوس فنایه

وآرد

وآرد وهمچنان نوشیروان ایتدی هر سلطان و
جهانبانک که دستوری جاهل ومشیری غافل اوله
شول ابر وسحابه بکزر که ظاهر وپیدا اولوب یغمور
یاغدرمیه وپادشاه جهانبانه لازمدر که وزیر ومشیرینه
اوچ نسنه ایله معامله ایده اولکی اولدر که هیچ
وزیردن زلت وعثرت وزلق وهفوت ظاهر اولسه
عقوبتنه استعجال کوسترمیه ایکنجی اولدر که هیچ وزیر
خدمت شاهیده استغنا ایده وزیرک کنج ومالنه
طمع ایتمیه اوچنجی اولدر که هیچ وزیر پادشاهدن
بر حاجت دلسه اول حاجتک قضاسنده تأخیر
وتوقف ایتمیه ودخی ملک صورتده کرکدر که وزیرنی
اوچ نسنه دن منع ایتمیه اولا هیچ وزیر شاهک دیدارندن
ومشاهده سنه محتاج اوله رؤیت ونظردن وزیرنی
منع ایتمیه ثانیا وزیر حقنده مفسد کلامنی استماع
ایتمیه ثالثا اسرارندن برشی وزیردن کتم ونهان ایتمیه

زیرا وزیر صالح ومشیر ناصح پادشاهك سرینه
حافظدر. وامر دخلهٔ وولایت ومملکت آباد آن
وویران اولمسنه مدبردر. لقمان علیه السلام اوغلنه
ایتدی که وزیر که اعظام واکرام ایله. تاکه وزیر مکرم
قچن سنی مملکته لایق اولمز امرا وزده کوره. اول
امرده سکا موافقت ایتمیه. ودستور صالحه لایق بودر که
جمیع امور واحوالده خیره مائل اولوب شردن خوف
ایده. قچنکه سلطان عباد الله اوزرینه مشفق وحسن
الاعتقاد اولسه. وزیر دخی انك اوزرینه پادشاهه
معین وظهیر اوله. ومعدلت ونصفتده ازدیاد
امرایدیجی اوله. وقچن پادشاه ظالم اولوب وستمکار اوله
اهل سیاست اوله. وزیره لازمدر که آهسته آهسته
لطف وحیله ایله پادشاهی ارشاد ایده وبر طریق محموده یه
هدایت ورهنمونلق ایده که دولت وسعادتی انوکله ثابت
اولور. وپادشاهه کرکدر که اسنانك اول محتاج

اولدیغی

اولدیغی وزیر صالح ومشیر ناصح ایدوکی معلوم
ایدینه. بهرام کوره سوال ایتدیلر که. پادشاه قاچ نسنهیه
محتاج اولور که اماده وسلطنتی انکله تمام اولوب
ودولت وعزتی سرور وجود ایله استوار ومحکم اوله
بهرام کور ایتدی. التی نسنهیه محتاج اولور. بری وزیر
صالحدر که پادشاه سرینی کاظهار ایده. ورأی وفراستی
انوکله تدبیر ایده. ایکنجی فرس جواددر که مناص وخلاص
حاجت دمنده سنی فلاح ایده. اوچنجی سیف صارم و
سلاح حصیندر. دردنجی بهاده سنکین حملده سبک
مال کثیردر جواهر ویواقیت کبی. بشنجی جمیله خاتون
درکه مونس قلب اولوب مزیل غم اوله. التنجی انواع
اطعمهدن خبیر طباخدر که مزاجه وطبعه موافق
اشربه واطعمه طبخ ایده. عالم وعارف ودانا وواقف
اولغل که. ولایت ومملکتك مثلی خیمه وپادشاه مثلی
کبیدر. ووزیر کامل خیمهنك عمودی کبیدر. و

پادشاهك تخت يدنده اولن صنا ديد وامرا اطناب
خيمه كبي دُر وعسكر وسپاه خيمه نك داماننده اولن
خلقه لر كبيدُر وحقيقتده عدالت شامل خيمه نك
اوتادى كبيدُر نته كيم قيام خيام اوتاد ايله دُر قيام
ولايت واستحكام مملكت معدلت ونصفت ايله دُر
امدى وزير خيمه نك عمودى كبي اولجق عموده درت
خصال لازم اولدوغى كبي كه انك اولكيسى استقامت
ايكنجيسى رفعت اوچنجيسى ثبات دردنجيسى تحمّل دُر
همچنان دستور دخى كركدر كه كندوده احوال ثلثه
موجود اوله اولكى حال كندو ايله خدا آرهسنده
ايكنجى حال كندو ايله پادشاه آرهسنده اوچنجى حال
كندو ايله جنود ورعايا آرهسنده دُر ذلك الحاله
مناسب ايچون وزيره لايقدر كه احوال ثلثه مذكوره دن
هر برنده ذكر اولان خصال اربعه عمل ايده اما بلكل كيم
وزيرك حالت اولينده اولان خصلت اولينده كى حالى كه

اول استقامت ورستى دُر اول الله تعالينك رسولنه
امر ايتدوكى كبي فاستقم كما امرت دُر يعنى جادهٔ طريقهٔ
شريعتدن عدول وخروج ايتمه كه استقامت صراط
مستقيمدُر كما قال تعالى وان هذا صراطى مستقيما
فاتبعوه جميع اوقاتكرده جانب حقى رعايت وحمايت
ايلكوز ديمك اولور اكرنز جانب خلقى رعايت ترك
ايرسز اندن نزه ضرر مترتب اولمز زيرا بركمسنه الله
ايچون استقامتده اوله الله تعالينك حمايت وحراستنده
اولور اما وزيرك خصلت ثانيه ده كه حالى كه اول
رفعت وبلندى دُر وزيره كركدر كه علو الهمة وعزيز
النفس اوله ومنصب وجاه دن وناسك النزه ولا
مالدن وزخارف دنيادن اغماض عين ايدوب توقير
خزائن ودفائن ايله مغرور اولميه دنياى دون
ودهر بوقلمونك وفاسى معدوم وزوال حرقوم ايدوكنه
ناظر وعارف ومشاهد وواقف اوله نكته

عاقل ودانا وكامل وبينا يه كوركدكه بو زخارف
دهری وحطام دنيای نزل وزاد وراحله حجاج
منزله سنه ومدت عمری شهور حج منزلسنه وقدوم
اجلی يوم وقفه عرفه منزلسنه تصور ايدوب كندو
نفسنی ووجودنی كعبهٔ معظمه وبكهٔ مكرمه طوافك
قصدنه متهيئ ومتوجه اولن حاج منزله سنه تفكر
ايره وعالم ودانا اوله كه يقينا زاد وراحله اعطا
اولنمز الا قطع بوادی وطی وادی وزيارت بيت الله
الحرام ايچون صاحب فرهنك عاقله واهل هوش
كامله اعطا اولنور يعنی حق جل وعلا حضرتلری
حطام دنيايی وزخارف غرايی عبادنه پرستارنه
ويروب اجلنی توسيع ايدوب تاكه دنيا وعمرله بيننه
وبين الله برزخ وحجاب وپرده ونقاب اولان
نفس اماره بالسونك صفات بوادی سنی قطع ايره
نته كه وصول كعبه قطع باديه ايله در تنكرينك رحمت

ورضاسنه وصول وجنة المأوى سنه دخول
نفس اماره بالسوء بوادیسنی قطع امكله دركه اول
شهوات نفسانيه در اما حاج زاد وراحله آرزو
وهواسی ايچونكه مثلا اول كنار شط بغداده هر كون
نفسی مقتضاسنجه عيش ونوشه ونشاط وطربه
مداومت ومواظبت كوسترر دخی قوافل حجاج
ورواحل زوار حال الذين غافل اوله كه اولا حجه
قصد ايتمش اوله دخی قافلهٔ حجاج اولسنه ده
كعبه يه واصل وعرفات ووقفه يه نائل اولوب
اتمام جميع مرادات ومامولاتی حاصل اولمش ايكن
اولمرد غافل ورجل كاهل خواب ذهول ونوم
غفولدن انتباه ويقظان اوزده اولور كما قيل
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا وتحسر ايليوب
غفلته وحجك فوتنه ندامت ايدوب آتش ندم درونده
دمبدم مشتعل اولور اول تقديرجه ندامت وحسرت

اکا منفعت ویرمز همچنان برکسنه که نعماء دنیادن المنه
اوله وجوه خیرات ومبراته صرف وخرج ایتمیوب عمر
عزیزینی واوقات شرایفنی طاعة الله بذل ایتمسه
اجل ایرشدوکی دمده عمرینک غفلتده ضایع اولدوغنه
تأسف وتلهف ایدر اولدیرجه ندامت وپشیمانلغی اکا
سود وفائده ویرمز واما وزیرک خصلت ثالثه‌ده
حالی که اول ثبات ددر وزیره کرکدرکه امردینده اعتقادی
مستقیم وثابت اوله وهر فعل وعمله کیم مشغول اولور
لایق اولدرکه رضاء الله اولوب خلقک رضاسیچون
ورعایت خاطریچون اول امردن منصرف واول حالدن
منحرف اولمیه تحتنکه ذلک الامر رضاء الله اوله برموجب
نحوای یجاهدون فی سبیل الله ولا یخافون لومة لائم
مجموع مخلوقاتک شر وفسادندن خوف وحذر
ایتمیه واما وزیرک خصلت رابعه ده حالی که
اول تحملدر وزیره کرکدرکه حق تعالی آسمان وزمینه

وکوه

وکوه وجباله عرض ایدوب کوتورمسندن ابا واعراض
ایتدکلری امانت که فرایض خمسدر دکل انسان ضعیف
متحمل اولمشدر واوذولرینه شرط قلدیکه هرکیم بوامانتی
ادا ایدر اولکسنه احسانله جزالنوب مثاب اولور
واولکم خیانت ایدر معاقب اولوب معذب اولور اول
امانتی وزیر حمایت ایدوب وفاسی لازم اولان عقد
وعهدی قبول ایلیه وذلک الامانتی ترک ایتمکله واوقاتندن
تأخیر ایتمکله خائن اولمیه تاکه امانتی صاحبنه دفع
واهلنه رد ایتدوکی محلده خجل وشرمنده اولمیه
کما قال تعالی ان الله یامرکم ان تؤدوا الامانات الی
اهلها وقال تعالی واوفوا بالعهد ان العهد کان
مسئولا الایه واما وزیر ایچون حالت ثانیه که بینه
وبین السلطاندر کرکدرکه بوحالتده دخی کذلک
خصال اربعه مراعات ایده اما استقامتده اولدرکه
وزیر سزاوار ولایق اولدرکه انک درون وبیرونی

امیر له بیرا اولوب و ملك حقنده قلب وجنانی
حقد وحسددن ونفاق وخیانتدن وغل وغشدن
صاف وپاك مهر گبی تابناك اوله وهمچنان وزیره
کرکدر که پادشاهه دخول وولوج اتدوکنده سکوت
ایدوب پادشاه کلمات تمیمنه گفتاره آغاز وکلامه
شروع اتمیه وهر بار که پادشاه ایودن وکمدن هرنه
کلمات دیرسه وزیر مشیر صدق قال الامیر دیوب زجاج
مزاجن رعایت وحمایت ایدوب شاه آفاقه نفاقله
خدمت اتمیه مثلا پادشاه محضرندن خروج اتدکنده
خلقه پادشاهه سوء ظن ایدجك کلمات اتمك گبی
ودخی پادشاهك افعال واقوالنه انکار ایدوب پادشاه
ظالم وجاهلدر دیوب شکایت اتمك گبی ووزیر
کندونك مال طمعنی پادشاهه اسناد ایدوب نفسنی
اول خام طمعدن منزه ومبرا قلمق گبی بونلرك جمله سی
علامت نفاقدر ووزیره کرکدر که پادشاه جهانبناهك

کلام

کلام شکر فامن وگفتار دردبارینی گوش هوش وسمع
رضا ایله گوش واصغا واستماع وارغا ایلیوب
کندونك گفت وگوسنه عاشق ومحب اولمیه وهچکم
پادشاه حقنده مخالف وشرعه مغایر کلمات
اصدا اتسه وزیر انی استماع ایدوب دروندن
اکراه وانکار ایده اول حالده پادشاهه اعتراض
اتمیه فی الجمله وزیر حقی ستر اتمیوب شرعده امر منکره
رضا ویرمیه بلکه پادشاهه نرم مقالله تأنی
اوزره کلمات ایده پادشاهك غضبی حالنده قیل
وقال ایدوب معارض اولمیه تا که پادشاه اول کلام
منکردن نادم اولوب اندن رجوع ایده اردشیر خوب
تدبیر عالمگیردن روایت درکه ایدردی پادشاهك
عمرده سنه دوق سنه طلب اتمکه احق والیق دور
قچنکه اول اشیاء اربعه موجود اوله اشیاء سائره دن
انی زیاده حفظ ورعایت وحرز وحمایت ایده اونك

برینجی وزیر امین ایکنجیسی کاتب عالم اوچنجیسی
حاجب مشفق دردنجیسی ندیم ناصح دور • وزرا
وزیر صاحب تدبیر امین وصادق معتمد علیه اولیجق
اول پادشاهک بقا ودوامنه وزوالدن امن
وسلامتنه دلالت ایدر • ودبیر بلاغت تحریر
وفصاحت تصویر عالم ودانا اولیجق پادشاهک
وردانشنه وفهم وکیاستنه دلالت ادر • وبواب
برادر مشفق ورؤف ومهربان وعطوف اولیجق
پادشاهک مملکتا وذره رقتنه وعاطفته دلالت
ایدر • وندیم کریم ناصح وواعظ اولیجق امورینه
واحوال معظمه نک نظام وانتظامنه دلالت ادر •
والله اعلم بالصواب • واما وزیرلک شاهله علوده
حالی اولدکر • وزیر خدمت شاهیده عالی همت وبلند
نهمت اولمغله خدمتنده پادشاه ایچون زخارف دنیای
دون وحطام دهر بوقلمون دن حرص فاسده وطمع

کاسدن عزم وجزم اتمیه • ودستور صاحب امور
غیرالنفس اولوب • وشرع وپادشاهدن اذن ودستوری
اولمادن اموال رعیته دست اوزمیه • پس کر وزیر
آصف نظیر بو صفات محموده ایله اوله پادشاه
آصف وزیر مشیرینه فراست وتدبیر ایله نظر ایدوب
محضرینه مقبول دوشر • وقلب منیر وضمیر مهر نظیرینه
محبوب ومکرم • وموقر ومحترم اولور • واما وزیرک
امیر ایله ثباتنده حالی اولدکر • وزیر خدمت پادشاهیده
صاحب العهد والوفا اولوب وفاق ووثاقنده ثابت
قدم وراسخ دم اوله عهد وعقدنده برحیثیت
ایله دوزین واستوار ودصیز وبرقرار اولکر •
جمیع معاندین وجمله مخالفین کنج موفوده ومال
نامحصوده بر مملکه • وزیر قنه جمع اولوب وزیرک
ناقص العهد وپیمان شکن اولمسنه سعی واقدام
وکوشش واهتمام اتسه لر عهد ومیثاقنی تغییر

وابطال لمتکه قادر اولیوب عاجز وفاتر وخاسر و
قاصر قالالر • واما وزیرك پادشاه جهانگیر ایله تحملده
حالی اولدر که • وزیر حقیر امیر کبیرك خشم وغضبنه
صبر وتحمل ایدوب اول حالده عبوس الوجه اولمیوب
قلبنه کدورت القا اتمیه • وپادشاهك غضبی لهیبنی
کلام شیرین ومقال شکرین ایله اطفا ایده • وحین
مکالمه ده حقد وغضبدن متولد اولور کلمات مزخرفاتدن
احتراز ایده • وبغیر ضرورة پادشاهك حرب وقتال
وجنك وجدالده خروجنه قصد وجهد اتمیه • وکروه
مکروه اعداء دین کثیر وبی حد اولوب سپاه شاه
موحدین بی مدد اولاجق اولورسه • وزیر ثاقب افکاره
سزاوار بودر که شهریار کامکارك قلب وجناننه
آیة کریمه کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله
والله مع الصابرین محواسی ایله قوی ومحکم ایده
وکذلك وزیره کرکدر که اکثر ازماننی واغلب احیاننی

سلطان

سلطان جهانبانك همایون قلبنه امور دینی واحوال
صلاح بی فلاحه القا ایده • دین آیینك ورعیت
پرمؤنتك فسادنه مفضی اولن امور واحوالی پادشاه
ضمیر منیر وخاطر خطیرینه القا اتمیه • ومهما امکن
خیرات ومبراته دلیل ومرشد اوله • تجنکه وزیر
بو صفات حمیده وبو آداب پسندیده ایله متصف
ومتمیز اوله • سلطنت ومملکتك عضدی قوی
کما قال تعالی سنشد عضدك باخیك واما وزیرك
رعیت ایله کندواده سنده حالت ثالثه ده دخی
خصال اربعه رعایت لایقدر • اما وزیرك رعیت ایله
استقامتده حالی اولدر که • وزیره کرکدر که رعیت
ایله عیش وزندکانیسی عدل وانصاف اوزره اوله •
ورعیتك جمیع احوالندن خلایقه اشفق واعطف
اوله • وجمیع عمرینی شانلرینه اعتنا ایله اشتغال ایده •
ورعیتی امور شاقه دن واحتمالی اولمینی نفسی اوزره

رحمت عدّ ایدر. وهذه المعانی حاصل اولمز الّا قچان
وزیر ولایت ومملکتك عمارتنه. ودهاقینك
ذراعتنه حریص اوله. پادشاه جمع ماله حریص اولدیغی
حالده. اکر پادشاه جمع ماله حریص اولورسه بالضروری
پادشاه رعیته ظلم وستم ایله بدعت وضع ایدوب
جنود وعلمانك وظایفنی نقص ایتمك لابد اولور.
اول تقدیرجه رعایا ولایت خراب ویباب اولور. بعد
خراب الولایه رعایا اطراف واکنافه پریشان ومتفرق
اولور. ورعیتك قلوبنه تغیر ونفرت دوشوب
مملکت ودولت اضطراب وتزلزله اولور. ودخی
ولایتده فتن مختلفه حاصل اولوب خزائن عظمی اول
فتنهٔ دفع ودفع ایدرمز. اما قچنکه مملکت برقرار
اولوب پادشاه سریر عدالتده ونشیمن نصفتده جلوس
وقعود ایدوب احکام شرعیه. وسیاست وایالتی
اجرا ایده خزاین شاهی ودفاین پادشاهی مملو ومشحون

اولور

اولور. وعساکر اسلام وجیوش ملائکهٔ کرام جمیعا
اول پادشاهه معاون ومظاهر اولورلر. ووزیره
لایق دکلدر که پادشاهه تقرب ایچون رعیته وزره
بدعت وضع ایده. زیرا بونك کبی وضع پادشاهك
عداوتنه سببدر که اندن پادشاهك نامی دنیاده
ظلم وجورله منتشر اولوب آخرتده موجب عذاب الیم
ومستوجب عقاب عظیم اولور. ورعیت اول
پادشاهه بددعا ایدوب یوما فیوما دولت وسلطنت
زائل اولور. زیرا حکما دیدیلرکه پادشاهه سپاه
وعسکر لازمدر. واول دخی ایکی نوعدر بری عسکر
لیل وبری سپاه نهاردر. اما جیش لیل فقرا ومساکین
وعلما وزهاد وصلحا وعباددر اول وجهدن
دنلمشدر که بر عاجز فرومانده درویش دلریشك
پادشاهه بددعاسینك تاثیری عندالله بیك
فارسك شجاعت وبسالتندن زیاده وفزون اولور

اما جندنها وحین کره دار و وقت کارزار ده
پادشاه یاننده مجتمع اولان خدم وحشمدر وملك
هندایدر یادشاهلق رجال الله ورجال مال الله ومال
رعیت ایله ورعیت عدل الله وسیاستله درزیرا
جمله سینك اصلی عدل وداد اولور کذلك حکمادیدیلر
سلاطینه ووزرایه لابد درکه سیاست وایالتده
اهمال وتکاسل ایتمیه لر وسیاستله عادل اولهلر
زیرا خلیفة الله در انك هیبتی ایله کرکدرکه رعایا
انی کوردکده وزجر وقهرنی استماع ایتدکده اول
پادشاهدن خوف شدید ایله خوفناك اوله لر وبو
زمانك سلطانی سیاست وایالتده اکمل واتم ومهابت
وهیبتده اشد واحکم اولمق کرکدر زیرا بو زمانك
خلقی متقدمین کبی دکلدر زمانه ظلمه وسفها وفسقه
واشقیا زمانی در العیاذ بالله قچن سلطان
ضعیف الاقدام بین الانام زجر وقهرده نحیف الهیبة

وقلیل السیاسة اولسه شك سوز وشبهه یوقدر
دیار وبلادك خراب ویباب اولمسنه سبب اولور
دنیا ودینه خلل مستولی اولور وسلطانك عند الناس
حرمت وعزتی وشرف وجلالتی اولمز وکلام وبیاننه
کمسه اصغا واستماع ایتمز اوامرینه امتثال ونهیندن
اجتناب ایتمزلر وخلق انوك اوزرینه خشم وکینه و
غضب وسخط ایدرلر بعده عالم وعارف ودانا وواقف
اولملکه وزارت شرایطنك اتم واکملندندرکه دستور
مکرم ومشیر منعم ادعیه صالحه واثنیه فایحه نك
استزادنه وخیرات وحسنات ومبرات وعطیاتنك
ارتفاع وارتقاسنه ورعیتك راحت واستراحتنه
واحکام شرع نبوینك اجرا واحکامنه وانفاذ و
استحکامنه وبر موجب شروط واقفین مال اوقافی
مصادفینه خرج وصرفا یتمسنه سعی تام وجهد تمام
ایده ودخی ائمه علما وفضلا وصلحا وعباد وزهاده

وسادات اهل سعادات وفقرا وغربادن صادر دینه
وواردینه صدقات وصلات وانعام عام واحسان
حسانا ایصالنه کوشش واجتهاد ایدوب تاکه دنیای
فانیده آنلرک خیر دعالری برکتیله مملکت وولایت
مستزید ومستقیم وسلطنت وخلافت مستعلی و
مستدیم اولوب عقبای باقیده عند الله درجات
عالیات ومراتب شامخاتی علی ورافع واولی واوسع
اوله وو زیرم لا یعد ذکر موهبات وعطیاتک
امیرک مبرا وحسناتندن ذکر وافرا اولوب ارباب
حاجات واصحاب مراماته دیوان معدلت عنوان و
ایوان نصفت نشانی ابوابی مفتوح وکشاده و
مهمات ومآرب مهیا وآماده اوله ودستور مسرور
لئیم وشحیح وخسیس وفضیح ومعجب وخودبین
وسیئ الخلق وخشین اولمیوب جمیع مخلوقاتک اسخی
واجودی واکرم واسعدی اوله وخلایقله معامله

ومباشرتی رأفت ومرحمت ورقت وعاطفت ایله
واخلاق حمیده وخصال پسندیده واعزاز واکرام
واجلال واحترام ایله اوله صغاره مرحمت وتکریم
وکباره توقیر وتفخیم وعلمایه تبجیل وتعظیم اتمکله
کما قال النبی صلی الله علیه وسلم من لم یرحم صغیرنا
ولم یوقر کبیرنا ولم یبجل عالمنا فلیس منا صدق
رسول الله وسلاطین ووزرا احکام شریعتی واوقاف
خیراتک اجراسنده اجتهاد صمیمی ایتمک امور واجبه و
احوال لازمه دندر نتکیم حکایت اولنور ملک صلاح
الدینک عادتی بو ایدی که هر بار که بر شهری وکشوری
قبضهٔ تسخیره کتوروب فتح وگشایش قلسه اول بلده ده
بنای خیرات وعمارات مبرات انشا ایدردی وبر
وزیر صائب تدبیر ومشیر آصف نظیری وار ایدیکه
کندو ایله معا متدین وعادل ومتقی وفاضل عالم
وکامل بر قاضی اولور ایدی وقتا که ملک صالح مصری

فتح اتدی وزیرینه دیدیکه مصرده بر خانقاه بنیاد
اتمك استرم وزیر ایتدی بن دخی پادشاه اسلام
ایچون مصرده بیك بقعهٔ خیر بنا اتمك استرم
پادشاه ایتدی بیك بقعهٔ خیرك بناسی نیجه ممکندر
وزیر ایتدی حق سبحانه وتعالی ملکك دولت
وسلطنتنی دایم وقایم قلسون بدرستی مصرده بیك
بقعهٔ خیر واردر الان کلیسی خراب ومندرس در
اکر ملك اسلام وامیر انام بو خرابات مشرف بقاع
مزبوره نك اوقافی اخذ اولنوب رقبه اولنه وشروط
واقفین اوزره اموال اوقافی مصارف لازمه واخراجات
مهمه سنه خرج وصرف اتمك ایچون زاهد ومتورع
وامین متشرع متولی نصب اولنه جمیع بقاع خیرات
وجملهٔ رباع سبر آنك مزدی وثوابی ملك
عادل ایچون حاصل اولور پادشاه انشا وبنا
اتدوکی اوقاف ثوابی کبی دیدی بس ملك صلاح

الدین رحمه رقبات اوقافك تعمیرنی شرط واقف
اوزره مصارفنه صرف اتمکی امر وفرمان اتدی بعد ذلك
حق تعالی بونك برکاتیله خیرات کثیره انشا اتمکی
اکا توفیق اتدی الله تعالی اندن ولنفعالی قبول
ایدوب سعی واجتهادندن راضی وشاکر اولدی بو حکایه
ایرادندن مقصود وغرض بودرکه وزیر کندو احوالنه
وخیراتنه مشفق وعطوف اولدوغی کبی خلایقك
احوالنه ومبراتنه مهربان ورؤف اوله وحکایات
اولنور که هارون الرشید زماننده اصحاب وظایف
ومراتب وارباب جاه ومناصب بریره کلوب
قصه تحریر اتدیلرکه مضمونی بز خدانك بنده لری
وعبادی یوز وبعضمز اکابر اولادی وبعضمز اشراف
احفادی وبعضمز حملهٔ فرقان عظیم وحفظهٔ قرآن
کریم وبعضمز آل رسول واسباط بتول وبعضمز
علمای عظام ومشایخ کرامدن ایز وهر بریمزك

بيت المالدن بهره ونصيبى واردر هر كون سنى مقتضاى
نفسك اوزره عيش ونوشده وبيز درد ومحنت ايله
جوشش وخروشده يوز اكر بيزم نصيبمزى اعطا
واحسان ايدوب ويرر ايسك فبها والا الوكدن
حضرت خدايه شكوا ايدرز وبيت المالى الوكدن
الوب بزوم اوزريمزه مشفق نصيبمزى ووظيفه مزى
قطع ايتمزدن اعطا اولمنسنه حق تعالى دركاهنه
دعا ونياز ايدرز ديدلر وقتا كه هرون الرشيد
قصه نك مضمونى مفهوم ومعلوم ايدندى لونى
متغير اولوب حزين وغمكين اولدى وخاصه دارينه
دخول ايدوب زبيده نام خاتونته كندى وتغير
حالندن وحزننده خبر ويردى پس زبيده ايتدى
نظر وتفكر ايله سندن اول اولان خلفاء متقدمون
وامراء سالفون نجه ايلديلر ايسه سن دخى انلر
كبى عدالت ونصفت اوزره عمل ايله ددى شك وشبهه

بو قدر كه محقق بيت المال مصالح مسلمين ايچوندر
وسنك بيت المالدن بهره ونصيبكدن زياده تصرف
ايدرسن كوكدوكه مسلمانلر سنك مالكه بجه
تصرف ايدرلرسه سن دخى انلرك اموالنه ولوجهله
تصرف ايدرسن اكر مسلمانلر حضرت حقه ملكى
الوكدن الوب اخرى ويرمسنه دعا وتضرع ونياز
وتوقع ايدرجك اولورلر ايسه حق انلرك الكرنده در
زيرا حق تعالى مظلومينك دعوتنى اجابت ايدر ددى
وقتا كه اول كيجه اكسى دخى خوابه وارديلر هرون
الرشيد وزبيده خاتون واقعه لرنده كوردىلر كه
قيامت قوبوب خلايق جمله موضع حسابه جمع اولمشلر
وحضرت رسالت پناه صلى الله عليه وسلم
امته شفاعت ايدر هارون الرشيد وخاتونى
زبيده حسابا يچون حضرت پروردكاره عزم
وقصد ايتدكلرنده برملك كلوب بونلرك رسول الله

صلى الله عليه وسلم حضورلرینه وارمالرینه مانع اولور
هارون الرشید ملکه بنم نیچون حق محضرینه وارمغه
مانع اولورسن دیدی ملك ایتدی رسول الله
حضرتی بکا دیدیکه هرون الرشیدی بنم قاتومه
کتورمه منع ایله زیرا بن انك سببی ایله خدادن
حجاب ایدرم زیرا هارون الرشید بغیر حق
خلایقك مالنی اکل ایدوب مستحقینك بهره و
نصیبلرین قطع ایدوب حقلرندن محروم وخاسر
قلدی حالا کر دنیاده بنم مکانمه جلوس وقعود
ایتمشدر وقتاکه نومدن وخوابدن بیدار اولدیلر
هارون الرشید حزین وغمکین اولوب زبیده حالند
سؤال ایتدی هرون الرشید رؤیاسنی تقریر ایتدی
زبیده کذلك بن دخی واقعه کوردم دیوب ایکیسی
دخی حضرت عزت جلنه عظمته درکاهنه حمد و
سپاس وشکر بی قیاس ایتدیلر وعلی الصبح هارون

الرشید کنوز وخزاینی ابوابن فتح ایدوب سوق وبازاردم
اصحابا وقاف وارباب وظایف هرون الرشید
محضرینه حاضر اولسونلر دیو ندا ایتدردی پس بجید
وبی شمار ادم جمع اولوب محضرینه کلدیلر بیت المالی
خلایقك جمیعسنه قسمت ایدوب حبه باقی
قالمدی پس زبیده ایتدی بدرستی بیت المال
خلایقك حقوقیدر بلاریب وبلاشبهه انلر
انی سندن دنیاده واخرتده طلب ایدرلر شول
سننه کر ادا ایلدك منع ایتدوکك بعضیسنك
حقندن وعهده سندن خروج ایلدك واما بن
کندو مالمدن وجهازمدن انفاق ایدرسم اول
انفاق لوجه الله دردیوب فی سبیل الله الف
دینار تصدق قیلدی وکوفه قیوسندن کعبة الله
شرفها الله وارنجه منزل ورباط وچاه وآباد
تعمیر ایتمکه امر وفرمان ایتدی پس کعبة الله یولنده

بر وجهله اوزره خیرات مبرات ایلدیکز اندن اول برکمسنه
دخی ایتمش دکلدر وعماله فرمان قلدیکز اموال باقیه
ایله ادوات غزاة ومرابطین والات کماة مجاهدین
اشترا ایدیلو ودخی قرا وضیاع وحدایق وکروم
ودور وبیوت صاتون آلوب کعبهٔ معظمه ومدینهٔ
منوره وقدس شریفک مجادی ومشاریعی
ایچون وقف اولدی دوایات اولنورکه بر دستی قوم
وطائفه بو حکایه‌یی تحریر ایدوب قرناً بعد قرن بزه
نقل ایلدیلر کرانوک ایله عمل اولنه تحنکه بو عملک
وجوبی رؤیا ایله ثابت اوله حق تعالی بنم کتابم
سکا ینجون رؤیا منزله سنه اولمیه دیو خطاب
ایتدوکی حالده حضرت حقه سنک جوابک ندر
فافهم ولا تغفل واما وزیرک رعیتله علو ده
حالی اولدیکه وزیرک رعیته همتی عالی اوله
رعیتدن نسنه توقع ورجا ایتمیه وقضاء حاجت

ایچون

ایچون رعیتدن رشوت اخذ ایتمیه ورعیته مروت
وکرمنی بذل وصرف ایده واما وزیرک رعیت ایله ثبات
حالی اولدیکه وزیر رعیت ایله احوالنده ثابت قدم
وراسخ دم اوله یعنی هر بادکه پادشاه کیتی پناه عسکر
وسپاهدن ویا رعیتدن برسینه برشی اعطا ایسته
یاخود اشغال امارتدن برشغله نصب ایدوب بر منصب
تفویض ایتسه وزیر انی تغییر وتبدیل ایتمیه تاکه
امر پادشاهی وخدمت شهنشاهیده تهاون وتکاسل
واقع اولمیوب پادشاهک امر ایتدوکی شی ثابت اوله
ووزیر بغیر بینه رعیت اوزره اصحاب اغراض کلامنی
استماع ایتمیه کما قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا ان
جاءکم فاسق بنباء فتبینوا ان تصیبوا قوما بجهالة فتصبحوا
علی ما فعلتم نادمین وتحنکه جند وسپاهدن برینک
جرم وجنایتی ویا برشخصه وجوب حد ثابت اولسه
وزیر حدی تاخیر ایتمیه لقوله تعالی فلا تاخذکم بهما

رأفة في دين الله ذیرا اهل حکم شرعی زجر وسیاستی
وقهر وایالتی مجرم وجانی دن رشوت وشفاعت ایله
تأخیر وتعویق ایتسه ظلم وستم ایله رعیت آره سنده
فسادی فاش وآشکار اودر ورعیتا وزده دست
ستمکر افساد ایله اعلی وبرتر اولور وابواب فسق وفجور
مفتوح اولور وبالجمله سلاطین و وزرایه لایق وسزا
اولدرکه هر امری لایقنه ومناسبنه تقلید وتفویض
ایده لر ذیرا هیچ که برامر مستحقنه توجیه اولنمیه دین
ودنیا فساده واروب ولایت ومملکت خرابه مشرف
ویبابه متوجه اولوب رعایا وبرایا اطراف واکنافه
پراکنده اولورلر واما وزیرک رعیت ایله تحملده
حالی اولدرکه وزیر تحملده عمود خیمه کبی اوله یعنی
وزیر رعیتا وزده همت ورحمت وشفقت ایله رعیتک
ومملکتک جمیع مونت وزحمتلرینه تحمل ایده اکر رعیتدن
سهو وخطا ایله ذنب صغیر صادر اوله وزیر انی

عفو

عفو ایده و وزیره کرکدر که رعایا احوالنی کندویه
عرض ایتدکلری وقتده ملول وعبوس الوجه اولمیه
وفساق وظلمه یه کوشمال ایدوب تعریک وتأدیب ایده
آخره عبرت وغیره نصیحت اوله ودخی وزیرک قلبنده
ایله مصمم اولمق کرکدر که ذکر اولنن جمیع اعمال وافعالی
حق رضاسیچون ایدوب پادشاه رضاسیچون ویا کندو
رضاسیچون ایتمیه بعده بلکلکر امور مذکوره وزیر
عهده سنه واجب اولدوغی کبی قضاة وولاة ونواب
وکتابه وامنا وعماله دخی واجب اولورکه احوال وامور
لرنده امانت ودیانتی وخدا رضاسنی وحق جانبنی
مراعات ایده لر واحکام شریعتک اجرا وانفاذنده و
رعایادن بلا وزحمتی والم مونتی بالکلیه تخفیف اتمکده
کوشش واجتهاد ایده لر تاکه انوکله مستوجب مثوبات
اولوب الله تعالی یه قربت تحصیل ایده لر ذیرا حضرت
ذو الجلال بونلردن جمله سنی سوال ایدر وهیچ آن

مطلب خواص قرآن

سلطان جهانبانه و وزیر آصف نظیره وامراء
معدلت دثاره وقضاة شریعت شعاره وغیره لایق
بود دکه لیلاً ونهاراً سراً وجهاراً لا اله الا الله
کلمه سنی تذکار و تکرار ایدوب تسبیح واستغفاره و
تلاوت فرقان کریمه وقرائت قرآن عظیمه وصبح دمنده
اون برکره سوره اخلاص ویس وفاتحة الکتاب
تلاوتنه ولیالی جمعه ده سوره دخان قرائتنه
ملازمت و مواظبت ایده لر وصلوة تهجدی وصلوة
ضحایی ترک ایتمیه لر ودخی لایق بود دکه بو حدیث
شریفک موجبی اوزره عمل ایده لر که سرور کائنات
ومفخر موجودات بیوردیکه هرکسنه صباح وقتنده
آیة الکرسی وحم تنزیل الکتاب من الله العزیز العلیم
اولندن والیه المصیر آیتنه وارنجه اکی آیت تلاوت
ایتسه اول کشی اول کون مسایه دکین محفوظ ومصون
اوله اکر مسا وقتنده قرائت ایتسه اول کیجه صباحه

دکین محروس ومامون اوله وحضرت علیدن رضی الله
عنه وکرم الله وجهه روایت اولنور که ایتدی
حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم ایتدی بر کیسه
سوره فاتحة الکتاب وآیة الکرسی وسوره آل عمراندن
آیت شهد الله عند الله الاسلام قولنه وارنجه وآیت
قل اللهم مالک الملک حق جل وعلا حضرتلری بینی
ایله انلروک بیننده معلق واویخته برزخ وحجاب دور
یاد تبنا بزی اوضکه اترال ایلیوب وعاصی وجانی قوللرکه
ارسال وایصال ایله دیه لر حق تعالی ایده کندو وحدانیتنه
سوکندو ویمین ایتدوکه عبادمدن بر قوللم که هر نماز
عقبنجه سزی قرائت ایده انک مکان ومثواسنی خلد برین
وجنت نعیم ایدم وخطیره قدسده ساکن قلورم و
عین مکنونمله اکا کونده یتمش کره نظر ایده رم وبرسنی
انک یتمش حاجاتنی قضا ودوا ایدرم که ادناسی مغفرتدر
وانی اعدا وحسوددن امین قلوب او ذولرنه غالب ومظفر

قلوروم باب هفتم در بیان فواید سپاه وآداب جنود

عالم وعارف ودانا و واقفا ولفکه بدرستی خدمت
امرا وسلاطین حال عظیم وامر جسیمدر وهرکیم نفسنی
پادشاه خدمتنه القا ایدر اولکسنه معرض خطر ومحل
خطادهدر اولسببدن حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم من اقترب بأبواب السلطان افتتن بیورمشلردر
وعرب من شرب کاس الملوک احترقت شفتاه دیر
والحاصل شویله کهحق تعالی بر قوله پادشاه خدمتن
وشاهه تقربن تقدیر اتسه اولکشیه لایقدرکه جمیع
احوالده پادشاهه مخالفت اتمیه زیرا رسول الثقلین
وسید الکونین صلوات الله علیه وسلامه ان الله
لیغضب علی ما خالف السلطان بیوردی وحکما
دیدیلرکه سلطان خدمتنده اخوان واحداث
خدمتنده وسلطانک تغیری زمانک تغیری موجبدر
عالم ودانا اولوکه پادشاهک خدمتنه لیاقت

قاعده

قواعد عشره رعایتنا محتاجدر تلک القواعدی
رعایت وحفظ ایدن سلاطینک غضبندن مامون
ومستوردر وخواقینک شروندن دور ومهجور
اولور وحضور ومحضر مکارملرنده عزت وحرمت
صاحبی اولور قاعده اول پادشاه عالم پناهک
خدام وسپاهنه کرکدرکه پادشاهک افعال وکفتارنه
انکار اتمیه تلک الافعال شرعده منکر دخی اولورسه
بلکه سپاه تأنی وتدریج ایله پادشاهی منکرات شرعدن
منع ایدهلر قاعده دوم خدام وعسکر جمیع وقتلرنده
سرور عدالت کستره وشریعت پرورک قلب انورنک
استمالتنه مداومت وملازمت کوستره وهر عملی عبودیت
ووقتی وجهی ایله خشوع وخضوع اوزره ایدهلر
قاعده سیم خدمتکار وپرستار شهریار کامکارنه
حجت وبرهان ایله معارضه اتمیوب امر شریفنه مخالفت
اتمیه قاعده چهارم اجناد وخدام پادشاه عالمیانک

ببساطت وجهنه واستمالتنه مغرور اولميوب متكبردن
امين اولميه لر بلكه پادشاهك محبتنی عطا واحسانندن
بيله لر امدی كثرت عطا وموهبت وفرت ولا و
مودته دليلدر وقلتی قلتنه دليلدر وحكما ايتديلر كه
اوج نسنه صاحبنك مقدارنجه در اولا كتاب
كاتبك علمی مقدارنجه ورسول مرسلك عقلی مقدارنجه
وهديه مهدينك همتی مقدارنجه دلالت ايدر قاعدهٔ پنجم
خادم وسپاه پادشاه حضورنده برشخص ايله مخاصمه‌دن
زبانني حفظ ايدوب پادشاه قتنده خصمنه خشم
وغضب اتميه زيرا اول محلده خصمه غضب اتمك
كويا كه پادشاهه در قاعدهٔ ششم چونكه عسكر
وخدام پادشاه حضورنده قيام كوسترسه لر ديده
وكوشی فرمان سلطانه متوجه اولوب امر واشارتنه
اطاعت كوستره لر قاعدهٔ هفتم خادم چونكه پادشاهه
خطاب ايده رك رفق الكلام ولين المقال اولوب

قبل

قبل وقالی پادشاه مقالندن اخفض وادنی اوله
قاعدهٔ هشتم خادمك پادشاهدن طلب مرامی كثير
اولميه تاكه پادشاه قتنده حرمت وعزتی نقصان
پذير اولميه چونكه خادم پادشاهه عرض مرام ايدوب
حاجتی قضا اولنمسه خادم پرغم ومغتم اولميه واول
سببدن پادشاهه بغض اولميوب خدمتندن دور
ومهجور اولميه كه اول بغض وكينه دن خادمه هلكت
طاری اولميه قاعدهٔ نهم خادم طلاقت وجه واطيب
خلق ايله پادشاه خدمتنه معتاد اولوب پادشاه
حضورنده حزندن وعبوس الوجه اولمقدن زياده
حذر ايده قاعدهٔ دهم خادم پادشاهك خاصه
خادمی ايله عداوت طوتميه اولدوغی تقديرجه دخی
پادشاه قتنده انی ابراز واظهار اتميه اگر بر خادم بر
خادمدن پادشاهه شكوی ايدرجك اولورسه
خادمه لايقدر كه پادشاهه شكايتنی نصيحت وتعريض

طریقی اوزره عرض ایده تا که پادشاه قتنده کلامی
محل قبولده واقع اوله وبالجمله اجناد وخدامه
لایق بودر که پادشاه قتنده شعار ودثارلری
رفق وصبر ومدارا وادب اوله زیرا ادب جمیع
مواضعده مفید ونافعدر ولی مجلس شاهیده
ادب اعظم فوایددر افلاطون ایدر عاقل ودانایه
کرکدر که پادشاهه مجاهده وغضب وجهی ایله تکلم ایتمیه
وکلامده پادشاه اوزره جرأت ایتمیه وسوق کلامده
سبقت ایتمیه پادشاهک استمالتنه وشاهه تقربنه
مغرور اولمیه زیرا پادشاهه تقربده پادشاهدن
بعید اولمق خطرینک حصولی واردر وپادشاهلر
قاتنده مقبول اولمق حصول خذلانی موجب ووقوع
هوانی مستوجبدر سقراط ایدر قچان پادشاه بر شخصک
جرم وگناهنی عفو واقاله ایده انک حقنی اول مجرمه
بلمک کرکدر وبر کرم دخی اول کناهی اتمامک کرکدر

افلاطون

افلاطون ایدر خدمت پادشاه اوچ نسنه ایله ممکندر
اولا پادشاهک سر وسیندن اغماض عین ایده
ثانیا پادشاه امرینی اولمدین پادشاه مالندن الحکه
ثالثا پادشاهی غیبتدن دلنی حفظ ایده وحکماء
یونان ایدر اوچ نسنه علم سعادت علامتیدر
اول کندو عیبنی کورمیه ایکنجی غیرک عیبنه ناظر اوله
اوچنجی قولنده کاذب اوله انوشیروان عادل ایدر
مادامکه پادشاه مرادنه بالغ اولمیه رجل پادشاه خدمتنده
کندو مرادنه بالغ اولمز خدامه کرکدر که پادشاهک
انعام واحسانی اصدقاسندن منع ایتمیه وپادشاه
بیوفا ایدوکن بله کما قال علی کرم الله وجهه لا وفاء
للملوك وسرور سکندر دره و وزیر آصف نظیره
وخدام خوب اندامه کرکدر که پادشاهدن سائللری
محروم وخاسر دوندرمیه لر زیرا عقلا قاتنده
رد سائل اعظم عیوبدندر وحضرت علیدن روایت

اولنورکه فرزند ارجمندی محمده رضی الله عنهما تنبیه
وتاکید ایدروب سؤالدن حذر ایله دردی زیرا سؤال
یوزی قرارر وبهجتی کیدررر یوزنی سویندررر ووقارنی
الچق ایدر وهیبت وعظمتنی خبط ایدر وذلته
مفضی وحقارته مؤدی اولور وحسن بن علی رضی الله
عنهما ایدر بر کسنه نوال رجا ایتسه حیاتی موته
صاتوب عزتنی ذلته استبدال ایدر ومهلب اولادنه
ایدی سیز سائلی محروم رد ایتمکوز زیرا بن سؤالدن
اذل واحقر بر نسنه کورمدم تاکه انک و ذدینه
اکی ذلت مترادف اولمیه بری ذل سؤال وبری ذل رد
وحکیم ایتدیکه صاحب حاجتک رددنی سومزم زیرا
شوندن خالی دکلدرکه سائل کریم اوله یا لئیم اوله
اگر کریم ایسه انوک یوزی صوینی صیانت ایدرم
اکر لئیم ایسه انذن عرضمی صیانت ایدرم واصمعی
ایدر بر اعرابی اشتدمکه اوغلنه وصیت ایدروب

ایدرکه

ایدرکه اکر محتاج ومفتقر اولورسیک سؤال ایتمزدن
اوّل مرد اول وکر غنی اولورسیک کمسه سؤال
ایتمزدن اول عطا واحسان ایله ورد طلبدن حذر
ایله که بدترسنی سائل نفسنی سؤالده بیع وفروخت ایتمشدر
وبزرجمهر ایتدی دجله کرکدرکه پادشاه اهله عیش
وزندکانیسی قولک مولاسی ایله عیشی کبی اوله زیرا
پادشاه ظل الله اولمقدن چقمز ورعیت دخی
فی عبودیتدن چقمز وحکما ایدر عاقل ودانایه کرکدرکه
دو حسن جسد فاسد اولدوغی کبی پادشاه صوز
رعیت فساده واردوغی بیله تحقیقکه پادشاه متغیر
اوله زمان دخی متغیر اولور وحکما ایدر که
نفع وخیرنی توقع ورجا ایتمیوب ضرر وشرندن امین
وسلیم اولمین کسنهدن حذر ایدهلر وحکیمک بریسی
نیچون باده نوش اولمزسن دیو سؤال ایتدیلر حکیم
ایتدی صبح دمندن قومک سیدی وعزیزی ایکن

شام وقتنده قومنك سفیهی اولمقدن اکراه ایدردی
ودخی سپاه وخدامه کرکدر که پادشاهك جور واذاسنه
تحملده خلایقك اصبری اوله لر زیرا عقلا دیدیلر که
صبرده بش فائده واردر بیشی دخی محمود و
ومطلوبدر وعجله‌ده دخی بش ضرر واردر
جمله‌سی مذموم ومعیوبدر اولا صبرده رجاء فرج
واردر کما قال النبی صلی الله علیه وسلم الصبر مفتاح
الفرج امدی بو حدیثدن فهم اولندی که عجله‌ده رجاء
فرج اولمیه ثانیا صبرده امید صواب واردر عجله‌ده
رجاء خطا واردر کما قال صلی الله علیه وسلم من
تأنی اصاب او کاد ومن تعجل اخطأ او کاد ثالثا
صبرده رجاء نصرت واردر کما قال النبی صلی الله علیه
وسلم ان النصر مع الصبر بوندن معلوم اولدی که عجله‌ده
هزیمت اوله رابعا صبرده رجاء حسنه واردر که
توراتده مذکوردر که صبردن اعلی حسنه اولمیه

بوندن فهم اولنور که عجله‌ده سیئه اوله خامسا
صبرده انبیا ومرسلینه اقتدا واردر کما قال تعالی
فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل ولا تستعجل لهم
امدی بو آیت کریمه‌دن معلوم اولدی که صبر وشکیبایی
مأموراتدندر وعجله منهیاتدندر زیرا عجله صبرك
ضدیدر حضرت علی رضی الله عنه وکرم الله وجهه
بیوردی هر کیم عجله‌دن وغضبدن وتهاون
وتکاسلدن بعید اوله اول کمسه جمیع مکروهاتدن
وقبایحدن دور اولور وقال رسول الله صلی الله علیه
وسلم التعجیل لا یباح فی الامور الا فی ثلثة اشیاء
الاول فی تزویج البنت والثانی فی دفن المیت
والثالث فی احضار الطعام الی الضیف تمت
الابواب بعون الله الملك الوهاب
فصل فی الموعظة حضرت ابی دردا مسلمانن
مخلصه مکتوب کوندردی سلام علیك بعد السلام

معلوم اوله که بنده دستی بر قول انجق که طاعت الهیه
مشغول اولوب عبادت ایدر حق تعالی اول قوله
محب اولور دخی عبادته محبوب قلور وبر قول انجق که
الله تعالی یه معصیت ایتسه حق تعالی اکا بغض ایدر
وقوللرینک دخی مبغوضی اولور حضرت رسالتپناه
ایدر ودیدیکه یا اباذر سکا وصیت ایدرم اکا ملازمت
ایدر ایسک کوزلرک روشن اوله ادنی یه نکاه
ایدوب اعلایه نظر قلمه انجق که مادونکه نظر ایدرسن
قلبک خشوع وخضوعده اولور مافوقکه نظر
ایدرسک اول سببدن قلبک شموخ وتجبرده اولوب
سمع وبصرک دخی قلبه تبعیت ایله تکبرده اولور
لقمان حکیم فرزندینه ایتدیکه ولدک ایچون مال جمع ایتمه
زیرا ولید ابراردن وسعداردن اولاجق اولورسه
الله تعالی ابراری ضایع ایتمز اکر ولد فجاردن
اولاجق اولورسه فجار ایچون مال جمع ایتمه بعض

ناصحلر وپندکولر دیدیلرکه سکا بو موعظه نصیحت
نافعه دکلمیدرکه ولدینک جنازه لرینی مشاهده ایدوب
قرنداشلرک فوتنه حضور دلک اولوب سن بنهاده عادیت
اولمیسن حضرت موسی علیه السلام حق جل وعلا
حضرتلرندن سؤال وتضرع ونیاز وتوقع قلدیکه بنی
اسرائیلدن بیک نفره بر واعظ وناصح اولوب پند
ونصیحت ایدر پس خدای متعال جل عن الشبه و
المثال حضرتلری موسی علیه السلامه وحی ایتدیکه یا
موسی بنی اسرائیلدن بش کسنه بیننده بری واعظ
اقامت ایتدرمکه دوودنه وعظ ونصیحت ایدر موسی
ایتدی یاربنا اول واعظ کیمدر حق تعالی ایتدی
جنازه اوزره جنازه در یعنی سریر اوزره میتدرکه
حمله اربعه سنه وعظ ایدر حکایت برشخصک
بر صغیر السن معصوم اوغلانجغی وار ایدی فراشنده
کندو ایله بیله یتور ایدی اتفاق بر کیجه اوغلانجغه

تعلق واضطراب دوشوب اویاندی باباسی یا ولد
سکانه اولدی وجع والملک ودخت وسقمک نیرده در
ددی اوغلانجق ایتدی ای پدر عزیز آدینه پنجشنبه در
جمیع متعلم معلم حضورینه واردوقلرنده خوف ایدوب
اضطراب ایدردم ددی رجل اوی حولیسنه چقوب
باشنه طپراق صاچوب بوکیه وزاریه بن لایقم که
روز قیامتده دیمم اوزده عرض اولنجغم **پند**
حاتم اصمه ددیکه بن سفر ایتمک استرم بکا وصیت ایله
اصم ایتدی اکر انیس استرسک سکا انیس قرآن عظیم
اکر رفیق استرسک ملائکه کرام اکر حبیب استرسک
الله تعالی ودکر احبابنی تفریح ایدر ددی **پند**
انطاکیدن نقل اولنور که بش نسنه قلبه دوادر
صالحلر له مجالست وتلاوت قرآن وجوع وسحرکی
وقیام فی اللیل وصحرده تضرع ونیاز **پند**
بر رجل ذی النون مصریه بکا وصیت ایله ددی

ذو النون

ذو النون ایتدی اکر قساوت قلب کستورندیرسک
صیامه مداومت ایله اکر قساوت موجود اولورسه
قیامکی اوزون ایله اکر قساوت بولورسک حرامی ترک
ایله اکر قساوت بولنور ایسه ایتامه لطف واکرام ایله
اعلم یعنی بلکل واکاه اولغل که قلب بر جامد پاره
پاره قاندن عبارتدر که فؤادده مستکندر که فؤاد
خانه نفس ومسکن عقلدر وقساوت ذکر اللهی عدم
قبولدن عبارتدر ودخی خوف ورجا معدوم اولمقدن
عبارتدر بر شخص حاملک بکا وعظ ایله دیدی
حامل اللفاف ایتدی دیدیکه غلاف ایله مصحف غلافی
کبی تا آفاقنی مدتی تمامیه اول رجل ایتدی انک
غلافی ندر حامل اللفاف ایتدی دنیا طلبنی ترک
ایتمکلکدر الا قدر کفایتجه ودخی ترک مخالطه
ناسدر الا لابد منه اوله **حکایت** حضرت عمر بن الخطاب
رضی الله عنه هفته ده خیر وشردن هر بر فعل وعمل

اندیشه بر صحیفه یه تحریر ایدوب جمعه کونی اولدقده
نفسنه هفته لك اعمالی عرض ایدردی وقتا کم حقك
رضاسی اولمدوغی شیئه بالغ اولسه نفسنه طره
اوروب نیچون بونی ایشلدك دیو عقاب ایدردی
نیجه کم فوقا اولدی بیراهن چقارمق دلدیلر کوردیلر
ارقاسی ویانلری کثرت ضربدن سیاه اولمش ابوعلی
رودباری رحمه الله ایتدی حق تعالی قوللرینه اوچ شبکه
وضع ایلدی بریسی شبکه مذنبین دیرکه دائم سنه
توبه دانه لرینی طرح اتمش تجنکه قول توبه وانابت و
رجوع وندامت ایدر عفو شبکه سی اول قولی حقك
مغفرتنه ورضوانته چکر و منیبین ایچون شبکه
بنادق وضع ایدوب دائره سنه طاعت حبه لرینی
طرح اتدی تجنکه بر قول دینسنه اطاعت ایدر شبکه
بنادقانی توفیقه واعتصامه جر ایدوب ما سوی الله
دن انقطاعه چکر وعارفلر ایچون شبکه بر واحسان

وضع

وضع ایدوب اطرافنه محبت دانه لرینی طرح اتدی
تجنکه محب حبیبی رضاسنه اسیته شبکه بر واحسان
انی یادی قدیمه و برازلیه چکر و دوآیت اولنور که
بر شخص حضرت رسالت پناهه کلوب یا رسول الله
حق تعالی سنی بو امته مبارك قیلدی خیر خصال الله
بکا بر خصلت تخصیص ایله دیدی پس رسول الله صلی الله
علیه وسلم اکا ایتدی جماعتله نماز قیلمق سکا خاصه
اولسون زیرا جماعتله نماز قیلمقده خلاص ونجات
واردر اکر اندن هلاکلك وار ایدوکن بیله سن
علم طلب اتمك سکا خاصه اولسون زیرا علم دنیاده
وعقباده سنك ایچون عز وشرفدر تجنی بر امره
شروع اتمك دلسك عاقبتنی تفکر وتدبر ایله اکر
رشد اولاجق اولورسه اندن کچ فارغ اول اکر
غی وفساد اولاجق اولورسه نفسکی اندن اسالك
ایله حکمادن بریسنه دندیلر نیچون فقه وعلم تعلم

اتمزسن ایتدی کتب فقهده اوچ مسئله نقل
اندم کتاب نکاحده زانی ختینک جمعی نص ایله حرامدر
دنیا آخرتک اختیدر اکیسنی جمع اتمزم وکتاب طلاقده
نبی علیه الصلوة والسلام مطلقه سی نکاحی نص ایله جایز
دکلدر قال الله تعالی ولا تنكحوا ازواجه من بعده
ابدا دنیا پیغمبرک مطلقه سیدر انی بن تزوج اتمک
منهیدر و حرامدر وکتاب بیعدن حنطه یه
ومثلی مثله یدا بید ویرمک ودخی فضل دیلک
حرامدر و ربادر بس عمردن بر صاع زرقدن بر
صاعه بیع اتمک وفضل دیلک ربا اولور حرامدر
حضرت علی رضی الله عنه وکرم الله وجهه ایتدی
فتوت دورتدر بری عفودر قدرت دمنده بری
تواضعدر دولتده بری نصیحتدر عداوت
زماننده بری عطیه در منت وقتنده حکایت
امیر المؤمنین هرون الرشید رحمه الله وقتنده

ایدوب

ایدوب کوفه یه منصرف اولوب شهره بر منزل قالوب
اهالی شهر بهجت خلافته نظر ایچون استقباله
چقدیلر هارون الرشیدک اوکنجه سهنک و
حلجیلر خلقی منع ودفع ایدرلردی بهلول وداخی
صبیان واطفال صغار ابی باک یولا وزده نظاره
طوردیلر هرون ایتدی بو کیمدر که یولمزا وزده
طوروب بزه اقدام وجرات ایدر محمد بن احنف ایتدی
یا امیر المؤمنین بهلولدر مشوشدر بس هرون کا قرشو
واروب آتنک عنانن طوتب یوزینه اوردی ومراک
نزده یا بهلول دیدی بهلول ایتدی لوجه الله بند
ونصیحت ایلیوب طاعت الهی یه تذکیردر وایتدیکه یا
هرون بدرم جدمدن وجدم احمد بن وایلدن واو
ثماندن وثمان ابی هریره دن رضی الله عنه اولدخی
حضرت رسالت پناهدن صلی الله علیه وسلم خبر
ویردیکه بنده سی حضرت رسالت پناه مکه دن

مدینه یه هجرت دلدی سن اوزرنده اولدوغك
محبته ایله دلدله سوار اولوب اوکنده ویاننده سنك
ودفع اولنیوب کندوسی بالذات اید وایدیکه ای ناس
حق تعالی سیزه رحم ایتسون بعضکز بعضکزه لطف
ومرحمت ایدوکز ایچون زیرا الله تعالی لطیف بالعباد
دردیدی هرون بهلوله بندکی دخی زیاده قل دیدی
بهلول نعم یا هرون زیاده قلایم دیدی احمد بن وائل
معبدی العامریدن بکا خبر ویردی که ایتدی
اشتدم رسول الله صلی الله علیه وسلم عرفاتده اولدوغی
حالده ایتدی شول کمسنه یه که الله تعالی دنیاده
جمال ومال روزی قله پس جمالنه طاعة الله ده
تعب ویروب متغیر الوجه اوله ولمرضات الله
مالنی بذل ایده حق تعالی یه حقیق اولدوکه روز قیامتده
اول کمسنه ابرار دیوانده اسکان ایده پس هرون
بند نجائزه الورسن دیدی بهلول ایتدی حق تعالی

جائزه سکا دوکورمدی نه کیفیت ایله بنوم نفسمه
رضا ویرم واما اول جائزه الدوغك یره صرف
ایله که اکا کیرو اول شخص احق در هرون ایتدی سکا
بنم جائزم کندو مالمدن عطامدر بهلول ایتدی یا هرون
سنك وبنم رزقم الله اوزره در کلیدر هرون نعم ایله در
دیدی بهلول ایتدی یا هرون سن ظن ایدرسنکه الله
تعالی سنی ذکر ویاد ایدوب بنی ترك ویاد ایده وقصه سنه
نوب صبیانا وذوه عزم ایتدی حضرت حق سبحانه
وتعالی داود پیغمبره علیه السلام وحی ایتدیکه لقمان
حکیم ایچون بر کرسی وضع ایدوب اندن وعظ وحکمت
استماع ایده داود نبی حقك فرمانیله عمل ایتدی
لقمان ایتدی یا داود بنی اصغا واستماع ایله که علم
اولینی وآخرینی انده سندن جدر دنیایه قصد وهمتك
دنیاده مقامك قدری اولسون وآخرته وزده عملك
دنیاده قرارك قدر اولسون ودخی معاصیه اقدامك

ناره صبرك قدر اولسون، ومولاكه حرمتك كا
حاجتك قدر اولسون، ودقبه كى آتشدن منع و
خلاص ايتمكلك طاعتك قدر اولسون، وقجن مولاكه
عصيان ايتمك دلسك، بر مكان اختيار ايله كه حق
سبحانه وتعالى سنى كورميه، ديدى،

الحمد لله على التمام، وللرسول أفضل الصلوة والسلام،
الحمد لله على آلائه، واشكره على نعمائه، قد وقع الفراغ
من تسويده بعون الله وحسن توفيقه
على يد العبد الضعيف النحيف طويل الأمل قليل
العمل أحقر الورى أفقر الفقراء مغترف بذنوبه
وراجي رحمة ربه عبد الرحمن
بن مصطفى عفا الله له
ولوالديه وأحسن
إليهما وإليه
اللهم اغفر
لمن له
آمين
١٠٣٨
١٠٣٣

يا ناظراً خطي وكان الأخطا لا تفضحني وصحح خطا وبينا

فالله يغفر ويعفو ومعطاء لأن ذا غافر ذنب أعمى خطا وبينا

بیك یتمش ایكی سنه‌سنك ماه رجب المرجبك دوه نكیجی گوننده یوم بازارده

عصر وقتنده دوغلی احمد وتبارك الله سبحانه وتعالی حضرتلری

عمر طویل عمل صالح امید ایدرز ایلیه بحق سید المرسلین

ازورده عمه بویارزکیاری

ولادتلری ایلدی	یانقوله‌ده الدیم	تیتقولاده یلدم
۵۲	۵	۲

